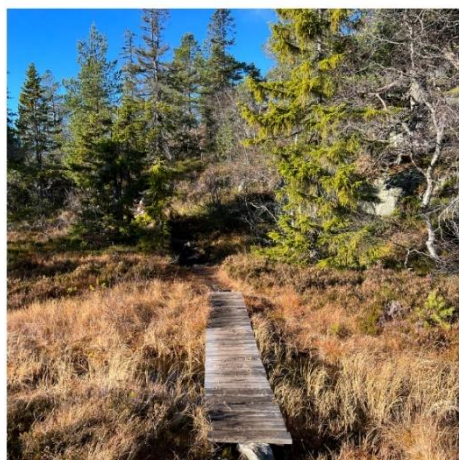
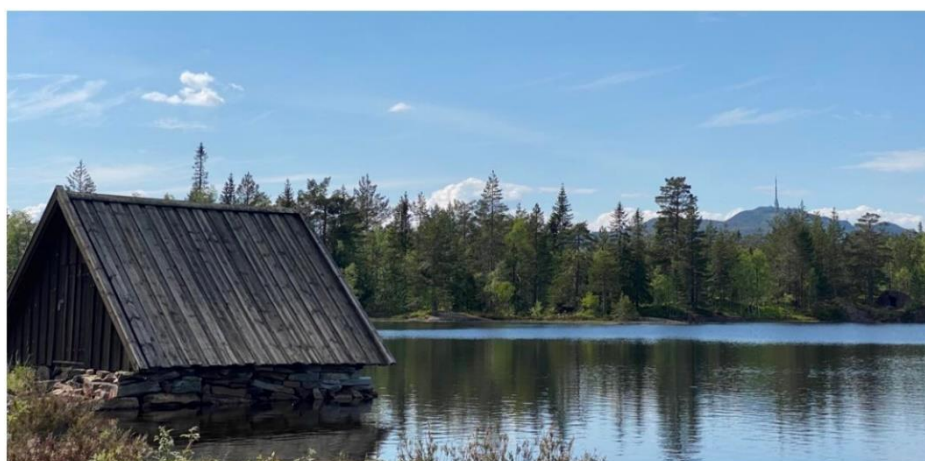




KONGBERG
KOMMUNE

På tur i Kongsberg

Delplan 1. Turruteplan for Gruveåsen med omkringliggende områder – 2023-2033



Innhold

KAPITTEL 1 – PLANBESKRIVELSE	5
1.1. Bakgrunn	5
1.2. Organisering av arbeidet og medvirkning	5
1.2.1. Prosjekteier og styringsgruppe	5
1.2.2. Prosjektgruppe	6
1.2.3. Oppstartsmelding og medvirkning	6
1.3. Klargjøring av begreper og annet relevant	6
1.4. Mål og målgrupper	9
1.4.1. Mål	9
1.4.2. Målgrupper for tiltak	11
1.4.3. FNs bærekraftsmål	11
1.5. Avgrensning	12
1.5.1. Tematisk avgrensning – fokus på turruter og målpunkt	12
1.5.2. Geografisk avgrensning	12
1.6. Forholdet til lokale planer	13
1.6.1. Kommuneplanens arealdel 2022-2030	13
1.6.2. Kommuneplanens samfunnsdel	14
1.6.3. Kulturanleggsplanen	14
1.6.4. Prosjektplan for friluftslivets ferdselsårer i Kongsberg kommune	15
1.6.5. Sykkelplass 2014-2023	15
1.6.6. Dyrk Kongsberg 2023-2028 – strategi for urbant landbruk i Kongsberg kommune	15
1.7. Nasjonale og regionale planer og føringer	15
1.7.1. Friluftsloven	15
1.7.2. Friluftslivsmeldinga	15
1.7.3. Handlingsplan for friluftsliv	15
1.7.4. Byrom – en idehåndbok	16
1.7.5. Felles handlingsprogram for økt fysisk aktivitet for alle – Viken fylkeskommune	16
1.7.6. Folkehelsemeldinga	16
1.7.7. Kulturmiljømeldinga	16
1.7.8. M-1292 - Plan for friluftslivets ferdselsårer	17
1.7.9. Nasjonal handlingsplan for reiseliv	17
1.7.10. Nasjonal handlingsplan for universell utforming	17
1.7.11. M-1326 - Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv	17
1.7.12. Viken fylkeskommunes arbeid med friluftslivets ferdselsårer	17
1.7.13. Kongsberg Sølververk kulturmiljø	17
1.7.14. Kulturminnekompasset – Regional plan for kulturminnevern	19
1.7.15. KULA - Løkkelandskapet – et landskap av nasjonal interesse	19
1.7.16. Barmen naturreservat	20
KAPITTEL 2 – STATUS FOR FERDSELSÅRER OG FRILUFTSLIV	21
2.1. Friluftslivskartlegginga	21
2.2. Kartlegging i forbindelse med planarbeidet	22
2.3. Fredete og historiske vegfar	22
2.4. Roller, ansvar og organisering	23
2.4.1. Kommunens rolle	24
2.4.2. Frivillige aktører	24
2.4.3. Grunneiere	25
2.4.4. Oversikt over aktører knyttet til ferdselsårene	25
2.5. Aktiviteter i tilknytning til ferdselsårenettet	26
2.5.1. Til fots – vandring og løping	26

2.5.2.	Vinteraktiviteter	27
2.5.3.	Sykling	28
2.5.4.	Andre aktiviteter – jakt, fiske, overnatting etc.....	28
2.5.5.	Urbane friluftslivsaktiviteter.....	29
2.5.6.	Årlige arrangementer og aktiviteter	29
2.6.	Friluftslivs for alle – status for tilgjengelighet.....	31
2.7.	Status for tilrettelegging med eksempler.....	32
2.7.1.	Innfallsporter og utfartsområder	32
2.7.2.	Skilting	34
2.7.3.	Merking.....	35
2.7.4.	Rasteplasser.....	36
2.7.5.	Øvrig tilrettelegging.....	37
2.8.	Eksisterende turrutenett med målpunkt	38
2.8.1.	Fotruter sommer	40
2.8.2.	Skiløyper	41
2.8.3.	Fotruter vinter – Labbeløyper	41
2.8.4.	Sykkelruter.....	42
2.8.5.	Viktige målpunkt knyttet til hovedrutenettet	43
2.9.	Status for urbant friluftsliv i Kongsberg	44
2.9.1.	Kommunale parker og rekreasjonsanlegg.....	44
2.9.2.	Forbindelser mellom bysentrum og Gruveåsen	45
2.9.3.	Synliggjøring av turer i byen og nærmiljøet	46
2.9.4.	Skavanger flyplass friluftslivsområde	46
2.10.	Status for grunneieravtaler i planområdet	46
KAPITTEL 3 – TILTAK		47
3.1.	Tiltak knyttet til grunneieravtaler.....	47
3.2.	Tiltak knyttet til skilting.....	47
3.2.1.	Standard for skilt og skiltstolper.....	48
3.2.2.	Tiltak for skilting	49
3.3.	Tiltak knyttet til merking	50
3.3.1.	Standard for merkefarger.....	50
3.3.2.	Standard for merkeplassering	50
3.3.3.	Standard for merkeutforming	51
3.3.4.	Tiltak for merking	52
3.4.	Tiltak for tilgjengelighet.....	52
3.5.	Tiltak - innfallsporter, utfartsområder, parkering	52
3.6.	Tiltak - andre målpunkt.....	53
3.7.	Tiltak - rasteplasser og annen tilrettelegging.....	54
3.8.	Tiltak - turrutebasen.....	55
3.9.	Tiltak - det urbane friluftslivet	55
3.10.	Markedsføring og informasjonstiltak	57
3.11.	Tiltak for et bærekraftig friluftsliv	57
3.12.	Andre tiltak.....	59
3.13.	Vedlikehold av turruter.....	60
3.13.1.	Hva inngår i vedlikehold?	60
3.13.2.	Vedlikeholdsansvar og planer for vedlikehold	61
3.14.	Virkemidler for friluftslivstiltak	61
KAPITTEL 4 – TEMAKART		63

LISTE OVER PLANER, NETTRESSURSER ETC.

- Nasjonale planer etc. som er relevante for planen
- Regionale planer etc. som er relevante for planen
- Lokale planer etc. som er relevante for planen
- Relevante nettsteder
- Turkort innenfor området

Forsidefoto: Kongsberg kommune ved Linda van der Spa (sommer- og høstbilde) og Tonhild Solberg Strand (vinterbilde)

KAPITTEL 1 – PLANBESKRIVELSE

1.1. Bakgrunn

«På tur i Kongsberg. Delplan 1. Turruteplan for Gruveåsen med omkringliggende områder» er en del av en nasjonal satsing på planer for friluftslivets ferdselsårer. Det er Klima- og miljødepartementet som har initiert et flerårig prosjekt for friluftslivets ferdselsårer, der formålet er å fremme planlegging, opparbeiding, skilting og merking og kartfesting av sammenhengende nettverk av ferdselsårer for friluftsliv. Satsingen er forankret i «[Handlingsplan for friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet](#)» (2018) og Meld. St. 18 (2015-2016) «[Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet](#)» (friluftslivsmeldinga). Prosjektet ledes av Miljødirektoratet og er en 5-årig satsing som startet opp i 2019, med mål om å få flest mulig kommuner til å igangsette et systematisk arbeid for å identifisere, ivareta og videreutvikle friluftslivets ferdselsårer gjennom en plan for ferdselsårene, jamfør Miljødirektoratets veileder [M-1292 «Plan for friluftslivets ferdselsårer»](#) (2019). Viken fylkeskommune iverksetter og gjennomfører regionale prosjekter for å stimulere kommunene til å systematisere arbeidet med ferdselsårene og utarbeide planer. Viken fylkeskommune har bidratt med stimuleringsmidler til kartleggings- og planarbeidet for denne temaplanen.

Kongsberg kommune er med på satsingen. Kommunens prosjekt er politisk forankret i Utvalg for kultur og oppvekst (jamfør vedtak i sak PS 52/2020 og sak PS 4/2021), «[Kulturanleggsplan 2022-2025](#)» (vedtatt av kommunestyret 8. desember 2021) og kommuneplanens arealdel (vedtatt av kommunestyret 22. juni 2022). Temaplanen er den første av flere delplaner for friluftslivets ferdselsårer i kommunen. Gruveåsen er vurdert til å være et svært viktig friluftslivsområde i kommunens friluftslivskartlegging, med nærhet til bysentrum og flere boligområder. I samme kartlegging er deler av området vurdert til å være et såkalt «særlig kvalitetsområde», som kommunens eneste. Kommunen har også ansvar for at det utarbeides driftsplaner for stier og løper i Gruveåsen, jamfør «Forvaltningsplan for Kongsberg Sølvsverk kulturmiljø» (2018), og har i tillegg grunneieravtale med Statskog for tilrettelegging av ferdselsårer i store deler av området. En ferdselsåreplan for Gruveåsen med omkringliggende områder er en oppfølging av ansvaret som ligger i både forvaltningsplanen og grunneieravtalen med Statskog.

Planen er en temaplan og inneholder følgende, etter malen til Miljødirektoratet:

- 1) Planbeskrivelse med status (delt inn i to kapitler).
- 2) Tiltaksdel/handlingsplan.
- 3) Temakart.

Det er et omfattende nett av ferdselsårer i planområdet. Planen legger ikke opp til ny arealbruk eller nye ferdselsårer, men omfatter eksisterende turruter, det vil si eksisterende skilta/merka/kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det er et mål at alle turrutene legges inn i turrutebasen til Kartverket, og det må foreligge grunneieravtale for alle, mye av dette vil komme på plass først i tiltaksfasen.

Planperioden er satt fra 2023-2033, med årlig rullering av tiltaksdelen og kartdelen i Utvalg for kultur og oppvekst (UKO), og rullering av hele planen i kommunestyret ved behov.

1.2. Organisering av arbeidet og medvirkning

1.2.1. Prosjekteier og styringsgruppe

Kongsberg kommune ved seksjon utvikling og anlegg er prosjekteier. Kulturadministrasjonen har fungert som prosjektets styringsgruppe. Det ble innledningsvis etablert en prosjektgruppe til å bistå.

Underveis har en engasjert prosjektmedarbeidere til kartleggingsarbeidet, og en har benyttet Kart Fossøy i utformingen av kart.

1.2.2. Prosjektgruppe

Prosjektgruppa har bestått av:

- Sandsvær/Kongsberg skogeierlag – Dag Heintz
- Sandsvær landbrukslag – Dag Simenstad
- Kongsberg og Omegns Turistforening – Ingunn Våer
- Kongsberg Sti – Marius Bakken / Per Olve Tobiassen
- Kongsberg kommune – Seksjon samfunnsutvikling, landbruk - Christer Hansen Kornstad / Erik Zakariassen Almhjell
- Kongsberg kommune – Seksjon samfunnsutvikling, kart og geodata - Gro Heidi Sommerstad
- Kongsberg kommune – kultur, seksjon utvikling og anlegg - Linda van der Spa (prosjektleder)

Andre aktører og andre fagområder i kommunen, utover gruppas faste medlemmer og representanter, har vært trukket inn ved behov. Gruppas sammensetning har tatt høyde for at grunneiere og grunneierinteresser skal dekkes, samt mulighet for deltagelse for de frivillige organisasjonene som er spesielt knyttet til ferdselsårer.

1.2.3. Oppstartsmelding og medvirkning

Prosjektoppstart ble innledningsvis annonsert på kommunens hjemmeside og Facebook-side, med muligheter for innspill. Det ble også utviklet en egen kartportal med informasjon om prosjektet og kart over ferdselsårer. Utover dette har det vært fortløpende orienteringer i samarbeidsgruppa for Kongsberg Sølverk kulturmiljø.

Styringsgruppa har godkjent utkast til temaplan. Den har deretter vært på en å begrenset høringsrunde til prosjektgruppa. Temaplanen ble så lagt frem for Utvalg for kultur og oppvekst for behandling (sak PS 19/2023), der utvalget gjorde vedtak om offentlig høring i perioden 27. april til og med 18. mai. Det kom inn 14 høringsinnspill, som ligger til grunn for endelig planforslag.

1.3. Klargjøring av begreper og annet relevant

Allemannsplikten: «Lov om friluftslivet» (frilftsloven) § 11 gir en generell plikt til å opptre varsomt og hensynsfullt for å ikke volde skade eller ulempe for grunneier, bruker eller andre, eller påføre miljøet skade. Bestemmelsen omtales gjerne som «allmannsplikt».

Allemannsretten: Allemannsretten er lovfestet gjennom friluftslivsloven, og helt grunnleggende for friluftslivet. Den gir alle rett til å ferdes og oppholde seg i utmark i Norge. Rettigheten er et gratis fellesgode som er en del av den norske kulturarven.

Elveparkområdet (Kongsberg): Strekningen Gamlebrua - Flyplassen/Liahengsle.

Elveparkprosjektet: Et prosjekt i regi av Kongsberg kommune som fokuserer på utvikling av elveparkområdet med tanke på økt trivsel, aktivitet og attraktivitet. Prosjektet er politisk forankret i kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens arealdel og kulturanleggsplanen. Prosjektet er også fulgt opp i kommunens budsjett og handlingsprogram. Mer informasjon og status fremgår av UKO-sak [PS 60/2022](#).

Friluftsliv: «Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelse" (Friluftslivsmeldinga).

Friluftslivskartlegginga: Nasjonalt prosjekt om kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Gjennomført prosjekt er et viktig kommunalt virkemiddel for å identifisere, utvikle og ivareta arealer for friluftslivet. Kartlegginga skal bidra til å oppnå det nasjonale målet om å sikre befolkningens mulighet til å drive et variert friluftsliv både i nærmiljøet og naturen for øvrig. Miljødirektoratets veileder M98-2013 «[Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder](#)» redegjør for metodikk, områdetyper, verdsetting etc. Kartlegginga er et viktig kunnskapsgrunnlag i arbeidet med ferdselsårene. Prosjektet er ferdigstilt i Kongsberg kommune.

Friluftsloven: Friluftsloven trådte i kraft 1. juli 1957. Formålet med loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes. Ifølge lovens § 22 skal kommunen, fylkeskommunen og statsforvalteren arbeide for å fremme friluftsliv innen sitt område.

Inatur: Norges største markedsplass for jakt, fiske og hytter i norsk natur. På inatur.no finner en lett tilgjengelige tilbud om jakt, fiske og overnatting i hele Norge. De fleste av hyttene er relativt enkle, gjerne et stykke fra allfarvei og med beliggenhet midt i smørøyet for jakt, fiske og friluftsliv. Inatur Norge AS eies av Statskog SF, Norges fjellstyresamband, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Skogeierforbund og Norske Lakseelver.

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Lov om kulturminner (kulturminneloven). Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Merkehandboka.no: Merkehåndboka fungerer som en nasjonal standard for tilrettelegging og synliggjøring av turruter. Den er utarbeidet av Innovasjon Norge, Den Norske Turistforening (DNT) og Friluftsrådernes Landsforbund. Den er tilgjengelig på Merkehandboka.no og består av Merkehåndboka 2019, Skiltmanual 2019, eksempelsamling, veiledere, kurs og avtaleeksempler.

Nasjonal database for tur- og friluftsruter (Turrutebasen): Turrutebasen er et landsdekkende datasett som viser turruter (fotruter, skiløyper, sykkelruter og andre turruter) og tilretteleggingstiltak i friluftslivsområder. Den er en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK) og forvaltes av Kartverket. Turrutebasen er et kunnskapsgrunnlag i kommunal forvaltning. Turrutebasen er tilgjengelig for alle i Kartverkets kartløsning [Norgeskart.no](#) (Temakart / Friluftsliv).

Naturbase: Et nettsted og en tjeneste fra Miljødirektoratet som gir kartfesta informasjon om utvalgte områder for natur og friluftsliv.

Nærturterreng og nærturer: Med nærturterreng menes vegetasjonskledde områder på mer enn 200 daa. Områdene skal være tilknyttet byggeområder som f.eks. boligområder, skoler og barnehager, og ligge i gangavstand fra disse. De er vanligvis naturlig avgrenset av veier, bebyggelse eller dyrket mark. Områdene bør ligge innen en avstand på 500 meter fra boliger, skoler og barnehager. (M98-2013 «[Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder](#)»).

[Rett i kartet](#): Rettikartet.no er en tjeneste fra Kartverket der en kan melde inn turruter, og melde inn eventuelle feil eller mangler i eksisterende turruter.

[Strava](#): Treningsapp som loggfører trening (løping, sykling, vinteraktiviteter og vannaktiviteter) ved hjelp av GPS-sporing. Mange bruker Strava for å finne nye stier, som treningslogg og som et sosialt nettverk i forbindelse med trening. Stravadata er tilgjengelig i Strava heatmap for de ulike aktivitetsformene, der en ser de mest populære treningsrutene, derfor er Strava også et nyttig og relevant verktøy i kommunens arbeid med ferdselsårer. Selv om Strava er en treningsapp, så ser det ut til at det i stor grad er sammenfall mellom vanlig ferdsel og trening.

[Trailguide](#) er en nettbasert guide med forslag til ruter for stisykling. Det er også mulig å legge inn ruter for brukerne av tjenesten. Guiden er populær blant stisyklister.

[Turskiltprosjektet](#): Turskiltprosjektet var et nasjonalt skilt- og merkeprosjekt der Gjensidigestiftelsen og fylkeskommunene i fellesskap ga økonomisk støtte til merking, skilting og informasjonstiltak knytta til turruter. Det var et krav om at tiltak skulle utføres i overensstemmelse med retningslinjer for prosjektet og Merkehandboka. Kongsberg kommune deltok i prosjektet sammen med frivilligheten.

Urbant friluftsliv: Friluftsliv som veksler mellom turer i naturområder og urbane miljøer, der en bruker byromsnettverket av gater, parker, byrom, elvepromenader og så videre, der forbindelsen kobles til turstiene i de bynære områdene. Definisjonen er hentet fra en byromsveileder utarbeida av Klima- og miljødepartementet (2016).

[Ut.no](#): En tjeneste fra DNT som legger til rette for at flere skal komme seg på tur. Inneholder 12 000 turforslag, 1200 utleiehytter, merkede turer, digitalt turkart og muligheten for å lage egen turplan.

I «**Gruveåsen**» legger kommunen fredningsområdet for Kongsberg Sølvverk kulturmiljø og tilgrensende arealer som adkomstmessig eller aktivitetsmessig henger sammen med fredningsområdet til grunn.

I planen brukes ellers de samme friluftslivbegrepene som Miljødirektoratet gjør i veileder M-1292 «Plan for friluftslivets ferdselsårer»:

- **Trasé** defineres som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdselsårer og turruter. En trasé har et definert start- og sluttpunkt.
 - **Hovedtrasé**: utgjør som regel de mest brukte sammenhengene i nettverket av ferdselsårer, men kan også være en turrute.
 - **Forgreningstrasé** binder sammen hovedtraséene.
 - **Matetrasé**: går fra hoved- og forgreningstraséene til for eksempel målpunkt.
- **Ferdselsårer** er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, samt leder for ferdsel på vann og over breer. Ulike ferdselsårer:
 - **Sti** er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.
 - **Turveg** er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast toppdekke og en bredde på minst 1,2 meter.
 - **Led** er en ferdselsåre på vann og over bre.
 - **Løype** er ferdselsåre på snødekt mark som jevnlig trækkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.
- **Turruter** er skilta, merka og kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det finnes flere typer turruter; vandreruter, ro- og padleruter, turruter for sykkel og skiløyper.
- **Turforslag** er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av [det offentlige kartgrunnlaget](#) (DOK). Turforslag formidles blant annet i ulike turportaler, informasjonsbrosjyre og turkort.

- **Målpunkt** er både steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårene og attraksjoner/steder som motiverer til bruk av dem. Eksempler på slike steder er holdeplasser for offentlig transport, innfallsporter, parkeringsplasser, utsiktspunkt, serveringssteder, skoler/barnehager, kulturminner osv.

1.4. Mål og målgrupper

Hovedmålet er hentet fra planbeskrivelsen til kommuneplanens arealdel og kulturanleggsplanen, delmålene bygger på delmålene i kulturanleggsplanen, som igjen har sett til friluftslivsmeldinga med tilhørende handlingsplan i utformingen av delmål.

1.4.1. Mål

Hovedmål	
Hovedmålet med friluftslivets ferdselsårer i Kongsberg kommune er å identifisere, ivareta og utvikle ferdselsårene for å sikre et attraktivt tilbud til befolkningen med tanke på folkehelse, livskvalitet, bolyst og reiseliv - og med fokus på bærekraft og friluftsliv for alle.	
Delmål (utfordringer)	Strategier
<u>Delmål 1</u> Friluftsliv er en kilde til god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, det er derfor et delmål <u>å opprettholde og øke deltagelsen i friluftsliv.</u>	• Inspirere til aktivitet gjennom god informasjon, god tilrettelegging og gode kart som viser tilrettelagte ferdselsårer. • Bruke ulike plattformer i deling av informasjon, med økt fokus på digitale plattformer. • Aktivitetsmålere/persontellere for å måle trafikken over tid. • Sikre et sammenhengende nettverk ferdselsårer. • Helhetlig og systematisk planlegging og et målrettet arbeid med turrutene. • Sikre at målpunkt og ferdselsårer knyttes sammen. • Oppdatere turrutebasen.
<u>Delmål 2:</u> Kongsberg kommune skal legge til rette for et godt og kortreist « hverdagsfriluftsliv ». Alle skal kunne være fysisk aktive og oppleve naturen, også i hverdagen. Det skal ikke være nødvendig å reise langt for å oppleve natur og friluftsliv.	• Fokus på nærturterrenget, rundturer, turutgangspunkt og målpunkt. • Sikre gode turutgangspunkt gjennom helhetlig og sammenhengende skilting og merking av fotturer og sykkelruter fra kollektivknutepunkt/sentrum/boligområder og inn friluftslivsområdet (blant annet se til snarveikartlegginga og gjenåpning av viktige snarveier). • Videreutvikle det urbane friluftslivet (koblet til elveparkprosjektet).
<u>Delmål 3:</u> Kongsberg kommune skal legge til rette for friluftsliv for alle – med spesielt fokus på tilgjengelighet og universell utforming.	• Fortsette arbeidet med å kartlegge tilgjengelighet i friluftslivsområdet, i tråd med Kartverkets «Veileder for kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming i

Alle, uavhengig av alder, kulturell bakgrunn, erfaring og funksjonsevne, skal kunne finne turområder i Kongsberg der de kan føle seg trygge, være fysisk aktive og få naturopplevelser.	friluftsområder» (2019) og levere data til Kartverket. Utarbeide planer og tiltakslistor for kartlagte objekter. • Fokus på tilgjengelighet i alle tiltak som gjennomføres. • Tilrettelegge for flere brukergrupper.
<u>Delmål 4:</u> Kongsberg kommune skal ha fokus på et bærekraftig friluftsliv, der natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte ved tilrettelegging.	• God samhandling. • Oppdatert kunnskapsgrunnlag. • Kartlegge ferdselsårer som rettes mot reiseliv. • Sikre at ferdselsårene ivaretas på en bærekraftig måte. • Kartlegge behov for endringer eller utbedringer i eksisterende tilrettelagte ferdselsårer, og eventuelle ferdselsårer som skal/bør legges ned. Arbeidet skal ha fokus på en bærekraftig utvikling. • Miljøovervåking, blant annet gjennom aktivitetsmålere/persontellere og overvåking av enkelte stier. • Kanalisering av ferdselen dit vi ønsker gjennom informasjon, skilting og merking, samt enkel infrastruktur. • Tilrettelegging i tråd med Merkehåndboka og Miljødirektoratets veileder M-1326 «Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv» (2019), og eventuelle andre nasjonale veiledere.
<u>Delmål 5:</u> Kongsberg kommune ønsker å bidra til at friluftslivsområdene i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for alle (med vekt på barn og unge), med fokus på naturverdier og kulturarv.	• Synliggjøre kulturarv og naturverdier gjennom god skilting og informasjon, se spesielt til digitale formidlingsformer. Krever samarbeid med forvaltningen og andre aktører. • Samarbeid og dialog med barnehager og skoler, eksempelvis Naturskolen. • Identifisere konkrete tiltak som bidrar til at naturen i større grad kan bruke som læringsarena og aktivitetsområde for alle, med vekt på barn og unge. • Kartlegge behov for synliggjøring av nye målpunkt (tursmål og turutgangspunkt) med utgangspunkt i skjøtelsesplanen. • Fremme gode historiske turruter.
<u>Delmål 6:</u> Kongsberg kommune ønsker å legge til rette for et mangfold av aktiviteter og ferdselsformer, med ulik grad av	• Sikre at en ivaretar ulike friluftslivsaktiviteter og ferdselsformer. • Sikre at interessekonflikter unngås. • Identifisere ferdselsårer som rettes mot reiseliv og turister – jfr. kommunens

tilrettelegging. Interessesmotsetninger skal unngås i størst mulig grad. Flere friluftslivsaktiviteter er kommet til i de senere år og flere brukergrupper deltar i friluftslivsaktiviteter. Utviklingen har ført til at dagens friluftslivsutøvelse i større grad medfører interessesmotsetninger mellom ulike grupper av friluftslivsutøvere enn tidligere.	reiselivsstrategi. Disse krever mer informasjon, gjerne på flere språk og vil gjerne ha en høyre tilretteleggingsgrad og mer fokus på bærekraftig tilrettelegging.
<u>Delmål 7:</u> Kongsberg kommune ønsker å bidra til at friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder.	• Vurdere om det er områder innenfor planområdet som bør vurderes for statlig sikring i løpet av planperioden.
<u>Delmål 8:</u> God samhandling med andre aktører – frivillige, lag foreninger og private og offentlige aktører.	• Organisert samarbeid med aktørene. • God intern og ekstern samhandling.
<u>Delmål 9:</u> Forhindre ulykker og sørge for sikker ferdsel.	• Fortløpende vurderinger med tanke på sikker ferdsel knyttet til bruk av ferdselsårene.

1.4.2. Målgrupper for tiltak

Kommunen ønsker å opprettholde og øke deltagelsen i friluftsliv for alle grupper i befolkningen, men en ønsker spesielt å nå:

- Barn og unge
- Personer som er lite fysisk aktive
- Personer med minoritetsbakgrunn
- Grupper og personer med lav deltagelse i friluftsliv
- Personer med nedsatt funksjonsevne
- Personer fra familier med lavinntekt eller med andre levekårsutfordringer
- Reiselivsaktører og de som besøker byen – støtte opp om reiselivsstrategien.

Målgruppene er utformet i tråd med den nasjonale handlingsplanen for friluftsliv, samt kommunens reiselivsstrategi.

1.4.3. FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Gjennom temaplanen for friluftslivets ferdselsårer vil en bidra til å oppfylle flere av målene, spesielt målene 3, 10, 11, 13, 15 og 17.



Figur over: Skjermdump fra www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal

1.5. Avgrensning

I denne temaplanen fokuseres det på turruter og et avgrenset område som omfatter Gruveåsen med omkringliggende områder.

1.5.1. Tematisk avgrensning – fokus på turruter og målpunkt

Det finnes et omfattende og mangfoldig nettverk av ferdselsårer, og mange av ferdselsårene er umerka stier som har kommet til ved dyretråkk eller menneskelig ferdsel over tid. Det er ikke ønskelig at alle ferdselsårer tilrettelegges. Det vil og skal finnes ferdselsårer også for de som foretrekker naturopplevelser med liten eller ingen opparbeiding og tilrettelegging. Denne planen omfatter derfor ikke alle ferdselsårer, men tar for seg turruter. Med turruter menes altså skilta, merka og kartfesta traseer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. I planområdet har vi fokus på følgende turruter:

- Vandreruter
- Turruter for sykkel
- Skiløyper
- Labbøløyper

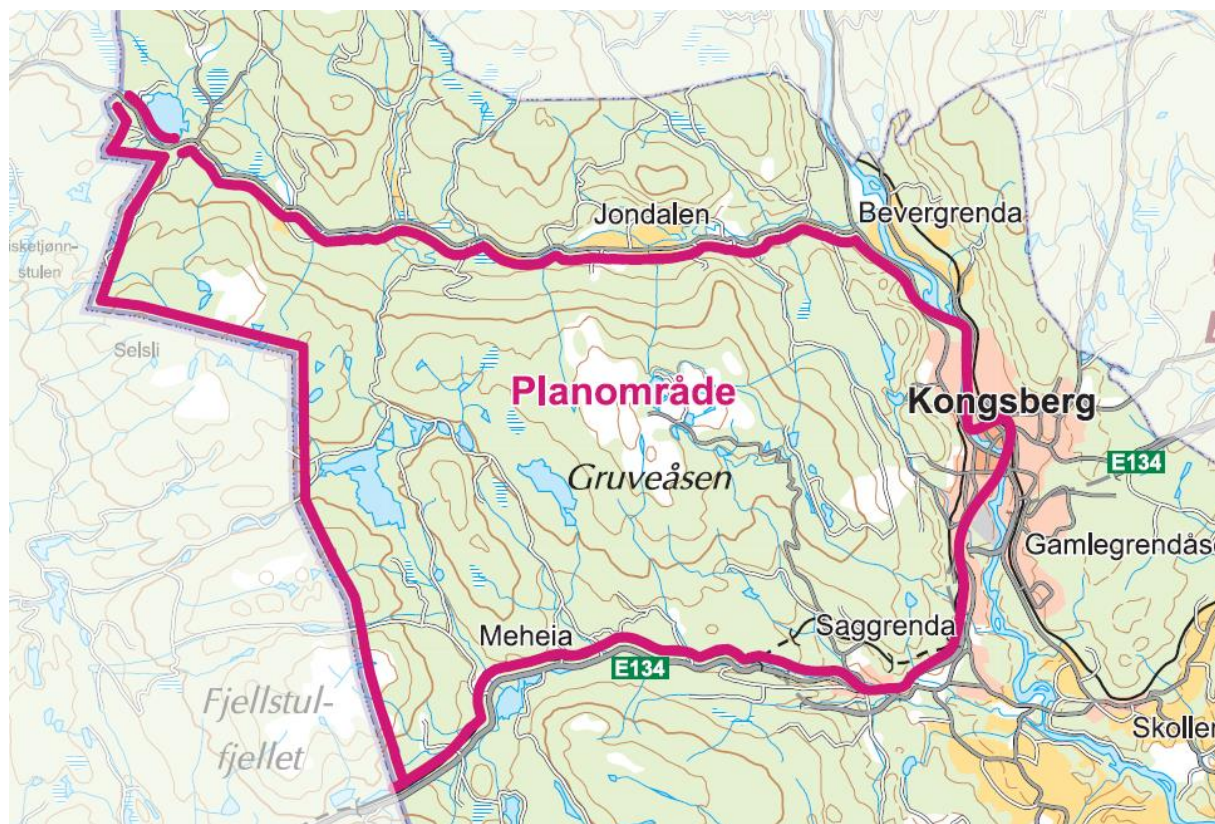
Ved rullering kan det være aktuelt å inkludere padleruter, spesielt langs Lågen. Turrutene er en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK) som forvaltes av Kartverket og tilgjengeliggjøres for alle gjennom turrutebasen. For at en turrute skal registreres i Kartverkets turrutebase, skal det være en organisasjon eller kommune som er vedlikeholdsansvarlig for turruta og det skal foreligge grunneieravtale.

I planen vektlegges gode målpunkt, og det samme gjør rundturer. Det er en målsetting at de viktigste turrutene har et eller flere målpunkt.

1.5.2. Geografisk avgrensning

Denne temaplanen omfatter Gruveåsen med omkringliggende områder. I øst strekker området seg frem til og med bysentrum, i vest frem til fylkesgrensa, i sør frem til E134 og i nord frem til Jondalsveien. Planen har hovedvekt på den østlige halvdelen av dette området og spesielt

Gruveåsen, og vektlegger forbindelser mellom bysentrum og Gruveåsen. Vi har et mål om helhetlig og sammenhengende nettverk av ferdselsårer fra kollektivknutepunkt og bysentrum, og et ønske om å videreutvikle det urbane friluftslivet, derfor er området i byen avgrenset til og med Knutepunktet.



Figur over: Planområdet innenfor rosa strek, merk at det er vekt på den østlige halvdel av planområdet, og spesielt Gruveåsen. Kart utarbeidet av Kart Fossøy.

1.6. Forholdet til lokale planer

Temaplaner er en del av kommunens styringssystem, og følger den struktur som kommunens plansystem legger opp til. Temaplaner er planer for bestemte tjenester, temaer eller sektorer og bygger på føringene som ligger i overordna planer. Temaplaner skal bidra til analyser av tjenesteområdene, hvilke utfordringer kommunen står overfor, hvilke valg som bør tas, og på den måten gi en dypere kjennskap til virkeligheten når veivalg og prioriteringer skal tas. Temaplaner er ikke juridisk bindende for arealbruk eller overføring av rettigheter. I forhold til øvrig kommunal planlegging vil planen være et hjelpemiddel og kunnskapsgrunnlag, og juridisk sikring kan skje i etterkant i andre planer.

1.6.1. Kommuneplanens arealdel 2022-2030

[Kommuneplanens arealdel 2022-2030](#) viser i planbeskrivelsen i kapittel 4.8.2 til ferdselsåreplanen som nå foreligger, og at denne vil avklare det fysiske mulighetsrommet og identifisere hvilken form for tilrettelegging som bør gjennomføres i Gruveåsen. I planbeskrivelsen fremgår det at Funkelia og Saggrenda med Sølvgruvene og Sakkerhusene skal utvikles til tydelige innfallsporter til kulturen og naturen. Hovedskiløyper er tegnet inn på plankartet, og kartlagte friluftslivskorridorer er avsatt som «turdrag».

Hensynssone friluftsliv

Store deler av Gruveåsen er avsatt til hensynssone for friluftsliv (H530), av plankartet fremgår nøyaktig avgrensning av hensynssonen. I planbestemmelsene § 7.9 er det retningslinjer knyttet til hensynssonen som sier at arealene skal ivaretas som naturområder, landskap og /eller områder for friluftsliv og rekreasjon på lang sikt.

Områder båndlagt etter lov om naturvern og naturmangfoldloven

Deler av området er båndlagt etter lov om naturvern (H720), jamfør bestemmelsene § 7.11. Avgrensninga samsvarer med avgrensninga av Barmen Naturreservat. For dette området gjelder bestemmelser i lov og forskrift for Barmen naturreservat.

Områder båndlagt etter kulturminneloven

Deler av området er båndlagt etter kulturminneloven (H720), jamfør bestemmelsene § 7.12. Avgrensninga samsvarer med avgrensninga av Kongsberg Sølvverk kulturmiljø. For dette området gjelder bestemmelser i lov og forskrift for Kongsberg Sølvverk kulturmiljø.

Hensynssone kulturmiljø

Deler av området (deler av det såkalte løkkelandskapet) er avsatt til hensynssone kulturmiljø (H570) med tilhørende retningslinjer og bestemmelser, jamfør bestemmelsene § 1.17, § 1.18 og § 7.10.

Reiseliv i Gruveåsen

Ifølge planbeskrivelsen er det mål å legge til rette for reiselivsutvikling i Gruveåsen. Det vises til «[Strategi for Kongsberg som besøksmål](#)» som ble vedtatt av kommunestyret 19. september 2020. I arbeidet med kommuneplanen ble «Rapport. Skånsom reiselivsutvikling Gruveåsen» (Mimir 2020) utarbeida. I kommuneplanens bestemmelser § 2.3.6 (retningslinje) heter det at ved reiselivsutvikling i Gruveåsen bør virkemidlene i rapporten om skånsom reiselivsutvikling tas i bruk. Rapporten til Mimir omtaler fem verktøy for reiselivsutvikling som er aktuelle: 1) Felles kartgrunnlag/masterplan, 2) Tydelige innfallsporter, 3) Helhetlig plan for utvikling av skisenteret og hyttene i Funkelia, 4) Historiefortelling og konseptutvikling og 5) Partnerskap i Gruveåsen. I planbeskrivelsen nevnes også utviklingsplan for skisenteret som omfatter sommeraktivitet og langrennsløyper. Temaplanen for ferdselsårer vil være et viktig bidrag inn i dette, blant annet med temakart for eksisterende turruter som et bidrag inn i et eventuelt felles kartgrunnlag.

1.6.2. Kommuneplanens samfunnsdel

[Kommuneplanens samfunnsdel](#) har visjoner og mål for Kongsbergsamfunnet 2030 som temaplan for ferdselsårer bygger opp under. God livskvalitet og innbydende natur som skaper trivsel, trygghet og tilhørighet er mål for Kongsbergsamfunnet 2030, som temaplanen støtter opp under og bidrar til å oppfylle. Ifølge kapittel 3.2. (Vekst og attraktivitet) er det et mål å legge til rette for langsiktig befolkningsvekst, og at kommunen beholder og tiltrekker seg unge innbyggere. Blant strategiene for måloppnåelse nevnes å legge til rette for videreutvikling av sentrum med mer byliv og flere møteplasser, herunder elvepark med opprustning og aktiviteter, opprustning av by- og gaterom og å legge godt til rette for gående og syklende i sentrum. Disse strategiene er relevante for denne temaplanen.

1.6.3. Kulturanleggsplanen

Kongsberg kommunes «[Kulturanleggsplan 2022-2025](#)» har hovedmål, delmål og strategier for friluftsliv som er tatt videre og innarbeidet i temaplanen. Utarbeidelse av temaplan for friluftslivets ferdselsårer med kart og tiltaksdel, med fokus på nærturterrenget, rundturer, turutgangspunkt og målpunkt er for øvrig en av strategiene i kulturanleggsplanen.

1.6.4. Prosjektplan for friluftslivets ferdselsårer i Kongsberg kommune

Innledningsvis i arbeidet med temaplanen ble det utarbeidet en prosjektplan som ble forankret i Utvalg for kultur og oppvekst i sak i [sak PS 4/2021](#), som en har sett til i arbeidet med temaplanen. Prosjektplanens mål er tatt inn i kulturanleggsplanen og videreført i denne temaplanen.

1.6.5. Sykkelplassplan 2014-2023

Kongsberg kommunes [sykkelplassplan](#) beskriver sykkelrutenettet for Kongsberg, inkludert behov for tiltak. Hovednettet for sykkeltrafikk skal binde sammen bydeler og viktige målpunkt som kollektivknutepunkt, skoler, arbeidsplasskonsentrasjoner og rekreasjonsområder. Av planen fremgår det at et sykkelveinett kan bestå av veier med blandet trafikk, gang- og sykkelveier, sykkelveier med fortau, stier og grøntdrag med mer. Planen omtaler også tursykelveinettet, det vil si sykkelveier langs turveier ment for rekreasjon. I planen påpekes det at turveier bør være forbundet til hovedsykkelveinettet. Tiltak på turveinettet er imidlertid ikke i fokus i kommunens sykkelplassplan, ferdselsårsplanen vil derfor være et supplement til sykkelplassplanen.

1.6.6. Dyrk Kongsberg 2023-2028 – strategi for urbant landbruk i Kongsberg kommune

Utvalg for kultur og oppvekst har vedtatt strategi for urbant landbruk i [sak PS 9/2023](#). Strategien har fem innsatsområder. Innsatsområde 1 (en grønnere by) og innsatsområde 4 (grønne, sosiale og inkluderende møteplasser) vil være relevant for friluftslivets ferdselsårer, og særlig det urbane friluftslivet.

Kommunen har igangsatt arbeidet med en klimaplan, denne vil være relevant for friluftslivets ferdselsårer når den foreligger.

1.7. Nasjonale og regionale planer og føringer

1.7.1. Friluftsloven

Friluftsloven har som formål å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenhetens rett til ferdsel, opphold mv. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes. I loven redegjøres det også for friluftslivsforvaltninga og dennes roller og oppgaver.

1.7.2. Friluftslivsmeldinga

Gjennom friluftslivsmeldinga er det et mål å bidra til at enda flere driver med friluftsliv, og får oppleve friluftsliv som en kilde til bedre helse og høyere livskvalitet. I meldinga er friluftsliv i nærmiljøet prioritert, slik at alle kan delta. Barn og unge er prioriterte målgrupper. I meldinga ønskes en økt satsing på friluftslivets ferdselsårer. I meldinga fremheves stien som inngangen til den enkleste friluftslivsaktiviteten, turgåing, som favner alt fra turer i nærområdet til turer over flere dager. Stiene kan være effektive transportårer i nærmiljøet, et virkemiddel for å ivareta sårbar natur gjennom kanalisering, eller en påminnelse om ferdselshistorie i utmarka.

1.7.3. Handlingsplan for friluftsliv

Handlingsplanen for friluftsliv (Klima- og miljødepartementet 2018) er en oppfølging av friluftslivsmeldinga, og har som mål at så mange som mulig utøver friluftsliv jevnlig for økt livskvalitet og bedre helse. Det vises til at det er grundig dokumentert at naturopplevelse og fysisk aktivitet i naturen har positive ringvirkninger for både fysisk og psykisk helse. Handlingsplanen har konkrete tiltak knyttet til 1) Friluftsloven og allemannsretten, 2) Friluftslivets arealer og infrastruktur, 3)

Friluftslivsaktivitet, 4) Høsting av naturressurser i friluftsliv og 5) Friluftsliv og verdiskaping. Barn og unge, personer som er lite fysisk aktive, har minoritetsbakgrunn, har nedsatt funksjonsevne eller kommer fra familier med lavinntekt eller med andre levekårsutfordringer er trukket frem som prioriterte målgrupper ved tiltak. Dette sees på som et forebyggende folkehelsearbeid. Handlingsplanen har fokus på å gjøre digital friluftslivsinformasjon lettere tilgjengelig for allmennheten, og peker videre på at tilrettelegging av ferdselsårer bidrar til økt deltagelse i friluftsliv.

1.7.4. Byrom – en idehåndbok

Håndboka «Byrom – en idehåndbok. Hvordan utvikle byromsnettverk i byer og tettsteder» er utgitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2016). Den omhandler blant annet bynatur og urbant friluftsliv, med ideer og tiltak for hvordan en kan nå også de som ikke tar del i det tradisjonelle friluftslivet i skog, mark og til fjells. I håndboka pekes det på flere positive klimaeffekter ved å utvikle byromsnettverket, som at økt mobilitet for gående og syklende bidrar til å redusere klimagassutslippene. Ved å fornye og utvikle gater og byrom kan en også få en by rikere på naturmangfold og opplevelseskvaliteter. I håndboka defineres byrom som alle offentlige tilgjengelige byrom bestående av gater, plasser og torg, parker, løkker og blågrønne områder. Byromsnettverket defineres som infrastrukturen av gater, plasser, parker, blågrønne områder og gang- og sykkelforbindelser.

1.7.5. Felles handlingsprogram for økt fysisk aktivitet for alle – Viken fylkeskommune

«[Felles handlingsprogram for økt fysisk aktivitet for alle](#)» er Viken fylkeskommunes handlingsprogram som skal gjøre det lettere for alle i Viken å være fysisk aktive hele livet. Handlingsprogrammet gjelder ut 2023 og er inndelt i følgende fem innsatsområder: 1) Aktiv hele livet, 2) Varierte anlegg, områder og ferdselsårer, 3) Prinsipper for lokalisering, areal og virkemiddelbruk, 4) Kunnskap og innovasjon og 5) Verdiskaping. For å innfri tiltakene i handlingsprogrammet er det etablert tilskuddsordninger som kommuner og frivillige organisasjoner kan søke på.

1.7.6. Folkehelsemeldinga

Gjennom nye folkehelsemeldinga «Folkehelsemeldinga – nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar» (2022-2023) som ble lansert 31. mars 2023 gis folkehelsepolitikken økt prioritet. I meldinga presenteres en samlet innsats for å fremme bedre folkehelse og god livskvalitet i befolkningen, og jevne ut helseforskjeller. I meldinga trekkes friluftsliv, natur og attraktive nærmiljøer frem som viktige elementer i folkehelsearbeidet. Satsinga på bolignære grøntområder videreføres, og grøntområder i byer og tettsteder gis økt prioritet i ordninga for sikring av friluftslivsområder. Meldinga presenterer en rekke tiltak og strategier, eksempelvis Friluftslivets år 2025, videreføring av prosjektet om friluftslivets ferdselsårer etc. Renovering av nedslitte områder ved å installere lys og sitteplasser og gjøre restareal om til lommeparker eller såkalte «**pocket parks**» fremmes som tiltak av betydning for nærmiljøet. I meldinga påpekes det at det er en nasjonal forventning at kommunene tar hensyn til dette i sin planlegging, samtidig som staten vil stimulere til tiltak med gjennom virkemidler.

1.7.7. Kulturmiljømeldinga

I Meld. St. 16 (2019–2020). «Nye mål i kulturmiljøpolitikken — Engasjement, bærekraft og mangfold» presenteres nye nasjonale mål i kulturmiljøpolitikken, med vekt på engasjement, bærekraft og mangfold. Med meldinga innføres begrepet "kulturmiljø" som samlebetegnelse, et begrep som understreker betydningen av helhet og sammenheng. I meldinga tydeliggjøres tilknytningen til den øvrige klima- og miljøpolitikken. I meldinga vektlegges kulturmiljø som en ressurs i

reiselivssammenheng. En ønsker å legge til rette for økt næringsvirksomhet og verdiskaping basert på kulturmiljø, blant annet gjennom veiledning rettet mot næringsaktører. Det påpekes imidlertid at slitasje og overbelastning er sentrale utfordringer for kulturarvsturismens bærekraft, og det vises derfor til [ti prinsipper](#) som må være retningsgivende i utviklingen av reisemål og næringsvirksomhet (utarbeidet av UNWTO, FNs særorganisasjon for turisme).

1.7.8. M-1292 - Plan for friluftslivets ferdselsårer

Miljødirektoratets veileder M-1292 «[Plan for friluftslivets ferdselsårer](#)» (Miljødirektoratet 2019) viser hvordan temaplaner for ferdselsårer kan utarbeides på en systematisk og målrettet måte. Den beskriver arbeidet steg for steg fra oppstart av planarbeid, til kartlegging av nå-status, forslag til tiltak og fram til endelig vedtak. I arbeidet med temaplanen har en sett til denne veilederen.

1.7.9. Nasjonal handlingsplan for reiseliv

Før sommeren 2023 vil en nasjonal handlingsplan for reiseliv presenteres, den vil blant rette søkelyset mot en bærekraftig utvikling av reiselivet. Parallelt med dette settes det i gang et nasjonalt prosjekt kalt «Reiseliv 2030», som skal bidra til kunnskapsbasert utvikling av reiselivsnæringen, der det trekkes frem at reiselivsnæringen skal bidra inn i den grønne omstillinga.

1.7.10. Nasjonal handlingsplan for universell utforming

Regjeringens handlingsplan for universell utforming med tittelen "[Bærekraft og like muligheter - et universelt uformet Norge. 2021-2025](#)" skal bidra til et bærekraftig og likestilt samfunn gjennom utforming av fysiske omgivelser. Visjonen er et samfunn der alle kan delta. Handlingsplanen er utviklet i et samarbeid mellom åtte departementer. Det påpekes at gjennomførte kartlegginger av uteområder (gjennomført i regi av Kartverket siden 2004) viser at det fortsatt er mye som gjenstår med hensyn til universell utforming, og at personer med nedsatt funksjonsevne fortsatt møter barrierer som hindrer like muligheter til aktivitet og deltagelse. I handlingsplanen er det derfor oppført som tiltak at Kartverket skal kurse kommuner, fylkeskommuner og frivillige friluftsansjoner i kartlegging av tilgjengelighet i kommunesentra og friluftslivsområder, og at kartgrunnlag skal utvikles.

1.7.11. M-1326 - Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv

[Veileder](#) fra Miljødirektoratet som beskriver hvordan fysisk tilrettelegging kan gjennomføres med så liten miljøbelastning og så små inngrep i naturmiljøet og kulturlandskapet som mulig, samtidig som naturmangfoldet og kvaliteten på friluftslivsoplevelsen ivaretas.

1.7.12. Viken fylkeskommunes arbeid med friluftslivets ferdselsårer

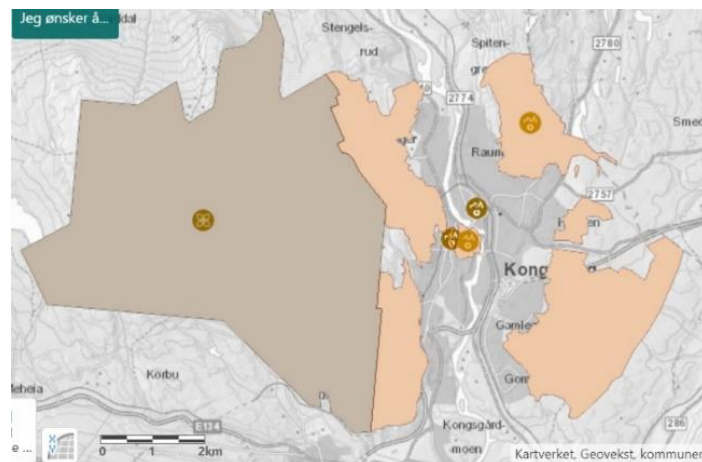
Fylkeskommunen har som hovedmål at friluftslivets ferdselsårer i Viken skal være attraktive og stimulere til et mangfoldig friluftsliv for alle. Fylkeskommunen stimulerer til og tilrettelegger for at alle kommunene i Viken fylke skal delta i ferdselsåreprosjektet, blant annet gjennom stimuleringsmidler, kurs og veiledning. Fylkeskommunen har utarbeidet [prosjektplan for friluftslivets ferdselsårer i Viken 2019-2023](#) med tilhørende [gjennomføringsplan](#). Temaplanens hovedmål er for øvrig i tråd med fylkeskommunens hovedmål for friluftslivets ferdselsårer.

1.7.13. Kongsberg Sølvverk kulturmiljø

Kongsberg Sølvverk kulturmiljø er fredet etter kulturminneloven. Det er etablert en samarbeidsgruppe for Kongsberg Sølvverk kulturmiljø som koordinerer og følger opp tiltak og prosjekter i Gruveåsen. I samarbeidsgruppa sitter representanter fra kommunen, fylkeskommunen, statsforvalteren, Statskog og Bergverksmuseet.

Fredningsforskriften

Fredningsbestemmelser er gitt i [forskrift av 15. mai 2003](#). Forvaltningsmyndighet for det fredete kulturmiljøet er fylkeskommunen. Fredninga gjelder et område på 30 km² i området Funkelia – Knutefjell (se kartutsnitt under).



Figur over: Skjermdump fra Naturbase som viser kulturmiljøets utstrekning (brunt). Øst for kulturmiljøet ligger løkkelandskapet som er vurdert til å være et landskap av nasjonal interesse av Riksantikvaren (lys markering).

Formålet med fredninga å bevare et nasjonalt og internasjonalt kulturhistorisk verdifullt, industrielt kulturmiljø med fysiske spor fra over 300 års bergverksdrift. Fredninga omfatter så vel overordnede trekk i kulturmiljøet, som enkeltelementer og sammenhengene mellom dem. Fredninga innebærer forbud mot tiltak eller inngrep som kan skade eller skjemme kulturmiljøet og kulturminnene eller på annen måte motvirke formålet med fredninga. Fredninga er ikke til hinder for tilrettelegging for friluftsliv, herunder skilting og merking av løyper og stier, så fremt tilretteleggingen ikke innebærer skjemming eller direkte inngrep i kulturminner.

Forvaltningsplan

Det er utarbeidet en [forvaltningsplan](#) (godkjent av Riksantikvaren i 2018) som viser hvordan fredninga bør følges opp i praksis. Det nevnes spesielt at området er mye brukt til friluftsliv og sportslige aktiviteter. Ifølge forvaltningsplanen har Kongsberg kommune ansvar for å utarbeide skjøtselsplaner for vedlikehold av kulturminnene og driftsplaner for stier og løyper, inkludert klossing, merking, rydding og preparering. Ifølge planen skal kommunen gjennomføre tiltak på stier og løyper i området etter godkjente driftsplaner, og kommunen skal ha en koordinerende rolle for stier og løyper og bidra til at de tilrettelegges og driftes på en måte som ikke er til skade for kulturminner.

Skjøtsels- og skiltplan for Gruveåsen og nære omgivelser

På oppdrag fra kommunens kulturminnerådgiver har Norsk Institutt for Kulturminneforskning (NIKU) utarbeidet en skjøtsel- og skiltplan for Gruveåsen med nære omgivelser (NIKU oppdragsrapport 23/2022). Planen er en oppfølging av forvaltningsplanen. Formålet med skjøtselsplanen er å gi råd om hvordan kulturminnene i området skal vedlikeholdes over tid. Formålet med skiltplanen er å legge frem en plan for hvordan de ulike kulturminnene bedre kan formidles uten at skilt forringer kulturminnene og -miljøene. Det påpekes mangel på en samlet plan og felles utforming på skilting og tilrettelegging i området, inkludert mangel på vedlikehold. Det omfatter både retningskilt, skilt knyttet til kulturminner og rasteplasser. Deler av utfordringene som omtales i skilt- og

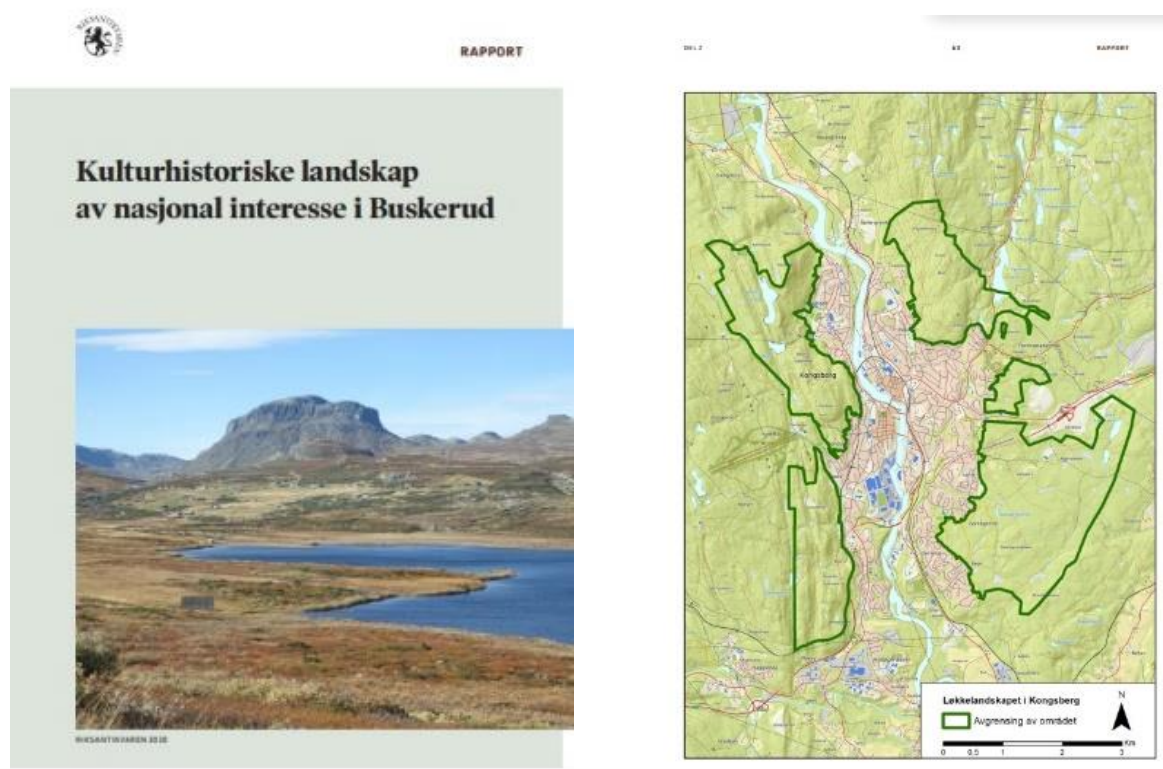
skjøtselsplanen vil bli fulgt opp som tiltak i denne temaplanen. I skilt- og skjøtselsplanen anbefales det å legge Merkehandboka sin skiltmanual til grunn i utforming av skilt.

1.7.14. Kulturminnekompasset – Regional plan for kulturminnevern

Kongsberg sølvverk kulturmiljø er oppført i «Kulturminnekompasset – Regional plan for kulturminnevern i Buskerud 2017-2027». Formålet med planen er å bruke kulturarven som en ressurs i en bærekraftig samfunnsutvikling. Som vedlegg til Kulturminnekompasset finnes en oversikt over verneverdige kulturmiljøer av regional verdi. Bergstaden Kongsberg med Vestsida og Løkkelandskapet, Numedalslågen og Labro med fløtingsminner og Kongsberg Sølvverk er oppført i denne oversikten.

1.7.15. KULA - Løkkelandskapet – et landskap av nasjonal interesse

Innenfor planområdet finnes Løkkelandskapet som av Riksantikvaren er vurdert til å være et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA) og som inngår i Riksantikvarens «[KULA-register](#)». Landskapene i dette registeret er landskap med store verdier med muligheter for opplevelser. Landskapene gir grunnlag for verdiskaping og bidrar til at områdene blir mer attraktive. At et område er oppført i KULA-registeret innebærer ikke fredning eller vern, men er kunnskapsgrunnlag og et signal om at det er viktig å ta hensyn til verdiene. Løkkelandskapet er nært knyttet til bergstaden Kongsberg og forteller historien om hvordan landskapets ressurser ble utnyttet til matforsyning i et industrisamfunn, og sporene etter er fortsatt synlige i landskapet. Området er nærmere beskrevet i «[Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Buskerud. Rapport](#)» (Riksantikvaren 2020). I den nasjonale handlingsplanen for friluftsliv er det en strategi å aktivt bruke friluftslivspotensialet i de områdene som er valgt ut til KULA-områder.



Figur over: Skjerm dump fra Riksantikvaren av KULA-rapport for Buskerud, med kart som viser avgrænsning Løkkelandskapet omkring Kongsberg.

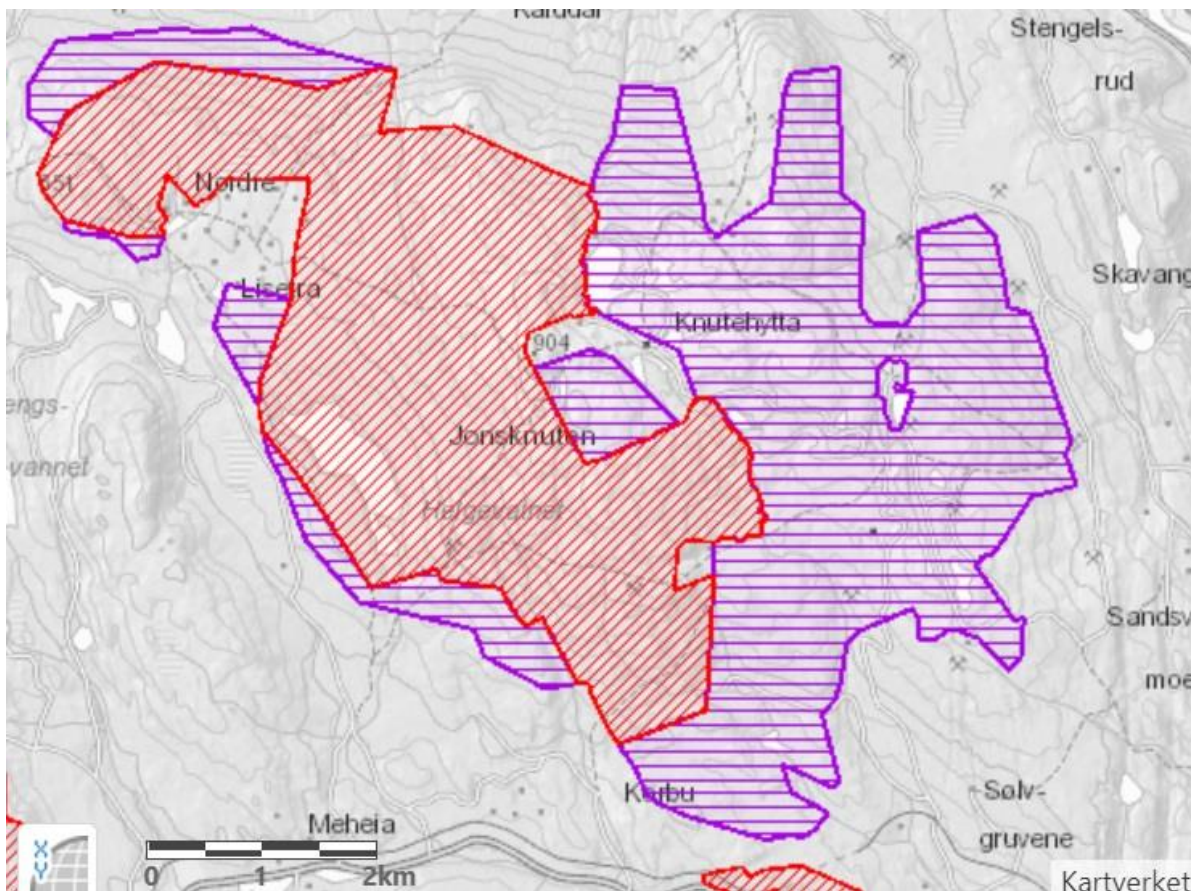
1.7.16. Barmen naturreservat

I september 2005 ble Barmen naturreservat opprettet ved Kongelig Resolusjon, jmfør «[Forskrift om Verneplan for skog, vedlegg 20, Barmen naturreservat, Kongsberg kommune, Buskerud](#)». Reservatet har et areal på ca. 15 500 dekar. Formålet med fredninga er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og økologiske prosesser. Området har særlig betydning som en stor, intakt naturskog, med lommer av urskogpreg. Området forvaltes av Statsforvalteren i Oslo og Viken og omfatter skogområdene rundt Jonsknuten og er preget av tidligere tiders gruvedrift, men skogen har i stor grad ligget urørt siden driften ved sølvverkene på Kongsberg opphørte. Deler av naturreservatet overlapper med kulturmiljøfredninga.

Fredningsbestemmelsene - generelle forbud:

- Vegetasjonen er fredet mot skade og ødeleggelse.
- Det er ikke tillatt å fjerne planter og heller ikke tillatt å innføre nye plantearter.
- Tiltak som kan endre naturmiljøet er ikke tillatt. Dette omfatter bl.a. forbud mot oppføring av bygninger, vegbygging eller framføring av strømledninger.
- Motorferdsel både til lands og til vanns er forbudt.
- Bruk av sykkel eller hest utenom eksisterende veger er ikke tillatt.

Det er foreslått en [utvidelse av Barmen](#) (id. VP00000939). Den foreslåtte utvidelsen omfatter et areal på 17 500 dekar. Utredningsarealet ligger for det meste øst for dagens reservat. I dette området har Sølvverket hatt stor aktivitet, særlig på 1600-1700-tallet. Store deler av utredningsområdet er omfattet av kulturmiljøfredninga. Skogen har vokst til, og er vurdert til å ha store naturverdier, særlig knyttet til mange forekomster av gamle kjempetrær.

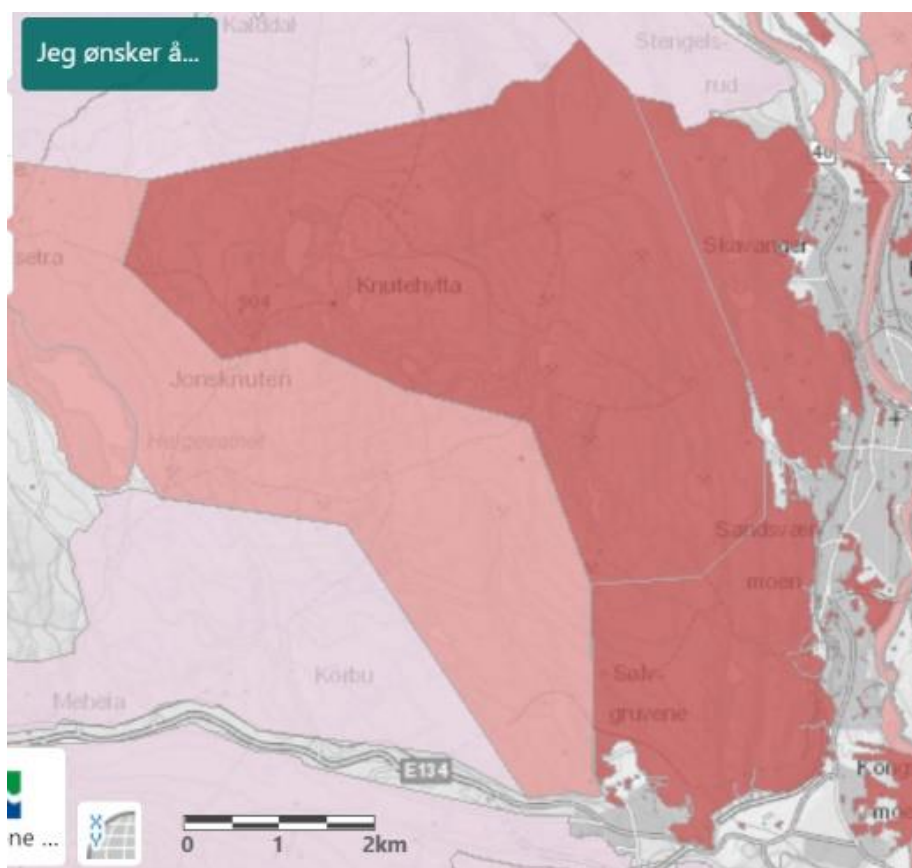


Figur over: Barmen naturreservat (rødt) og den foreslåtte utvidelsen (lilla). Skjermdump fra Natubase.

KAPITTEL 2 – STATUS FOR FERDSELSÅRER OG FRILUFTSLIV

2.1. Friluftslivskartlegginga

Kommunen har kartlagt og verdsatt kommunens friluftslivsområder. Resultatet finnes tilgjengelig for alle i Naturbase. Her presenteres resultatene innenfor planområdet. «Gruveåsen med Funkelia» (se avgrensning under) er i Friluftslivskartlegginga vurdert til å være et «**Svært viktig friluftsområde**», og områdetypen er vurdert til å være et «**Særlig kvalitetsområde**» (som det eneste i Kongsberg). I Miljødirektoratets veileder fremgår det at «særlige kvalitetsområder» er «*Landskap, natur- eller kulturmiljø som har helt spesielle opplevelseskvaliteter eller som har spesielt stor symbolverdi... Områdene vil ha stor verdi som bruks- og opplevelsesområder for friluftsliv, men også for reiselivet*». (Miljødirektoratet 2014). I verdsettinga har området fått høyeste score på brukerfrekvens, opplevelseskvaliteter, symbolverdi og egnethet. Også områdene sør og øst for dette området er vurdert til å være svært viktige friluftsområder, men med «nærturterreng» som områdetype. Byparkene og lekeplassene inngår også i kartlegginga, og er vurdert til å være «svært viktige friluftslivsområder». Lågen er også kartlagt, og vurdert til å være et «viktig friluftslivsområde».



Figur over: Skjermdump fra Naturbase som viser «Gruveåsen med Funkelia», samt «Storåsen, Haus Gabelåsen» og «Svartåstjern» (områdene vist med mørk rød farge). Alle disse områdene er vurdert til å være «svært viktige friluftsområder». Området «Barmen, Lisetra, Henschensetra» (lys rød) er vurdert til å være et «viktig friluftsområde».

2.2. Kartlegging i forbindelse med planarbeidet

I forbindelse med temaplanen har en kartlagt eksisterende turruter, det vil eksisterende tilrettelagte turruter som er skilta, merka og kartfesta. Skilting og / eller merking er vektlagt som dokumentasjon på en turrute, der minimum skilting eller merking må foreligge for at den er tatt med i statuskartet. Det finnes eksempler på at turruter er skiltet, men ikke fulgt opp i form av god nok merking og omvendt.

SilverTrails gjennomførte i 2019 en kartlegging av eksisterende stier og løyper i Gruveåsen, et prosjekt som var koblet til arbeidet med kommuneplanen. Denne kartlegginga har vært et viktig grunnlag i arbeidet med denne temaplanen. Videre har vi benyttet turkart, turkort, turbøker, kommunale og nasjonale kartbaser og innspill fra aktører og andre. Digitale ressurser som Strava heatmap har også vært nyttig. Det er også nedlagt et stort arbeid i å kartlegge eksisterende skiltkryss som dokumentasjon for eksisterende turruter og status for eksisterende skilting. Eksisterende målpunkt er også kartlagt.

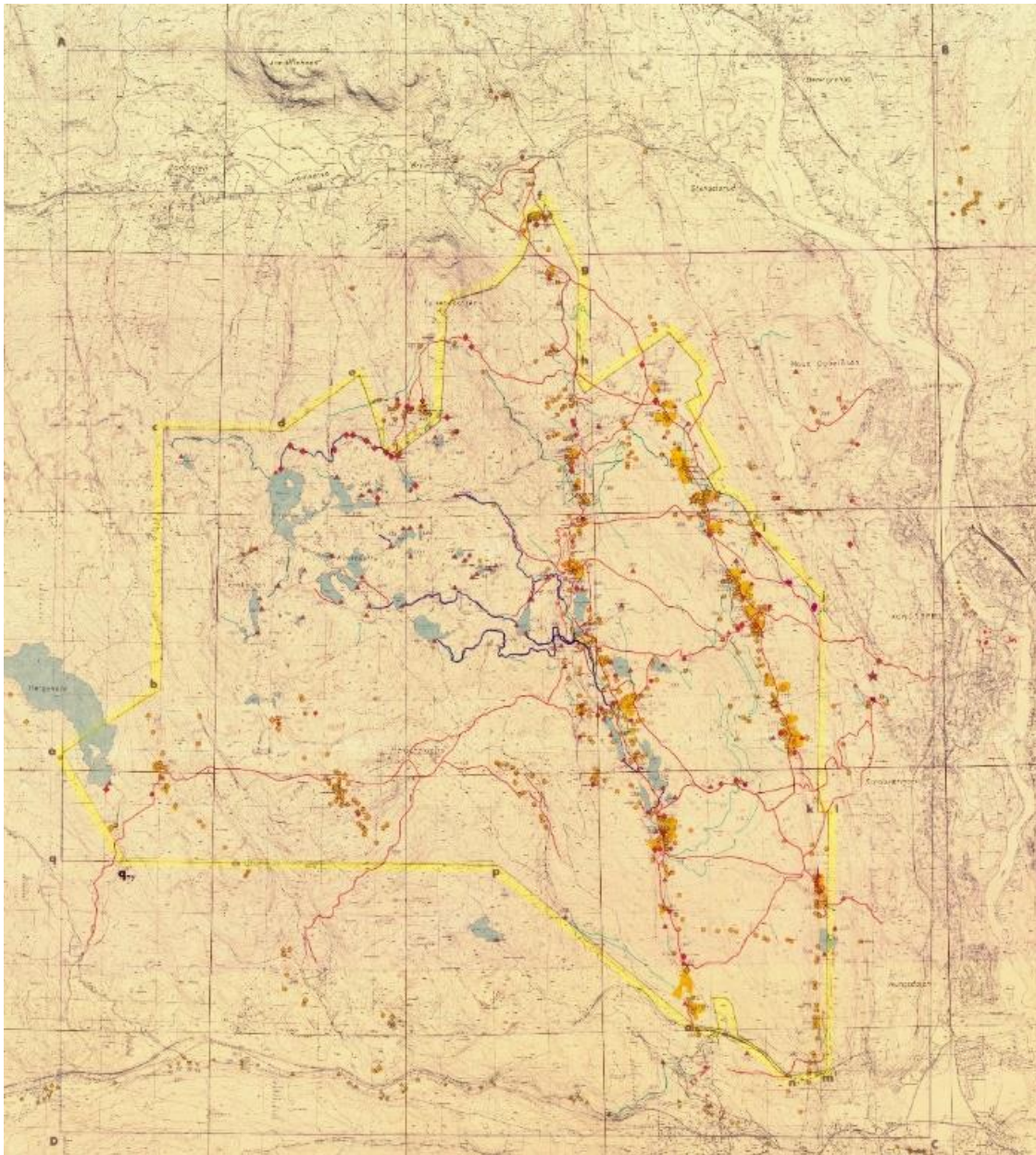
Kartlegginga har avdekket:

- at det finnes et godt nettverk av turruter i området, både etablerte sykkelruter, fotruter, skiløyper og labbeløyper, dette omfatter både turruter i nærmiljøet og DNTs ruter som går fra bysentrum, gjennom området og inn i andre kommuner.
- at det finnes flere rundturer og mange gode målpunkt.
- at turruter er tilrettelagt uten at forvaltningsansvar er avklart og skriftlige grunneieravtaler foreligger.
- at turrutebasen ikke er oppdatert, i hovedsak ved at tilrettelagte turruter ikke finnes i databasen, men også ved at turruter er lagt inn uten at grunneieravtaler foreligger.
- at eksisterende skilting og merking er av svært varierende kvalitet og etablert gjennom flere år, og bærer preg av mangel på en helhetlig plan.

Det er ikke kartlagt behov for nye traseer, siden det allerede finnes et godt nett av eksisterende turruter å ta utgangspunkt i. Målet er dessuten en opprydding i det eksisterende traseer, og tilpasning av disse til gjeldende rammer og regelverk for ivaretagelse av natur- og kulturmiljøhensyn før en vurderer å etablere noe nytt.

2.3. Fredete og historiske vegfar

Mange av dagens ferdselsårer var opprinnelig knyttet til gruvedrifta og er omfattet av kulturmiljøfredninga. Kartet nedenfor viser historiske ferdselsårer, og sammenfaller i stor grad med dagens turrutenett. En må ta hensyn når en tilrettelegger for friluftsliv langs fredete ferdselsårer, samtidig som de gir gode muligheter for formidling og opplevelser.



Figur over: Kart som viser ferdelsårer (røde streker i kartet) og andre kulturminner (kjent på det tidspunktet kartet ble utarbeida) knyttet til Sølvverket, der alt innenfor gul markering er fredet. Det er stort sammenfall mellom de historiske ferdelsårene og dagens ferdelsårer som brukes til friluftslivsformål.

2.4. Roller, ansvar og organisering

Organisering og oppfølging av ferdelsårarbeidet innenfor planområdet er ikke og har aldri vært underlagt én samlet paraply. Arbeidet har i stor grad vært drevet av DNT, ulike lokale lag og foreninger og kommunen. Gjennom denne planen ønsker en å skape en felles forståelse for målsettinga med arbeidet knyttet til ferdelsårer og avklare de ulike partenes oppgaver og roller, der det er et mål å skape et godt og formalisert samarbeid mellom kommunen, grunneiere og frivilligheten. Nedenfor redegjøres det for rollene og ansvaret til de ulike aktørene.

2.4.1. Kommunens rolle

Det offentlige har ansvar for å sikre og tilgjengeliggjøre arealer for friluftsliv og er også øverste arealmyndighet. Ifølge friluftslivsloven er kommunen en del av den offentlige friluftslivsforvaltningen sammen med fylkeskommunen, statsforvalteren, direktoratet og departementet. Forvaltningen skal utføre de oppgaver som direkte er tillagt dem etter loven, og har ellers et generelt ansvar for å fremme allmenhetens friluftslivsinteresser. Ifølge «Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» har kommunen ansvar for å identifisere og ta hensyn til viktig naturmangfold, friluftslivsområder, overordna grønnstruktur, kulturhistoriske verdier og kulturmiljø og landskap i planlegginga, med plan- og bygningsloven et viktig verktøy. I kommuneplanens arealdel kan kommunen sikre friluftslivsområder ved å avsette arealer til riktig arealformål og bruke hensynssoner. På bakgrunn av kommunens rolle ønsker Miljødirektoratet at kommunene lager planer for friluftslivets ferdselsårer.

Kommunen har ikke en lovpålagt oppgave med å drifte sti- og løypenett. Innenfor store deler av planområdet er kommunen imidlertid en aktiv tilrettelegger for friluftsliv, en oppgave som er formalisert i forvaltningsplan for Kongsberg Sjølvverk kulturmiljø og i en egen avtale om tilrettelegging og merking av ferdselsårer og tilrettelegging av friluftaktivitet mellom Statskog SF som grunneier av eiendommen "Sjølvverksskogen" gbnr 8651/1, 116/1 og 136 og Kongsberg kommune. Grunneieravtalen er datert 3. februar 2021 og godkjent av formannskapet i Kongsberg kommune i [sak 18/2021](#). Kommunen har ansvaret for ferdselsårer sommer og vinter innenfor området som eies av Statskog, og drifter ferdselsårenettet både sommer og vinter. Kommunen er i tillegg grunneier og tilrettelegger for flere bynære arealer som benyttes til friluftslivsformål.



Foto over: Kommunen drifter skiløper innenfor planområdet. Foto: Tonhild Solberg Strand

2.4.2. Frivillige aktører

Frivillige aktører, fortrinnsvis lag og foreninger, legger ned en betydelig innsats for friluftsliv rundt om i kommunene, dette gjelder også innenfor planområdet. Det er gjerne frivilligheten som står bak tilrettelegging og vedlikehold av ferdselsårer og deling av informasjonen, eksempelvis ved å utarbeide og spre kart og annen informasjon. DNT sin tjeneste ut.no er et godt eksempel. I tillegg er det gjerne frivilligheten som står bak organiserte turer, aktiviteter og arrangementer i friluftslivsområdene. Organisasjonene taler også innbyggernes sak i forhold til det offentlige, og er deres representant i ulike samarbeidsfora mellom frivillig og offentlig sektor. Slikt samarbeid kan blant annet gjelde tilrettelegging og drift av ferdselsårer, informasjon, stimulering til deltakelse i friluftsliv m.m. Den største frivillige aktøren knyttet til ferdselsårer er Kongsberg og Omegn

Turistforening (KOT) som er en lokalforening under DNT. Andre som må nevnes er Kongsberg Sti, Hannibalbakken og Ruudhyttas Venner, Kongsberg O-lag og Jondalen Bydelag. I tillegg finnes det frivillige foreninger som gjør en stor dugnadsinnsats spesielt rettet mot kulturmiljøet, som Kongsberg i våre hjerter og Sølvverkets Venner.

2.4.3. Grunneiere

Grunneiere har disposisjonsrett over egen grunn og er med det en sentral aktør i planlegging, tilrettelegging og utvikling av ferdselsårer. De største områdene som benyttes til friluftsliv er utmark i privat eie. Disse områdene er som regel grunneiernes næringsgrunnlag, og de må gjøre en rekke tiltak av hensyn til effektiv forvaltning og drift. Samtidig innebærer denne rollen å ta hensyn til allmennhetens rettigheter til bl.a. ferdsel i utmark. Eierne har ofte behov for å åpne og holde hevd i driftsveier, tynne og hogge i skogen osv. Samtidig kan veiene også benyttes av allmennheten som ferdes til fots og på sykkel, hogst gir åpning for fremvekst av skogsbær osv. Ofte vil det være hensiktsmessig for grunneierne å kanalisere ferdsel, permanent eller i perioder. Mange grunneiere har derfor inngått avtaler med kommunen, frivillige lag og foreninger om bruk av utmark til skiløyper, naturstier m.m. Enkelte har også på eget initiativ anlagt stier over dyrket mark, ryddet rasteplasser, laget enkle oppstillingsplasser for bil o.l. Statskog er den største grunneieren i planområdet.

2.4.4. Oversikt over aktører knyttet til ferdselsårene

Aktører i området omfatter både statlig, regional og lokal myndighet, samt lokale lag og foreninger og kommersielle aktører. Relevante aktører i Gruveåsen er presentert i tabellen under.

Relevante aktører i Gruveåsen		
Hvem	Hva	Rolle
DNT / KOT / Bystikomiteen	Turruter til Selsli og Øksne og Kolsjø, bynære stier (Bystikomiteen) – tilrettelegging, drift og vedlikehold.	Frivillig organisasjon
Grunneiere	Forvaltning og verdiskaping.	Grunneier
Hannibalbakken og Ruudhyttas Venner	Hannibalbakken kulturminne og aktivitetsområde.	Frivillig organisasjon
Jondalen Bygdela	Har tilrettelagt turruter i området omkring Jondalen i samarbeid med kommunen.	Frivillig organisasjon
Knutehytta AS	Eier av Knutehytta. Påvirker attraktiviteten.	Kommersiell aktør
Kongsberg i våre hjerter	Dugnadsinnsats knyttet til rydding og tilrettelegging – Kongsberg Sølvverk kulturmiljø. Informasjonstavler, omvisninger etc.	Frivillig organisasjon
Kongsberg kommune	Plan og forvaltning, medlem i samarbeidsgruppa. Ansvar for ferdselsårer, tilrettelegging, drift og vedlikehold. Samarbeid med frivillige.	Lokal myndighet
Kongsberg Næringsforum	Informasjonsvirksomhet om Kongsberg inkludert Gruveåsen – leve, gjøre, se og jobbe – kongsberg.no .	Kommersiell aktør
Kongsberg O-lag	Orienteringskart, turkart, aktiviteter.	Frivillig organisasjon
Kongsberg Sti	Jobber for utvikling og bruk av stinettet i kongsberg gjennom tilrettelegging og utvikling av nye stier etc., med fokus på stisykling. Samarbeider med Skimore om å øke sommeraktivitetene, og tilbyr sin kompetanse i stibygging. Har etablert og vedlikeholder sti i barnebakken. Vil søke samarbeid	Frivillig organisasjon

	med KIF sin sykkelgruppe om vedlikehold av stier for sykling.	
Norsk Bergverksmuseum (Bergverksmuseet)	Medlem i samarbeidsgruppa. Museet er et kultur- og naturhistorisk museum som forvalter Kongsberg Sølvverk med bygninger og samlinger, og har nasjonale oppgaver knyttet til bergverkshistorien. Gruvetog til Kongens gruve i sommersesongen, gruvesafari i landskapet.	Museumsstiftelse
SilverTrails	Stisykkelturisme; kurs, aktiviteter, guidede stisykkelturer i Gruveåsen etc.	Kommersiell aktør
Skimore	Driver alpinanlegget. Samarbeider med og tilrettelegger for andre aktører: Kongsberg Sti, Silver Trails og Kongsberg i vår hjerter. Ønsker å samarbeide mer med Bergverksmuseet, Kongsberg Næringsforum og hoteller. Involvert i prosjektet om Sølvveien. Satser sterkt på sommeraktiviteter, planlegger olabilbane og sykkelheis fra 2023, og muligens sandvolleyballbane og basketbane. Ønsker samarbeid om frisbeegolfbane. Planlegger sykkelutleie (elsykkel og terrengsykkel).	Kommersiell aktør
Statsforvalteren i Oslo og Viken	Medlem i samarbeidsgruppa og forvaltningsmyndighet Barmen.	Statlig myndighet
Statskog	Forvaltning og verdiskaping.	Grunneier
Sølvverkets Venner	Støtteforening for Bergverksmuseet, informasjonsformidling om kulturlandskapet Kongsberg Sølvverk, arrangerer turer og setter opp informasjonstavler i Gruveåsen og gir ut bøker og hefter som forteller om Sølvverkets historie.	Frivillig organisasjon
Telenor Infra	Knutetårnet – telemast. Drift av installasjoner i området.	Kommersiell aktør
Viken fylkeskommune	Medlem i samarbeidsgruppa og forvaltningsmyndighet for Kongsberg Sølvverk kulturmiljø. Regional forvaltningsmyndighet for friluftsliv. Regional planmyndighet.	Regional myndighet

2.5. Aktiviteter i tilknytning til ferdselsårenettet

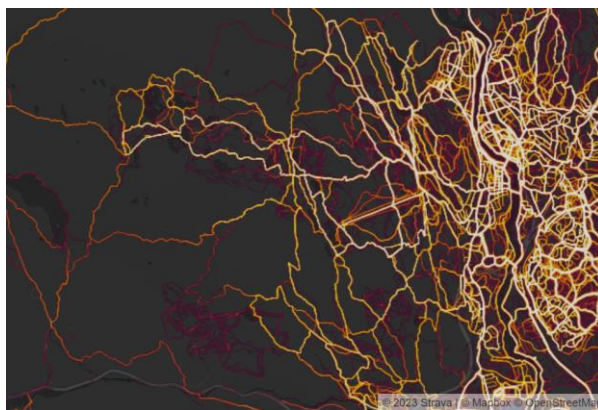
Det er et mål at ferdselsårene i kommunen ivaretar et mangfold av aktiviteter og ferdselsformer, med ulike grad av tilrettelegging. Som gjennomgangen nedenfor viser, så benyttes området til et mangfold av aktiviteter. Størst aktivitet er det i områdets østlige del, nær bysentrum med omkringliggende boligområder.

2.5.1. Til fots – vandring og løping

Vandring er kanskje den mest populære friluftslivsaktiviteten som utøves blant befolkningen. Gruveåsen er et viktig område for både nærturer og langturer. Terrengløping er en aktivitet som stadig flere har fått opp oppmerksomheten for, og aktiviteten er økende, noe som er godt synlig i Strava heatmap. Traseene i Gruveåsen er mye brukt til terrengløping. Det foregår også organisert aktivitet i regi av frivillige lag og foreninger, som KOT og O-laget.



Foto over: Vandring langs et historisk vegfar i Gruveåsen. Foto: Kongsberg kommune ved Linda van der Spa.



Figur over: Skjermdump fra Strava heatmap som viser løping.

2.5.2. Vinteraktiviteter

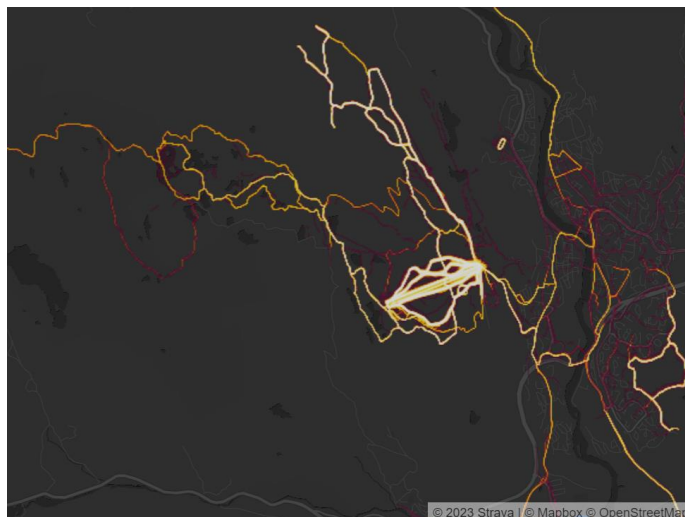
Vinteraktivitetene i området er mangfoldige, her nevnes de mest sentrale:

- Langrenn i oppkjørte løyper
- Fotturer i labbeløyper
- Aking og lek i Hannibalbakken
- Alpint i Skimore sitt anlegg

Knutefjell er et populært område for mange ulike vinteraktiviteter, både egenorganiserte, men også organisert trening i regi av eksempelvis BK Ski. Flere labbeløyper scooterprepareres, og er et viktig tilbud til alle som foretrekker å gå til fots. Skimore Kongsberg sitt anlegg er en viktig arena for egenorganiserte aktiviteter, særlig for barn og ungdom. I tillegg benyttes slalåmbakken av Kongsberg IF slalåm, Kongsberg IF Snowboard og Kongsberg Freestyleklubb.



Foto over: Nypreparert skiløype i Gruveåsen. Foto: Kongsberg kommune ved Tonhild Solberg Strand.



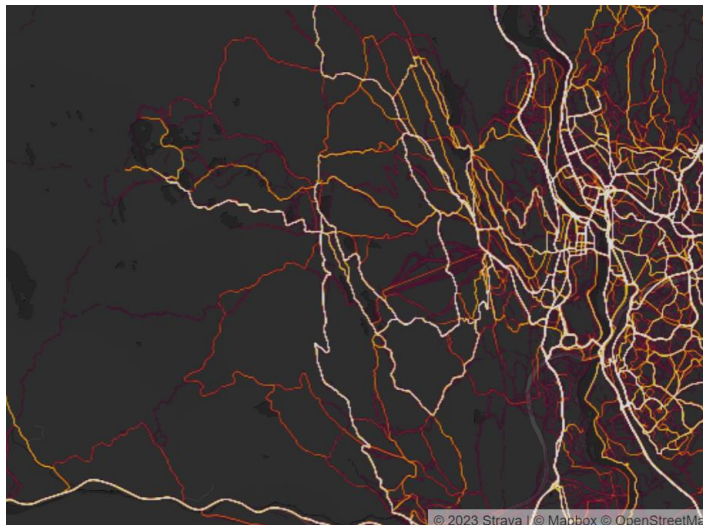
Figur over: Skjermdump fra Strava heatmap som viser vinterbruk, der lysløypa og alpinanlegget i Funkelia er fremtredende.

2.5.3. Sykling

Terrengsykling foregår på stier og turveier, og er en aktivitet som har økt i popularitet de senere år både på landsbasis og i Kongsberg. Gruveåsen er fremhevet som turmål, blant annet gjennom kongsberg.no. Kongsberg Sti gjennomfører kurs og turer i området.



Foto over: Illustrasjonsbilde stisykling.



Figur over: Skjermdump fra Strava heatmap som viser sykling i området. Eksisterende tur- og grusveier er fremtredende.

2.5.4. Andre aktiviteter – jakt, fiske, overnatting etc.

Området benyttes også til jakt og fiske, bærplukking, overnatting i hytter, telt, hengekøyer etc. og andre aktiviteter. I tillegg benyttes Lågen (og muligens også dammene / vannene innenfor området) til ferdsel på vann (kano, kajakk, sup etc.). Nedenfor nevnes noen sentrale aktiviteter.

Overnatting

Kongsdamhytta er en nyrestaurert hytte som er åpen for allmenheten, for en rast eller enkel overnatting. Den ligger flott til i nordenden av Kongens dam, som er en av mange dammer anlagt på 1600- og 1700-tallet for å forsyne Kongsberg Sølvverk med driftsvann. Hytta var opprinnelig damvokterbolig og er i dag omfattet av kulturmiljøfredninga. Hytta er et populært turmål enten en går, sykler eller går på ski. Hytta eies av Statskog, som drifter hytta og forsyner den med ved.



Foto: Statskog ved Torkel Skoglund.

Mildikeithytta er ei nyrestaurert utleiehytte som formidles av Statskog gjennom Inatur, den ligger i skogen i nærheten av Jonsknuten.



Foto over: Mildikeithytta. Foto: Statskog ved Torkel Skoglund.

Flere av ferdselsårene i planområdet er knyttet til DNTs hytter, nærmere bestemt hyttene i Pråmvika (og videre til Sveinsbu) og Selsli. Disse ligger utenfor planområdet, men hovedrutene som går gjennom området er knyttet til disse hyttene, der hyttene er turmål / målpunkt. I tillegg til overnatting i hytter er det mange som overnatter i telt og hengekøyer i området. Det finnes også flere gapahuker som er flittig brukt.

Jakt

Innenfor området er det mulig å jakte småvilt, røy, tiur, orrfugl, rådyr. Jaktkort formidles av Statskog.

Fiske

Det er gode fiskemuligheter innenfor området, spesielt må fiskemulighetene i de mange historiske dammene nevnes, med arter som ørret, abbor og sik. Statskog formidler fiskekort gjennom tjenesten Inatur.

2.5.5. Urbane friluftslivsaktiviteter

I tillegg til de tradisjonelle friluftslivsaktivitetene som foregår innenfor det en til vanlig tenker på som friluftslivsområder, så benyttes mange av de offentlige friområdene til lek, rekreasjon og ulike aktiviteter og faller inn under det vi definerer som «urbant friluftsliv». Endring i livsform, bykultur etc. har ført til en endring i bruken av offentlige friområder. Dette har en tatt inn over seg i utviklingen av parkanleggene i Kongsberg, ved at park- og rekreasjonsområdene er tilrettelagt for ulike aktiviteter både sommer og vinter (skøyter, ballspill, grilling, skateboard etc.).

2.5.6. Årlige arrangementer og aktiviteter

Faste arrangementer knyttet til ferdselsårer i området	
Hvem	Hva
BK Ski	Har organisert trening og treningsrenn i lysløypa. Hadde tidligere ansvar for ski/lysløypetrase. Dette ansvaret er jfr. kulturanleggsplanens prioriteringer overtatt av Kongsberg kommune.

Elvelangs https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=924704705	Et gratis arrangement langs Lågen, når høsten er på sitt fineste, som viser frem byen fra sin beste side. Urban, stemningsfull natur og ulike innslag som lyssetting, musikk, kunst dans etc.
Knuteløpet: Knuteløpet — KNBIL / (3) KNUTELØPET Facebook .	Knuteløpet arrangeres årlig, og er en tradisjon som går flere år tilbake i tid. Knuteløpet er en del av Kongsberg Næringsparks Bedriftsidrettslags sitt tilbud til alle skiglade. Løpet arrangeres første helgen i mars hvert år, så sant forholdene tillater det.
Kongsberg i våre hjerter	Dugnadsaktivitet for rydding av terreng og kulturminner, kunnskapsformidling og tilrettelegging for friluftaktivitet.
Kongsberg Freestyleklubb	Trening og konkurranser i Funkelia.
Kongsberg IF Friidrett Kongsberg IF Slalåm Kongsberg IF Snowboard	Mosjonskaruseller (Kampenhaug og Korset opp). Trening og konkurranser i Funkelia. Trening og konkurranser i Funkelia.
Kongsberg Marathon	Kongsberg Maraton er et løp med unik løypeprofil, utsikt og mer enn 1000 høydemeter. Arrangeres i området i august hvert år.
Kongsberg O-lag	• Knutetrim: 20-60 poster hvert år. • Trimtilbudet «Stolpejakten» med poster. • Treningsløp: Cirka 15 treningsløp hvert år, gjerne fra Funkelia, Briskemyr, Nydammen eller Haus Sachsen. • Pinseløp: Cirka hvert fjerde år fra Funkelia. Cirka 800-1000 deltagere. • Kretsløp med cirka 150 deltagere cirka hvert tredje år. Knutefjell er O-lagets viktigste område for både trener, trim og konkurranser. For å spre belastningen på flora og fauna og kunne tilby variert terreng, har de fem ulike områder/ arenaer rundt byen med god nok parkeringskapasitet til å gjennomføre Pinseløpet. Med utgangspunkt i Funkelia er det arrangert O-løp med opptil 3000 deltagere.
O-laget, Kongsberg kommune og KOT	Ukas sykkelpost, et samarbeid mellom O-laget, kommunen og KOT. O-laget setter ut postene.
KOT	Ingen faste opplegg i områder, men arrangerer turer med grupper sporadisk.
Kongsberg Sti	Kurs etc.
Konserter	Konserter og arrangementer/aktiviteter i regi av ulike aktører sporadisk.
Naturskolen Naturskolen - Kongsberg kommune .	Naturskolen er en del av grunnskolen i Kongsberg og drives av entusiastiske lærere med stor interesse for og kunnskap om friluftsliv og uteskole. Naturskolen har flere opplegg i området: • Sommerskoleaktiviteter i området i form av fiske vest for Jonsknuten og vandring i kulturmiljøet langs renner, hjulstuer, stoller og ved gruver.

	• Kartkunnskap og orientering. • Sikkerhet og livredning i vann for 6. klasse i Rundtjern (de ønsker å utvide til flere klasser). • Vinterstid kjører de ned Kemnerløypa med skoleklasser.
Norsk Bergverksmuseum	• Sølvgruvene: gruvetog inn til Kongens gruve i sommersesongen. • Gruvesafari til Gottes Hülfe in der Noth. • Familiedag på Haus Sachsen. • Omvisninger i kulturmiljøet og andre sporadiske arrangementer kan forekomme.
Skimore Kongsberg	Faste opplegg knyttet til skisenteret, utover dette vil det satses på events utenfor vanlig åpningstid (bursdager etc.).
Snowstock	www.snowstock.no – tradisjonsrik skifestival.
Sølvverkets Venner	Sølvverkets Venner arrangerer en dagstur i året, gjerne innenfor planområdet.

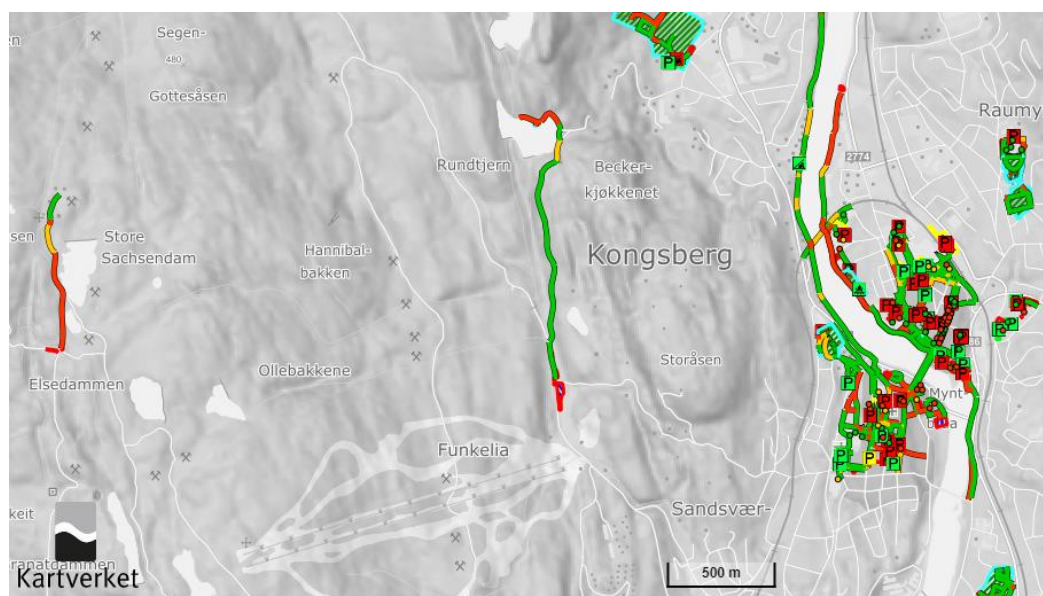
2.6. Friluftslivs for alle – status for tilgjengelighet

Tilgjengelighet for alle gjennom universell utforming er et sentralt prinsipp for å nå viktige grupper, og skal tilstrebes der det er hensiktsmessig og der det ikke er negativt for naturverdier og/eller opplevelseskvaliteter. Universell utforming av friluftsområder, løyper og turveier må sees i sammenheng med adkomst til områdene, slik at det skapes gode, helhetlige løsninger.

Kommunen har kartlagt tilgjengelighet og universell utforming i deler av området i samarbeid med Kartverket. Resultatet finnes tilgjengelig for alle i Norgeskart under kartlaget «Tilgjengelighet». Sentrumsområdet er godt kartlagt, videre er tilgjengeligheta fra Funkelia til Rundtjern kartlagt og fra parkeringa i Sachsen og inn til Haus Sachsen.

Link til kartlegging:

[Kartlag for tilgjengelighet - Norgeskart](#)



Figur over: Skjermdump fra Norgeskart, utsnitt av planområdet, som viser kartlagt tilgjengelighet for elektrisk rullestol.

2.7. Status for tilrettelegging med eksempler

Planområdet bærer preg av mangel på helhet i både skilting, merking og andre tilretteleggingstiltak som turportaler / tavler og sittegrupper og benker og bord. Det er etablert nasjonale standarder for skilting og merking som setter standarden i vurderingen av hva som er god og dårlig merking. Mange har gjort mye bra, men det trengs opprydding etter dagens standard. Nedenfor følger noen eksempler.

2.7.1. Innfallsporter og utfartsområder

Det finnes flere sentrale turutgangspunkt i området. Vi har identifisert følgende som særlig viktige, disse er knyttet til hovedrutenettet:

- Saggrenda – innfallsport med parkering
- Funkelia - innfallsport med parkering
- Haus Sachsen - Utfartsområde med parkering
- Knutehytta – Utfartsområde med parkering
- Jondalen - Utfartsområde
- Meheia - Utfartsområde
- Knutepunktet - Utfartsområde

Eksisterende kartlegging viser at det mangler helhet over innfallsportene og viktige utfartsområder, og at kvaliteten på informasjon og utforming er veldig varierende. Nedenfor vises to eksempler, fra Funkelia og Knutehytta. Ved Knutepunktet finnes per i dag bare skilt. Foto nedenfor fra Asker viser et eksempel på hvordan en kan tilrettelegge ved kollektivknutepunkt.



Foto over: Hovedtavla i Funkelia har sett sine bedre dager. Mye informasjon i ulike formater, og andre tiltak (skilt, avfallsbeholdere etc.) som kunne vært gjennomført på en ryddigere måte. Vil oppgraderes i 2023. Foto: Kongsberg kommune ved Linda van der Spa.



Foto over: Hovedtavla ved Knutehytta, nyere produksjon i regi av Statskog. Foto: Kongsberg kommune ved Linda van der Spa.



Foto over: Eksisterende skilting ved Knutepunktet. Foto: Kjetil Håkonsen.



Foto over: Informasjonstavler for ferdselsårer og friluftsliv i Asker sentrum utformet med utgangspunkt i Merkehåndboka. Foto: KOT ved Ingunn Vår

2.7.2. Skilting

Det har frem til nå manglet en helhetlig plan for skilting og merking av ferdselsårer i dette området. De skilta og merka ferdselsårene har blitt etablert gradvis gjennom årenes løp av ulike aktører. Det er en større jobb å rydde opp i dette, og er et prosjekt som kommunen har igangsatt i samarbeid med blant annet KOT. Nedenfor vises noen eksempler på status. Bildene viser skilt etablert til ulike tider av ulike aktører, noen også av ukjent opphav. De grønne skiltene er nyere og i tråd med Merkehåndboka. Det finnes eksempler på at skilt er plassert på fredede bygninger, noe som ikke skal forekomme.





Alle foto: Kongsberg kommune.

2.7.3. Merking

Merking bidrar til tryggere ferdsel, og er viktig i synliggjøring og markedsføring. Merking og eventuelt varding skal skje etter en angitt standard. I planområdet finnes det flere eksempler på at skilteferdselsårer har mangelfull merking. Særlig utforming, plassering og fargebruk er varierende og med tydelige avvik fra standarden. Det er merka med sirkler, «T» og andre former, på løse steiner, fast fjell og også på objekter omfattet av fredninga. Blåfarge er gjennomgående som farge, med unntak av rutene omkring Fredheim som er merket med flere farger. Skiløyper er ikke merka med rødt.



Alle foto: Kongsberg kommune

2.7.4. Rasteplasser

Eksisterende tilrettelegging bærer preg av mangel på en helhetlig plan. Det finnes gammelt og nytt i en god kombinasjon, felles for alle er ulik utforming og ulike materialer, både stein, tre og smijern er representert.



Alle foto: Kongsberg kommune

2.7.5. Øvrig tilrettelegging

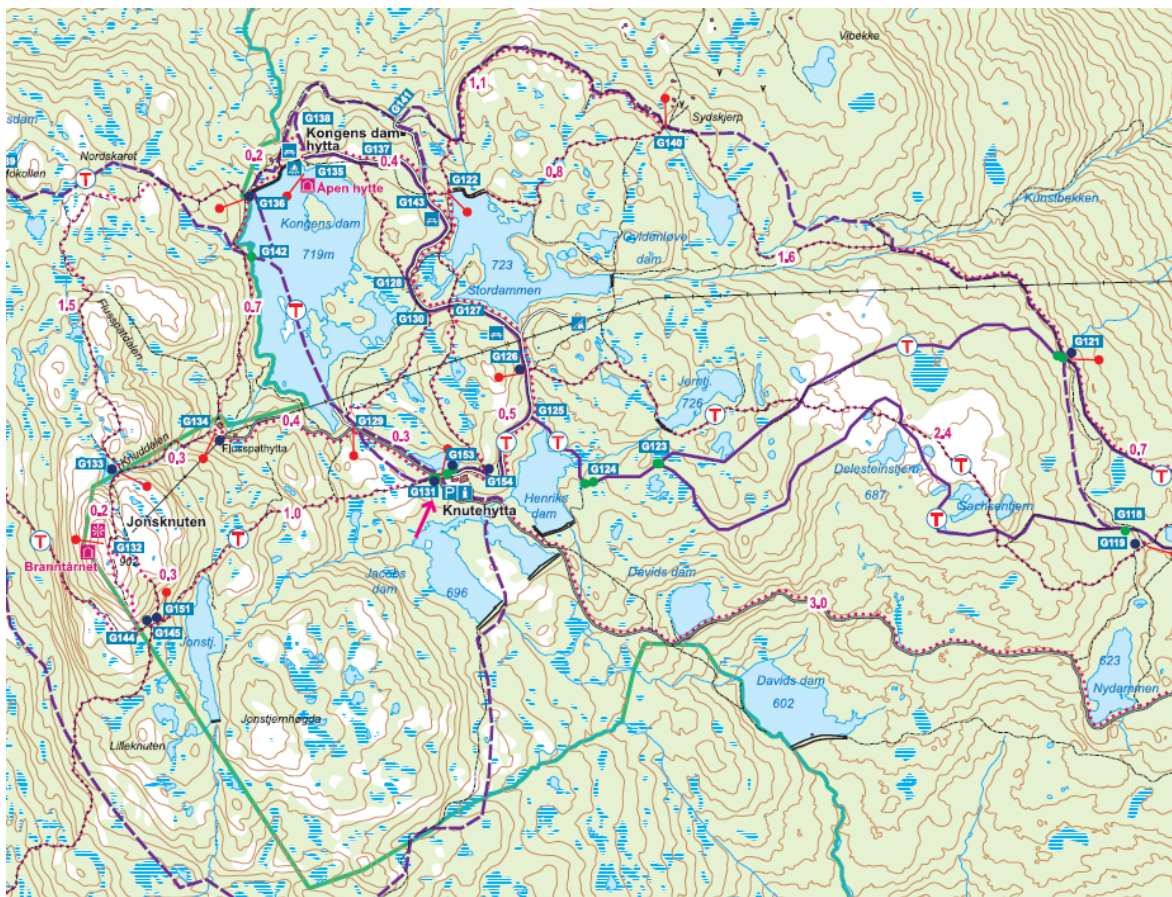
Øvrig tilrettelegging omfatter eksempelvis gapahuker, bålplasser, broer og klopper. Den øvrige tilrettelegginga er av varierende kvalitet, noe har god standard, mens noe trenger utbedring, se eksempler nedenfor.



Alle foto: Kongsberg kommune.

2.8. Eksisterende turrutenett med målpunkt

Eksisterende turruter innenfor planområdet utgjør en **viktig infrastruktur for friluftslivsopplevelser**. I forbindelse med kartlegginga er det nedlagt en stor innsats i å dokumentere alle skilta og merka turruter gjennom befaringer i området. Dette har gitt oss en god og detaljert oversikt over hva som finnes av fotruter, skiløyper og sykkelruter med tilhørende målpunkt (turutgangspunkt og sentrale turmål først og fremst), samt god oversikt over standarden på tilrettelegginga. Det er utarbeidet en skiltplan bestående av kart, tabell og fotografier. Det finnes cirka et par hundre skiltkryss. Vi har valgt å gi hvert kryss et eget nummer som gjenfinnes i både tabell, kart og fotooversikt. De samme numrene vil etter hvert etableres fysisk på alle skiltstolper i området. Alle rutene presenteres på kart i kapittel 4. I temaplanen presenteres hovedrutenettet av ferdselsårer, og hvem som er hovedansvarlig for disse, det vil si hvem som har formelt ansvar i form av skriftlige grunneieravtaler. I tiltakslistene er «KK» en forkortelse for Kongsberg kommune. KOT er forkortelse for Kongsberg og Omegns Turistforening.



Figur over: Kartutsnitt fra planområdet som viser eksisterende fotruter og skiløyper, rødstiplede er fotruter, lilla er skiløyper. Alle kryss har fått et eget nummer (bokstav + nummer), disse fremgår på kart og i fotooversikt. Kart utarbeidet av Kart Fossøy.

Skiltplan fotruter sommer Gruveåsen med omkringliggende områder

NR	Gammelt	Skiltfeste	Navn på skilt	Skiltbeskrivelse/symboler	Retning	Avstand i km	Grad	Skilt-type
G1								
1.1			Korset	Vandrer hvit	Venstre	2.4		
1.2			Kongens gruve	Vandrer hvit	Venstre	3.3		
G2	S93	Trepåle	Funkelia					
2.1			Lysløype rød tir 10.8 km		Høyre			Grønn, nyere
2.2			Lysløype blå tir 7.0 km		Høyre			Grønn, nyere
2.3			Gapahuk 1.7 km		Høyre			Grønn, nyere
2.4			Hannibalbakken, Hannibalhuken		Høyre			Grønn, nyere
G3		Trepåle						
3.1	S94		Hannibalbakken	Ski og tur, hvit	Høyre			Grønn, nyere
3.2			Hannibalhuken	Ski og tur, hvit	Høyre			Grønn, nyere
3.3			Meheia, Sveinsbu		Venstre			Blå metall
3.4			Knutehytta, Selsli, Kongsberg		Venstre, venstre, høyre			Blå metall
3.5			Pråmrika		Venstre			Blå metall
3.6			Sachsen, Knutehytta	tur, hvit	venstre			Grønn, nyere
3.7	S169	Metallstang	Kronene i håvet	Severdighetsskilt, (sørsiden)	Høyre			
3.8			Tursti	Gammelt treskilt, stort hvitt, (sørsiden)	Høyre			
3.9			Storåsrunderen	Grønt, rundløype, (nordsiden)	Venstre			
3		Trestolpe	Funkelia 250 moh.	Toppskilt				
3.1			Pråmrika / Meheia	Vandrer hvit, DNT logo	Venstre	18/11.5		Grønn ihht merkehåndboka
3.2			Selsli	Vandrer hvit, DNT logo	Venstre	18.7		Grønn ihht merkehåndboka
3.4			Haus Sachsen / Knutehytta	Vandrer hvit	Venstre	3.0/6.2		Grønn ihht merkehåndboka
3.5			Kultursti / Hannibalbakken	Vandrer hvit	Venstre	1.5		Grønn ihht merkehåndboka
3.6			Rundetjern	Vandrer hvit, sykkel, labbesymbol	Høyre	1.2		Grønn ihht merkehåndboka
3.7			Lysløype / Hannibalbakken	Vandrer hvit, sykkel, labbesymbol	Høyre	2.6		Grønn ihht merkehåndboka
3.8			Haus Sachsen / Knutehytta	Sykkel, ski	Høyre	9.0 / 12.0		Grønn ihht merkehåndboka
3.9			Korset / Om Gamle Korsvei	Vandrer hvit	Venstre	2.9		Grønn ihht merkehåndboka

Figur over: I forbindelse med planen har vi etablert skiltplan for planområdet, der alle skiltstolper / skiltkryss fremgår. Vi har brukt samme nummersystem som på kartet, for at en lett skal finne frem. Det jobbes med revidering av denne (fargene i tabellen viser at skiltplanen er under revidering).



3

Figur over: Fotografier av hvert stikryss med nummersystem som korresponderer til tabell med info og kart er en del av den eksisterende skiltplanen.

2.8.1. Fotruter sommer

Karlegginga viser at det totalt finnes 154 kilometer med skilta / merka fotruter. Merka ruter går på kryss og tvers, og omfatter både nærturer og langturer. Vi har valgt å presentere det kartlagte nettverket av hovedruter i tabell, samt noen gode rundturer som bør fremheves. Hovedtraséene har sitt utgangspunkt i Jondalen, Meheia, Saggrenda og bysentrum via Funkelia. Deler av rutene overlapper, eksempelvis er strekningen Knutepunktet-Funkelia felles for rute 1-3. I tillegg til hoverutene finnes et nettverk av matetraséene raser og forgreiningstraseer i området, særlig i området mellom Funkelia og bykjerna / boligområdene og i området omkring Saggrenda, disse fremgår av temakartene. Vi bruker det samme nummersystemet som vi har etablert i skiltplanen for å identifisere traseene, der hvert kryss har et eget nummer.

Nr.	Hovedrutenettet av fotruter	Nummer på kart	Ansvar for grunneieravtale med alt som det omfatter*
1	Knutepunktet-Funkelia- Haus Sachsen-Knutehytta om Telefonløypa og Rennene	K1-G3 -G120-G131	KK
2	Knutepunktet- Funkelia - Haus Sachsen-Knutehytta om Ollebakkene og Jerntjern	K1-G3-G120-G131	KK
3	Knutepunktet-Funkelia-Haus Sachsen-Henchensetra-Meheia (videre mot Pråmvika og Skrim)	K1-G3-G115-GS45-H1	KK der Statskog er grunneier. Ellers KOT.
4	Saggrenda-Kongensgruvehaug- Haus Sachsen-Knutehytta	S1-G12-G120-G131	KK

5	Jondalen-Haus Sachsen-Knutehytta	G82-G120-G131	KK
6	Knutehytta-Selsli	G131-H18	KK der Statskog er grunneier. Ellers KOT.
7	Knutehytta-Meheia	G131-H1	KK der Statskog er grunneier. Ellers KOT.
8	Selsli-Meheia (videre mot Pråmvika og Skrim, ligger utenfor planområdet)	H18-H1	KK der Statskog er grunneier. Ellers KOT.
9	Jonsknuten Rundt	G131-G151_G132- G133-G134-G129- G131.	KK
10	Kongensgruverunden (Knutepunktet-Funkelia-Korset-Kongensgruvehaug-Fredheim-Funkelia om Gamle Korsvei og Bergmannsstien)	S1-G2-G107-G112- S30-S26-G105-G2	KK

* Flere av rutene som omfattes av samarbeidsavtalen mellom Statskog og kommunen er en del av KOT sitt rutenett. Samarbeidet mellom kommunen og KOT vil formaliseres gjennom en skriftlig samarbeidsavtale.

2.8.2. Skiløyper

Det finnes i overkant av 50 kilometer med preparerte skiløyper i området. I tabellen nedenfor fremgår hovedrutenettet av langrennsløyper i området.

Nr.	Hovedrutenettet av preparerte skiløyper	Nr. på kart	Ansvar for grunneieravtale med alt som det omfatter
1	Funkelia-Haus Sachsen- Knutehytta om Eriksløypa	G3-G117-G131	KK
2	Funkelia-Haus Sachsen-Knutehytta om Rennene	G3-G118-G131	KK
3	Knutehytta-Haus Sachsen-Funkelia om Kemnerløypa – nedfartsløype	G131-G1123- G120-G3	KK
4	Knuten Rundt	G131-G142- G131	KK
5	Knutehytta-Selsli/Baklid (kjøres av Knuteløpskomiteen)	G131-G139- H10-H14-H18- G69	Avklares
6	Selsli-Meheia (kjøres av Knuteløpskomiteen)	H18-H1	Avklares
7	Knutehytta-Meheia (kjøres av Knuteløpskomiteen)	G131-G139- H10-H2	Avklares
8	Jondalen – Lysløypa - upreparert	G83-G78	Avklares
9	Lysløypa	G3-G43-G70- G68-G43	KK

2.8.3. Fotruter vinter – Labbeløyper

Det finnes tilrettelagte labbeløyper, det vi si fotruter som prepareres for vinterbruk. I tabellen nedenfor presenteres hovednettverket av labbeløyper i området, det vil si labbeløyper som scooterprepareres. I tillegg til de scooterpreparerte labbeløypene, finnes det andre upreparerte labbeløyper i området mellom Skavanger og Tangentjern/Rundetjern.

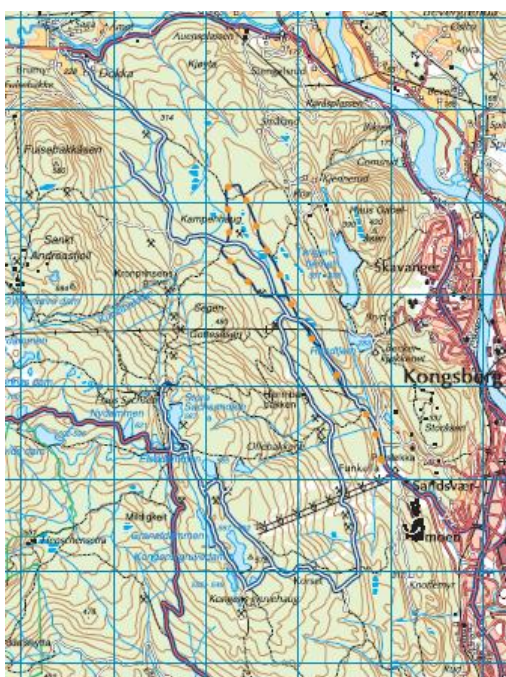
Nr.	Hovedrutenettet av preparerte labbeløyper	Nummer på kart	Ansvar for grunneieravtale med alt som det omfatter*
1	Funkelia-Hannibalbakken	G3-G39-G85-G88	KK
2	Funkelia-Sponsortavla-Steinbordet	G3-G42-G41	KK
3	Funkelia-Rundetjern-Tangentjern	G3-G32-G31	KK
4	Storåsen Rundt	G146-G36-G22-G18-G150-G146	KK
5	Funkelia-Skjellsbakkveien/Scheidemannshaugen	G2-G60	KK
6	Idrettsparken-Rundetjern	G28-G23	KK
7	Kølabånn-flyplassen – prepareres innimellom		KK

* Labbeløypene vedlikeholdes av KOT i sommersesongen.

2.8.4. Sykkeleruter

Det er kartlagt flere sykkeleruter i området, disse går stort sett langs eksisterende veier og er koblet mot sykkelnettet som finnes i kommunens eksisterende sykkelplan.

Nr.	Hovedrutenettet av sykkeleruter	Ansvar for grunneieravtale med alt som det omfatter
1	Knuteveien	KK
2	Jondalen-Kampenhaugveien	KK
3	Korsveien	KK
4	Knutepunktet-Funkelia via Kronene i Håvet	KK
5	Knutepunktet-Funkelia via Kruttmølleveien	KK
6	Lysløypa – sykkelrute sommer	KK
7	Knutepunktet-Saggrendadammen	KK
8	Knutepunktet-Jondalen via Jondalsdammen	KK



Figur til venstre: Utsnitt av det kartlagte sykkelerutenettet (tykk rød strek og tykk hvit strek) i området, koblet mot sykkelerutene i sykkelplanen. Kart utarbeida av Kart Fossøy. Hele kartet finnes i kapittel 4.

Det finnes flere registrerte sykkelruter i [Trailguide](#). Disse er ikke kartlagt som sykkelruter i denne planen. Rutene i Trailguide er ikke skilta og merka turruter. Rutene i Trailguide er et forslag over sykkelruter som alle kan legge inn, uten at det kreves grunneieravtaler eller andre formaliteter.

2.8.5. Viktige målpunkt knyttet til hovedrutenettet

Det er få friluftslivsområder som har så mange opplevelsesmuligheter knyttet til sine ferdselsårer som planområdet. Området byr på opplevelser knyttet til natur og kultur, og deler av området er ryddet frem av frivillige og tilrettelagt med informasjonstavler om Kongsberg Sølvverks historie. Her nevnes de mest sentrale målpunktene, som omfatter viktige turutgangspunkt og turmål i hovedsak knyttet til hovedrutenettet, men det er også valgt ut noen nærmere byen:

Nr.	Hva	Beskrivelse
1	Beckerkjøkkenet	Bynært turmål og utsiktspunkt med spennende historie – historisk turmål for de som hadde høy sosial status.
2	Bergmannsstien	Historisk rute (se under).
3	Flyplassen med flyhangar og fløtingsminner	Statlig sikra friluftsområde med store opplevelsesverdier.
4	Funkelia	Innfallsport med parkering.
5	Gamle Korsvei	Historisk rute (se under).
6	Hannibalbakken med gapahuk	Historisk skibakke og eksisterende aktivitetsområde.
7	Haus Gabelåsen	Bynært turmål og utsiktspunkt.
8	Haus Sachsen	Utfartsområde med parkering og historisk miljø .
9	Jondalen	Utfartsområde.
10	Jonsknuten	Turmål og kommunens høyeste punkt – utsikt – se info under.
11	Knutehytta	Utfartsområde med parkering.
12	Knutepunktet	Utfartsområde.
13	Kongens dam med Kongsdamhytta	Turmål med overnatting og fiskemuligheter.
14	Kongensgruvehaug	Funnstedet.
15	Korset med gapahuk	Turmål og Kristian IV`s rasteplass fra 1624, den gang han bestemte hvor byen skulle ligge.
16	Kronene i Håvet	Turmål.
17	Kulturstien til Kongsberg i våre hjerter - Underberget	Tilrettelagt kulturhistorisk vandring.
18	Meheia	Utfartsområde.
19	Pråmvika hytte	Utenfor planområdet, men målpunkt for DNTs turrute sommer.
20	Rundetjern	Badeplass og friluftslivsområde.
21	Saggrenda med Sølvgruvene og Sakkerhusene	Innfallsport med parkering, museum og gruveturer.
22	Selsli hytte	Utenfor planområdet, men målpunkt for DNTs turrute sommer.

Alle målpunktene presenteres ikke i detalj i planen, men vi ønsker å trekke frem **Jonsknuten**, som et av de mest attraktive turmålene i planområdet. På toppen står branntårnet, som med sin plassering på 904 meter over havet er det høyeste punktet i kommunen. Branntårnet ble bygd i betong av Kongsberg Sølvverk omkring 1913 og mange branntilløp har blitt varslet derfra. Tårnet var i bruk frem

til 1968. Like ved tårnet finnes en utedo som har blitt kåret til et av verdens mest spektakulære av Lonely Planet i «[Toilets: A Spotter's Guide](#)» (2016).

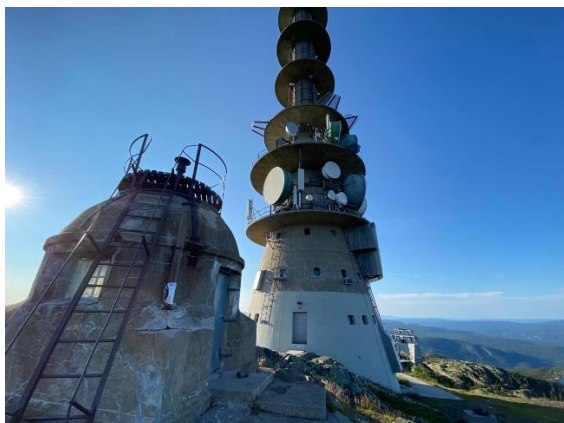


Foto over over: Brannstårnet og den karakteristiske masta til venstre. Til høyre utsikt mot utedoen som er kåret til et av verdens ti mest spektakulære av Lonely Planet. Foto: Kongsberg kommune ved Linda van der Spa.

Det er ønskelig å trekke frem de historiske turrutene i større grad, derfor er Gamle Korsvei og Bergmannsstien oppført som målpunkt, selv om de også er en del av eksisterende turruter. **Gamle Korsvei** har fått navnet sitt fordi den fører opp til Korset, Kristian IV's rasteplass fra 1624, den gang han bestemte hvor byen skulle ligge. **Bergmannsstien** brukte arbeiderne da de gikk mellom Saggrenda og bostedet sitt på Kongsberg. Mange overnattet i Sakkerhusene i Saggrenda eller ved gruvene i ukedagene, dette siden arbeidsdagen var lang og hjemmet lå for langt unna til å rekke hjem hver kveld. Historien til disse to viktige ferdselsårene ønsker vi å trekke frem i oppfølgingen av planen.

2.9. Status for urbant friluftsliv i Kongsberg

Friluftslivet er i endring, og har beveget seg fra det tradisjonelle friluftslivet i skog og mark, til å i større grad omfatte også byrommene og grøntområdene i nærmiljøet til rekreasjon. I det urbane friluftslivet bruker en byromsnettverket av gater, parker, grønne korridorer, gravplasser, elvepromenader etc., der forbindelsen kobles til turstiene i de bynære områdene. På denne måten sikres attraktive tilbud som når flere befolkningsgrupper. Som gjennomgangen nedenfor viser så har også kommunen og frivilligheten i Kongsberg tatt høyde for at friluftslivet er i endring, og derfor tilrettelagt for gode friluftslivsmuligheter med utgangspunkt i bykjerna, og i tillegg gjennomført en rekke mindre enkelttiltak i elveparkområdet.

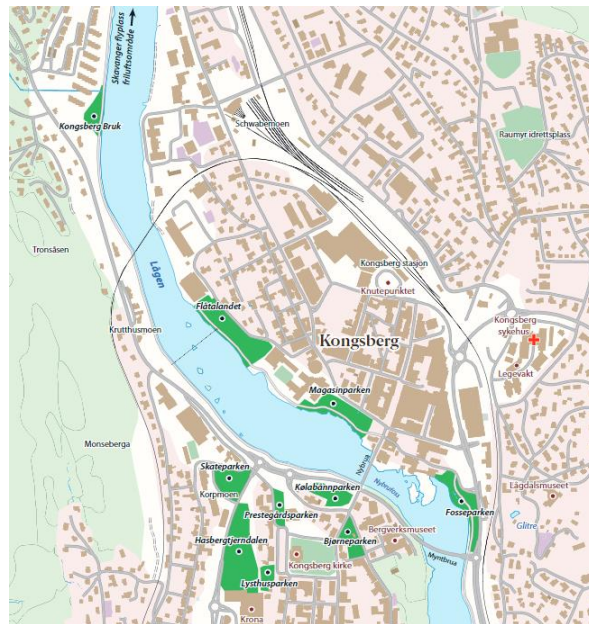
2.9.1. Kommunale parker og rekreasjonsanlegg

I og omkring Kongsberg sentrum finnes flere kommunale parker og rekreasjonsområder som er en del av det urbane friluftslivet:

- Kongsberg Bruk
- Skateparken
- Hasbergtjerndalen
- Lysthusparken
- Prestegårdsparken
- Bjørneparken
- Fosseparken
- Magasinparken
- Flåtalandet

Flere av dagens parker har en spennende historie som går tilbake til 1800-tallet. Byens eldste parker ble etablert av foreningen Kongsberg Forskjønnelsesselskap og Selskapet til byens forskjønnelse, men

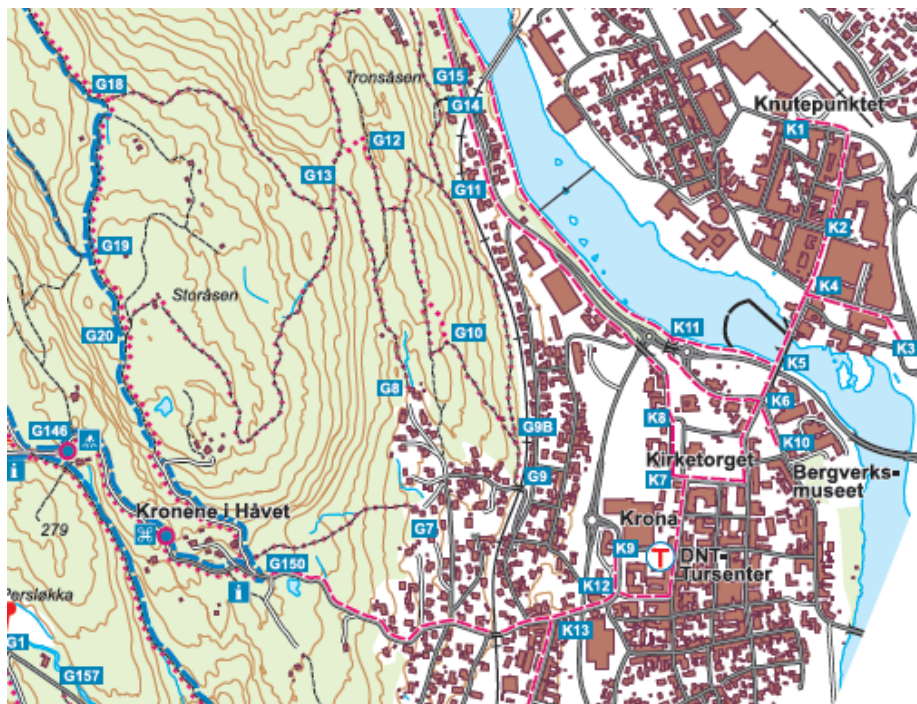
forvaltningen har vært en kommunal oppgave siden begynnelsen av 1900-tallet. I 2022 ble alle de kommunale park- og rekreasjonsområdene synliggjort i form av skilting og kart (se under), og det ble etablert en hovedtavle i Magasinparken med historikk og informasjon om parkene, for å stimulere til bruk og synliggjøring.



Figur over: Kartskisse som viser de kommunale park- og rekreasjonsområdene i bysentrum. Det finnes også flere andre rekreasjonsområder, som Kvarten ved Bergverksmuseet. Skisse utarbeidet av Grafika.

2.9.2. Forbindelser mellom bysentrum og Gruveåsen

I samarbeid med KOT har kommunen skilt fra bysentrum og ut til de bynære friluftslivsområdene, skiltplasseringene fremgår av kartskissen under.



Figur over: Kartskisse som viser skilta turruter / forbindelse i bysentrum. Utarbeida av Kart Fossøy.

2.9.3. Synliggjøring av turer i byen og nærmiljøet

I samarbeid med KOT har kommunen utarbeida turkort for tre turer i bysentrum:

- Hefte / turkort for vandring i gamle Kongsberg by, der en har synliggjort en hovedrute gjennom bysentrum, forbi flere historiske miljøer og bygninger.
- Lågen vest – Skavanger. Bynært og elvelangs i variert landskap.
- Lågen øst. Flatt og lettgått tur i sentrum.

Kommunen og KOT har også samarbeida om et nærturkart som synliggjør turmuligheter med utgangspunkt i bysentrum og de nære friluftslivsområdene, samt turkort for bynære turer i Gruveåsen. Oversikt finnes nederst i planen.

2.9.4. Skavanger flyplass friluftslivsområde

Skavanger flyplass friluftslivsområde er et statlig sikra friluftslivsområde nordvest for bykjerna, som faller inn under det vi kaller for urbant friluftsliv, som er blant kommunens mest populære friluftslivsområder. Området eies og driftes av kommunen. Det er gang- og sykkelavstand (turvei) fra sentrum og flere omkringliggende boligområder. Området er tilgjengelig for alle, og i tilrettelegginga er universell utforming vektlagt. Innenfor området finnes store opplevelsesverdier knyttet til kulturarv, både spor etter den tidligere flyplassen og fløtingsminner.

2.10. Status for grunneieravtaler i planområdet

Dialog og samhandling med grunneiere er viktig. Alle typer tilrettelegging av turruter som fjerning av vegetasjon og steiner, bygging av klopper, merking og skilting krever grunneiers tillatelse. Dette gjelder også der det offentlige er grunneier. I Merkehåndboka finnes det eksempelavtale. Det er et mål å komme frem til frivillige avtaler. Friluftslovens § 35 om inngrepsløyve gir muligheter for tilrettelegging dersom en ikke får til frivillige avtaler, i disse tilfellene skal grunneier varsles i god tid før tiltak blir satt i verk.

Statskog er den største grunneieren innenfor planområdet, og det foreligger som nevnt en avtale mellom kommunen og Statskog om tilrettelegging og merking av ferdselsårer og tilrettelegging for friluftsliv i «Sølvverksskogen» (gbnr 8651/1, 116/1 og 136). I henhold til avtalen har kommunen ansvar for rydding, merking og skilting av ferdselsårer og tilrettelegging for friluftaktivitet i «Sølvverksskogen», selv eller i organisert samarbeid med andre. Avtalen gir kommunen en koordinerende rolle for friluftstiltak som initieres av andre enn grunneieren selv. I tillegg til denne finnes følgende avtaler med Statskog som grunneier knyttet til ferdselsårer:

- Grunneieravtale med Statskog for skiløypene i området, samt labbeløypa til Hannibalbakken.
- Avtale mellom KOT (tilrettelegger) og Statskog (grunneier) for tilrettelegging av turstier ved Helgevann.
- Avtale mellom Statskog (grunneier) og Kongsberg kommune og Jondalen Bygdelag for tilrettelegging av turstier i Jondalen.

Kartlegginga har avdekket at det mangler skriftlige grunneieravtaler for deler av planområdet, særlig i området mellom Gruveåsen og byen med omkringliggende boligområder. Turrutene i dette området er etablert som et samarbeid mellom kommunen og KOT, og skiltingen og øvrig tilrettelegging har i stor grad skjedd etter muntlige avtaler gjennom årenes løp.

KAPITTEL 3 – TILTAK

I dette kapitlet redegjøres det for hvordan planen skal følges opp i form av tiltak, ansvarsfordeling, økonomi og eventuelle andre oppfølgingspunkter.

Tiltak er knyttet til målformuleringene i kapittel 1, og ansvar og roller er i stor grad hentet fra kapittel 2. Mangler som er avdekket gjennom kartlegginga er lagt inn i tiltakslista. Eksempelvis er etablering av grunneieravtaler satt opp som tiltak der dette mangler, siden det er en forutsetning at dette kommer på plass for turruter som skal følges opp videre. Videre må en se til «Skjøtsels- og skiltplan for Gruveåsen og nære omgivelser» (NIKU 2022), siden deler av tiltakene sammenfaller med tiltak nevnt i denne planen. I gjennomføringen av fysiske tiltak tilstrebes kvalitet i både utforming og materialvalg. Tiltak skal ha et enhetlig preg og følge nasjonale standarder og føringer.

I tiltakslistene er Kongsberg kommune forkortet til «KK».

3.1. Tiltak knyttet til grunneieravtaler

Som statusgjennomgangen viser så mangler det skriftlige grunneieravtaler for de turrutene som ligger i området mellom byen og Gruveåsen (se kartblad nr. 7 og 12), det mangler også en tydelig ansvarsfordeling mellom kommunen og KOT/Bystikomiteen for de bynære rutene. Foreløpige drøftinger antyder at kommunen tar det formelle ansvaret i dette området, mens KOT bidrar med vedlikehold.

Tiltak knyttet til grunneieravtaler (jamfør delmål 1 og 2)			
Hva	Hvem	Når	Stipulerte kostnader
Avklaring av ansvarsfordeling mellom kommunen og KOT for de bynære turrutene.	KK / KOT	2023	Interne ressurser
Etablere skriftlig samarbeidsavtale mellom kommunen og KOT som redegjør for samarbeid, vedlagt kart over rutene som inngår i avtalen.	KK / KOT	2023	Interne ressurser
Etablere grunneieravtaler der dette mangler: - De bynære turrutene. - Turrutene i vestlige del av planområdet som går fra Gruveåsen og til KOT sine hytter, der Statskog ikke er grunneier. - Skiløyper som eventuelt mangler avtale.	KK / KOT KOT Ansvarlig aktør	2024-2025 2024-2025 2024-2025	Interne ressurser

3.2. Tiltak knyttet til skilting

God og helhetlig skilting og merking etter nasjonale standarder et prioritert tiltak. I forbindelse med planarbeidet har kommunen, som tidligere nevnt, etablert en skiltplan for eksisterende turruter. Revidering av denne er allerede igangsatt, der en tar for seg rute for rute (jamfør hovedrutenettet i kapittel 2.8). I arbeidet med revideringa er målpunkt i form av innfallsporter, utfartsområder og prioriterte turmål vektlagt. Reskilting gjøres med utgangspunkt i revidert skiltplan, og de første skiltene settes opp våren 2023.

3.2.1. Standard for skilt og skiltstolper

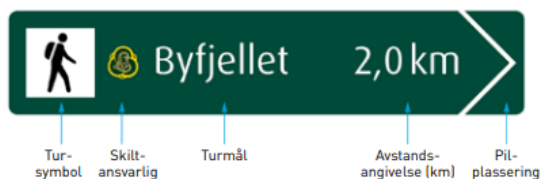
[Merkehåndboka](#) med tilhørende skiltmanual har nasjonale standarder for utforming av skilt, hvilke stolper en bør velge (høyde, form etc.), hvor skiltene skal plasseres på stolpene og hvordan stolper skal festes og forankres. I Merkehåndboka og skiltmanualen finnes alt en trenger å vite. Her gjengir vi i korte trekk det mest relevante for skilt og skiltstolper.

Stolper

Stolper brukes til å feste skilt på (staker brukes bare til merking). Stolper kan være runde med en diameter på 8-10 cm, og lengde inntil 3 meter over bakken. De kan også være manglekantet. Stolpene må stå loddrett og støtt, og settes godt fast. Der det er myr, jord eller grus bør stolpene graves 50-75 cm ned i bakken.

Skilt

Turskiltene som utformes etter nasjonal standard består av tursymbolet, skiltansvarlig, navn på turmål, pil og eventuelt / gjerne avstandsangivelse i form av kilometer. Den nasjonale standarden bidrar til å vise brukerne at det er en trygg ferdselsåre tilrettelagt av en ansvarlig organisasjon/kommune. I Merkehåndboka finner en standarder for skiltfarge med fargekoder, skiltstørrelse, skilthøyde, skiltlengde og annet. Turskiltene er helst i tre eller metall, en må velge det som passer best til miljøet. I Gruveåsen er det trematerialer som gjelder, mens i byer og tettsteder (kollektivknutepunkt etc.) vil metall passe best. Skiltene monteres vanligvis 2-2,5 meter over bakken. Der det er flere skilt bør det øverste skiltet ikke være mer enn 3 – 3,5 over bakkenivå.



Figur over: Skjermdump fra Merkehåndboka for utforming av skilt etter nasjonal standard.

Når det gjelder stedsnavn, så bør brukerne finne samme stedsnavn med samme skrivemåte på kart, skilt, i brosjyrer, nett og i kartdatabaser. Eksempelvis vil en bruke «Jonsknuten» fremfor «Knutetoppen».



Figur over: Skjermdump med eksempel på skiltstolpe fra Merkehåndboka. Eksemplet har nummerskilt øverst, som angir nummer på turrutekryss og som korresponderer til nummer i kart og skiltplan.



Figur over: Eksempel fra planområdet. Skiltstolpe som trenger oppgradering for å følge nasjonal standard. Foto: Maren Helleberg.

3.2.2. Tiltak for skilting

Tiltak knyttet til skilting (jamfør delmål 1 og 2)			
Hva	Hvem	Når	Stipulerte kostnader
Fortløpende revidering av eksisterende skiltplan – rute for rute. Skiltplanen skal omfatte hele planområdet.	KK - i samarbeid med KOT for KOT sitt rutenett, og eventuelle andre.	2023-2025	Interne ressurser
Utskifting av gamle skilt med nye i tråd med merkehåndboka.	KK og KOT	2023-2025	300-400 000
Realiserte det etablerte nummersystemet fysisk.	KK og KOT	2023-2024	100-150 000
Kurs i skilting.	KK i samarbeid med KOT	Årlig	50 000 per år

Arbeidet med revidering av skiltplan og utskifting av skilt er igangsatt, og se eksempel under på før og etter. Tilsvarende vil gjøres for alle kryss.



Foto over: Før-bilde av skilting i Funkelia. Nye og gamle skilt i kombinasjon og spredt ulike steder i området. Foto: Kongsberg kommune.



Foto over: Før-bilde av skilt i Funkelia. Foto: Kongsberg kommune.



Foto over: Underveisbilde. Foto: Kongsberg kommune.



Foto over: Etterbilde. Alle skilt samlet på en felles stolpe, stolpen er nummerert (G3), Funkelia har fått høydemeter, kilometer er satt på og rute- og skiltansvarlig fremgår. Funkelia er det mest krevende krysset, dette er derfor versjon 1.0 av revideringa. Kart med alle ruter vil finnes på tavle i nærheten. Foto: Kongsberg kommune.

3.3. Tiltak knyttet til merking

Merking av turruter bidrar til trygg ferdsel, og er en viktig synliggjøring og markedsføring av turmuligheter. Merkehåndboka angir en nasjonal standard for enhetlig merking av turruter som innebærer maling etter nærmere angitt standard og eventuelt varding. Som statuskartlegginga viser så er det behov for å kvalitetssikre alle turrutene med tanke på merking. I tillegg til fysiske tiltak for å sikre at en følger nasjonal standard, og det er behov for merkekurs inkludert opplæring i hvordan en merker i et fredet kulturmiljø og naturreservat. Alle som merker innenfor området bør ha gjennomført kurs, enten fysisk eller digitalt. Merkehåndboka kapittel 8 tar for seg merking, varding og skilting, i planen gjennomgås det mest sentrale før presentasjon av tiltak.



Foto over: Merking av rutene omkring Fredheim. Avvikende farge og form og høyde på stolpe. Foto: Kongsberg kommune.

3.3.1. Standard for merkefarger

Terreng/Område	Snø (ski)	Barmark (vandre/sykkel)
Fjell	Rød: NCE-kode 1481-Y93R eL RE 30 RS 50 på c-base	Rød: NCE-kode 1481-Y93R eL RE 30 RS 50 på c-base
Skog og kyst	Rød: NCE-kode 1481-Y93R eL RE 30 RS 50 på c-base	Blå: 1040B

Figur over: Tabell som viser anbefalte merkefarger og bruksområder (skjermdump fra Merkehåndboka).

3.3.2. Standard for merkeplassering

- Det merkes hovedsakelig på trær, staker, steiner og varder.
- Hovedregelen er at det ikke skal merkes på fjell eller jordfast stein.
- I skogen merkes det hovedsakelig på trær og staker.
- Over myrområder, hogstflater og andre åpne områder kan det settes opp staker i bestandig tremateriale (diameter 6-8 cm). I skogsterreng kan stakene være opp til 2,5 meter høye over bakken, for skiløper bør stolpene være 3 meter.
- Merkene males i øyehøyde, cirka 1,8 m over bakkenivå.
- Over svaberg og lignende kan det settes opp varder som en merker med et liggende rektangel (5 x 15 cm).
- DNT merker ruter i fjellet med rød T på varder og stein, andre som merker i fjellet bruker rødt merke.

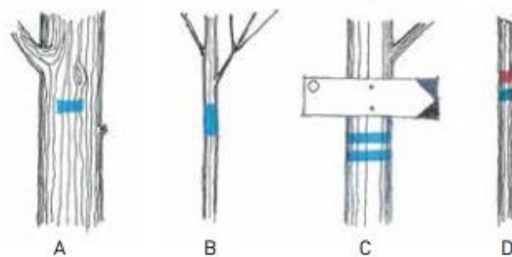
- Dersom man må merke på løvtrær, så må man unngå bjørk, siden bjørkebarken gjør at merkene lett forsvinner. Se eksempel under fra Gruveåsen, der bildet til høyre godt illustrerer dette.



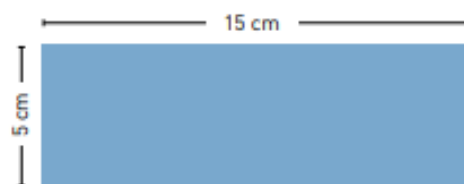
Foto over: Kongsberg kommune ved Linda van der Spa.

3.3.3. Standard for merkeutforming

- På trær males et liggende rektangel, størrelse 5x15 cm (fig. A).
- På staker og trær som er tynne males en 5-10 cm bred ring rundt (fig. B), eller det males på de øverste 30 cm av stolpene.
- På skiltstolper og trær der det skal stå skilt males to 5 cm brede ringer med 5 cm mellomrom. (fig. C).
- På felles skiltstolpe, stake eller tre for fotruter og skiløyper bør det merkes med rødt for skiløype og blått for vandrerute. Rødt skal være øverst. (fig. D)



Figur over: Skjermdump fra Merkehåndboka.



Figur over: I lavlandaet merkes alle fotruter med blått rektangel 5x15 cm. Skjermdump Merkehåndboka.

3.3.4. Tiltak for merking

Tiltaksliste for merking – jamfør delmål 1, 2 og 4			
Hva	Hvem / samarbeid	Når	Stip. kostnader
Gjennomføre fysiske kurs i merking Inkludert opplæring i hvordan en tilrettelegger i fredet kulturmiljø og naturreservater.	KK i samarbeid med KOT, og eventuelt forvaltningen.	Årlig	50 000 per år
Kvalitetssikre alle turrutene og merke etter nasjonal standard. Der grunneieravtale ikke foreligger må denne lages først.	KK, KOT og eventuelle andre	2023-2024	200-300 000

3.4. Tiltak for tilgjengelighet

Statusgjennomgangen i kapittel 2 viser at det er lite som er kartlagt for tilgjengelighet og universell utforming. For å kunne tilby friluftsliv for alle er det nødvendig å fortsette kartlegging av tilgjengelighet innenfor området i samarbeid med Kartverket, og følge opp med eventuelle tiltak. Eksempelvis bør det være mulig å kartlegge strekningen mellom Knutehytta og Kongsdamhytta for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Tiltaksliste for tilgjengelighet – jamfør delmål 3			
Hva	Hvem/samarbeid	Når	Stipulerte kostnader
Kartlegge tilgjengelighet	KK, samarbeid med Kartverket og Statskog	2023-2024	50-200 000
Tiltak for bedre tilgjengelighet etter kartlegging	KK	2024	400-800 000

3.5. Tiltak - innfallsporter, utfartsområder, parkering

Satuskartlegginga viser at det mangler knyttet til innfallsportene og utfartsområdene, der mangel på helhet og varierende informasjon preger eksisterende tilrettelegging. Kommuneplanen trekker frem Funkelia og Saggrenda som tydelige innfallsporter, dette støtter temaplanen opp under. I forbindelse med jubileumsåret 2024 bør dagens innfallsporter oppgraderes. I første omgang prioriteres Funkelia, der en vil oppgradere hovedtavla og området rundt allerede våren og sommeren 2023. I oppgraderinga vektlegges en helhetlig presentasjon av innhold etter en tydelig mal. Kongsberg i våre hjerter og Sølverkets venner skal få sin plass, slik at en får samlet eksisterende informasjon i et mer ryddig uttrykk.

Tiltaksliste for innfallsporter, utfartsområder og parkering – jamfør delmål 1 og 2			
Hva	Hvem / samarbeid	Når	Stipulerte kostnader
Oppgradering av innfallsporter – jamfør kapittel 2.8.5.			Ukjent
Funkelia	KK i samarbeid med forvaltning, grunneier og frivillige	2023	50-300 000
Saggrenda med Sølvgruvane og Sakkerhusene	KK i samarbeid med museum, forvaltning, grunneier og frivillige	2023-2024	50-300 000
Oppgradering av utfartsområder, jamfør kapittel 2.8.5:	KK i samarbeid med forvaltning, grunneier og frivillige	2024 - 2027	200-900 000
- Knutehytta -Jondalen -Meheia -Knutepunktet -Haus Sachsen utfart			

3.6. Tiltak - andre målpunkt

Det finnes utallige dammer, kulturminner og andre severdigheter i området, tiltak knyttet til alle disse vil ikke inngå i denne planen, tiltak knyttet til kulturminner vil i hovedsak følges opp i forbindelse med skjøtselsplanen. Tiltakslista i denne planen omfatter målpunktene trukket frem i kapittel 2.8.5. Alle målpunkt i planen vil fremmes og fremgå på turrutekart.

Tiltaksliste for andre målpunkt – jamfør delmål 5			
Målpunkt*	Hvem/samarbeid	Hva	Stipulerte kostnader
Beckerkjøkkenet	KK i samarbeid med KOT	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	200 000
Bergmannsstien	KK i samarbeid med frivilligheten	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	75 000
De offentlige parkanleggene og grøntområdene – urbant friluftsliv.	KK	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	Ukjent
Flyplassen med flyhangaren / urbant friluftsliv.	KK	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	Se til forvaltningsplan
Gamle Korsvei	KK i samarbeid med frivilligheten	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	75 000
Hannibalbakken	Hannibalbakken og Ruudhyttas Venner i samarbeid med KK	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	100-200 000

Haus Gabelåsen	KK i samarbeid med KOT	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	200 000
Haus Sachsen kulturmiljø	Bergverksmuseet / forvaltning	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	Ukjent
Jonsknuten	KK	Synliggjøring som viktig målpunkt	100 000
Kongens dam med Kongsdamhytta	KK / Statskog	Synliggjøring som viktig målpunkt	100 000
Kongensgruvehaug	Forvaltning og frivillige. Se til skjøtselsplanen	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	Ukjent
Korset	Forvaltning og frivillige. Se til skjøtselsplanen	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	Ukjent
Kronene i Håvet	KK i samarbeid med frivilligheten	Synliggjøring som viktig målpunkt	50 000
Kulturstien	Kongsberg i våre hjerter i samarbeid med KOT	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	Ukjent
Rundetjern	KK	Synliggjøring og tilrettelegging som viktig målpunkt	700 000

**DNT sine hytter i Selsli og Pråmvika er målpunkt knyttet til turrutenettet i planområdet, men er ikke tatt med i tiltakslista, siden de ligger utenfor planområdet.*

3.7. Tiltak - rasteplasser og annen tilrettelegging

Eksisterende tilrettelegging er av varierende kvalitet og mangler helhet. Det er kommunen ved seksjon utvikling og anlegg som følger opp tilretteleggingstiltak innenfor området som dekkes gjennom grunneieravtalen med Statskog, og i områder der kommunen selv er grunneier. Det planlegges å skifte ut benker i dårlig stand, jamfør statusgjennomgangen.

I prosessen med utskifting av benker i Gruveåsen ser en til råd og føringer som ligger i skjøtselsplanen. Det er ikke et mål om at en skal fylle på med bord og benker, men ha noen godt tilrettelagte rasteplasser langs hovedrutenettet først og fremst.

Tiltaksliste for rasteplasser og annen tilrettelegging – jamfør delmål 1 og 2			
Hva	Hvem / samarbeid	Når	Stipulert kostnad
Utskifting av benker og sittegrupper	KK i samarbeid med frivillige	2023-2033	2 500 000
Utskifting av klopper, bruer og annen tilrettelegging.	KK i samarbeid med frivillige	2023-2033	600 000
Bro Saggrendadammen nord og universell utforming adkomst vest	KK	2023-2033	Ukjent

3.8. Tiltak - turrutebasen

En del av arbeidet med friluftslivets ferdselsårer er å oppdatere Kartverkets turrutebase, slik at kart og terreng stemmer overens. Den enkleste måten å gjøre dette på er å melde inn gjennom Rett i kartet. Merkehåndboka beskriver prosedyrer for dette. Det er et mål at turrutebasen skal være oppdatert til enhver tid innenfor planområdet, og dette er et arbeid som allerede er påbegynt. En forutsetning for å legge inn turruter er at grunneieravtaler må foreligge der dette mangler, derfor er en helhetlig oppdatering noe som vil ta tid. Arbeidet med oppdatering av turrutebasen er påbegynt i forbindelse med planarbeidet, der alle turruter med grunneieravtale nå ligger i basen.

Krav til turruter i turrutebasen:

- En turrute som legges inn i turrutebasen, må være merket/skiltet og være knyttet opp mot et forvaltningsregime. Sistnevnte betyr at det må være noen som har ansvar for tilrettelegging og vedlikehold.
- Endringer i geometri skal registreres i turrutebasen.
- Turruter som ikke lenger er i bruk skal fjernes fra turrutebasen.
- Det skal ikke registreres turforslag i turrutebasen, men turrutene som er registrert i turrutebasen kan benyttes i karttjenester på internett og som grunnlag for produksjon av papirkart som viser turforslag.
- [Merkehåndboka](#) beskriver fremgangsmetode, krav og tips for tilrettelegging av turruter.
- Det skal foreligge grunneieravtale før turruta legges inn.

Kilde: <https://kartverket.no/geodataarbeid/dok-og-temadata/turruter>

Tiltaksliste knyttet til turrutebasen – delmål 1			
Hva	Hvem/samarbeid	Når	Stipulerte kostnader
Oppdatere turrutebasen	KK og andre med grunneieravtaler	Fortløpende i planperioden	Interne ressurser

3.9. Tiltak - det urbane friluftslivet

Urbant friluftsliv fremmer aktivitet, har rekreasjon som formål og utøves i grønne og urbane omgivelser. Tiltak knyttet til urbant friluftsliv kan bidra til å oppfylle flere av temaplanens mål, i tillegg vil urbant friluftsliv kunne bidra til å øke bolysten, jamfør samfunnsplanens mål. Tiltakene skal gjøre omgivelsene mer verdifulle og attraktive for befolkningen. I videreutviklingen av det urbane friluftslivet handler det om å synliggjøre og utnytte byrommet og byromsnettverket til friluftslivsformål.

Kommunens byrom er et såkalt «blått byrom». Blå byrom har vann som dominerende element, eksempelvis en elv som renner gjennom sentrum. Blå byrom er ofte identitetsbærere med en rik historie. Ved å skape gode oppholdsarealer, plasser, trapper, promenader og badeplasser knyttet til slike blå byrom kan en heve attraktiviteten til et sted. Oslo har Akerselva, Kongsberg har Numedalslågen. Kommunen har gjennomført en rekke mindre tiltak knyttet til elveparkområdet, og flere er under planlegging. I temaplanen er tiltakene langs elveparkområdet fra bysentrum til flyplassen inkludert.



Figur over: Skjermdump fra «Byrom – en idehåndbok» (2016) som illustrerer nettverket av byrom og forbindelser for gående og syklende. Det er lett å se for seg bysentrum i Kongsberg med forbindelser til Gruveåsen og elveparkområdet med Skavanger flyplass friluftslivsområde med utgangspunkt i denne illustrasjonen.

Tiltaksliste for urbant friluftsliv– delmål 1 og 2			
Hva	Hvem/samarbeid	Når	Stip. kostnader
Synliggjøre snarveinettverket i sentrum	KK	2023-2024	100 000
Identifisere og synliggjøre viktige målpunkt (kulturminner, parker, «pocket parks», aktivitetsområder, museer etc.) i bysentrum, tilrettelegge slik at de i økende grad blir små og store møteplasser i hverdagen.	KK i samarbeid med andre aktører	2023-2025	Ukjent totalsum
Digital guide til urbant friluftsliv i Kongsberg	KK i samarbeid med frivillige	2024	200 000
Skjøtselsplaner natur, med tiltak for synliggjøring av bynatur og kulturminner, og strategier for videreutvikling av urbant friluftsliv.	KK og andre aktører	2023-2033	700 000
Flere benker / sitteplasser langs elveparkområdet.	KK	2023-2024	1 000 000
Tilrettelegging av elveparkområdet ihht Merkehåndboka. Omfatter, skilting, merking og synliggjøring i form av kart, turkort etc., inkl. digital formidling.	KK	2023	200 000
Belysning turvei langs elveparkområdet	KK	2024-2025	Ukjent totalsum
Stemningsbelysning, modernisering av belysning elva/fossen, fløtingsminner, broer etc.	KK i samarbeid med andre aktører	2024-2033	Ukjent totalsum
Rehabilitering av turveier	KK	2024-2033	2 000 000

Etablere fiskeplass(er) – universelt utformede.	Frivilligheten i samarbeid med kommunen	2024-2026	300 000
Urbant friluftsliv for alle årstider: labbeløype fra byen.	KK i samarbeid med frivilligheten	2024	50 000
Urbant friluftsliv for alle årstider: Badstue i tilknytning til wakeboardanlegget ved Kongsberg Bruk.	KK i samarbeid med frivilligheten	2024-2026	Ukjent totalsum
Urbant friluftsliv for alle årstider: Toalettanlegg ved wakeboardanlegg/nærmiljøanlegg/Badstue ved Kongsberg Bruk.	KK	2024-2026	Ukjent totalsum
Andre elveparktiltak	KK	2023-2033	Ukjent totalsum

3.10. Markedsføring og informasjonstiltak

Temaplanens første delmål omhandler å opprettholde og øke deltagelsen i friluftsliv, dette siden friluftsliv er en kilde til god fysisk og psykisk helse og livskvalitet. Å dele informasjon om turrutene og turmulighetene er i den sammenheng av avgjørende betydning. En skal tilstrebe å bruke også digitale plattformer i deling av informasjon.

Tiltaksliste for markedsføring og informasjonstiltak – delmål 1 og 5			
Hva	Hvem/samarbeid	Når	Stipulerte kostnader
Synliggjøre fem jubileumsturer som spres i turkort, digitalt og andre steder.	KK i samarbeid med museum og frivillige	2023-2024	100 000
Etablere kart over turrutene med målpunkt, både papirkart og digitalt kart. Oppdatere nærturkart.	KK – i samarbeid med de frivillige	2023-2024	150 000
Synliggjøre aktivitetsmålerne på nett	KK	2023	Ukjent totalsum
Fremme Skisport.no	Frivillige / KK	Fortløpende	Ukjent totalsum
Fremme ut.no	KOT / KK	Fortløpende	Ukjent totalsum
Andre informasjonstiltak	KK/KOT/Andre	Fortløpende	Ukjent totalsum

3.11. Tiltak for et bærekraftig friluftsliv

Det er et delmål i denne temaplanen å ha søkelys på et bærekraftig friluftsliv, der natur- og kulturmiljøverdier ivaretas på best mulig måte, et delmål som er direkte koblet til kulturanleggsplanen som er vedtatt av kommunestyret. Det er et stort press innenfor planområdet, og et uttalt mål i kommuneplanen å legge til rette for reiselivsutvikling i Gruveåsen. Reiselivsnæringen er i vekst, noe som er positivt i lokalsamfunnsutviklingen. Samtidig vil et økende antall turister bidra til økt slitasje, noe som over tid kan være lite bærekraftig og føre til et dårligere

reiselivsprodukt og dårligere opplevelser for alle som ferdes i området. I temaplanen er det derfor behov for å føre opp tiltak som forhindrer overbelastning av naturen, kulturmiljøet og ferdselsårene, der det legges til rette for en utvikling som har en langsiktig positiv effekt på natur, kulturmiljø, lokalsamfunn og næringsutvikling. Dette er spesielt viktig siden det i Mimir sin rapport om skånsom reiselivsutvikling påpekes at rapporten og prosjektet ikke har gitt rom for detaljerte vurderinger av stier, kulturminner eller områder. Utgangspunktet for utviklingen må være å bruke kultur- og naturarven som grunnlag for utvikling og verdiskaping:

- Det er finnes store verdier knyttet til Gruveåsen, som gir grunnlag for bred verdiskaping.
- Det å utøve friluftsliv i et kulturhistorisk landskap er en kvalitet som bør fremheves. Det ligger store opplevelsesverdier i det å fiske i en historisk dam, ferdes langs de historiske ferdselsårene og oppleve de historiske elementene i landskapet når en er underveis, enten det er til fots, ski eller sykkel.
- Barmen Naturreservat har store opplevelsesverdier. Området byr på en stor og intakt naturskog med lommer av urskogpreget skog. Barmen er et tilnærmet urørt naturområde med rikt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og økologiske prosesser. Mye av verneverdien knytter seg til høy andel av gammel, grovvokst furuskog, der flere trær er 400-450 år gamle.

Kommuneplanen viser til at temaplanen for ferdselsårer skal avklare det fysiske mulighetsrommet og identifisere hvilken form for tilrettelegging som bør gjennomføres i området. Det er ikke mulig å gi en endelig avklaring og identifisering i denne temaplanen, men temaplanen vil være et viktig og nødvendig bidrag inn i dette arbeidet. I første omgang handler det om **opprydding, oppgradering og synliggjøring av eksisterende infrastruktur** av ferdselsårer med tilhørende tilretteleggingstiltak og prioriterte målpunkt som grunnlag for bred verdiskaping, gode friluftslivsopplevelser og en bærekraftig utvikling. En bærekraftig utvikling kan også sikres ved at reiselivsaktørene tar i bruk de ti prinsippene for et bærekraftig reiseliv som FNs turismeorganisasjon (UNWTO) har utarbeida, noe som også er nedfelt i bestemmelsene til kommuneplanen, jamfør § 2.3.6 (retningslinje). Flere av prinsippene er knyttet til bevaring av natur, kultur og miljø. Vurdering av sertifiseringsordninger for et smart og bærekraftig reisemål er nevnt som mulig tiltak i besøksstrategien som kommunen har vedtatt. Videre vektlegger den nasjonale handlingsplanen for friluftsliv betydningen av samhandling mellom reiseliv og friluftsliv, og at det økende tilbudet av aktiviteter og opplevelser som reiselivsbedrifter tilbyr trolig vil ha en økende betydning for friluftslivet fremover. Å sikre god samhandling vil derfor være av stor betydning fremover, noe som også er understreket i Mimirs rapport om skånsom reiselivsutvikling i Gruveåsen.

Tiltaksliste for et bærekraftig friluftsliv – delmål 4 og delmål 6			
Hva	Hvem/samarbeid	Når	Stipulerte kostander
Skjøtselsplaner for kulturminner / kulturmiljøer.	Forvaltningsmyndigheten for Kongsberg Sølvverk kulturmiljø	2023-2033	Ukjent
Kartlegge ferdselsårer rettet mot reiseliv, merk med utgangspunkt i eksisterende turruter.	KK – i samarbeid med reiselivsnæringen	2023-2033	Interne ressurser
Kurs i tilrettelegging.	KK i samarbeid med andre	2023-2033	50 000 per år
Miljøovervåking, i form av aktivitetsmålere og ekstra fokus på enkelte stier.	KK og andre	2023-2033	
Kanaliserer ferdsel ved skilting og informasjon knyttet til eksisterende infrastruktur	KK i samarbeid med andre.	2023-2025	Ukjent

Kartlegge behov for endringer i eksisterende tilrettelegging for bærekraftig utvikling	KK i samarbeid med forvaltningsmyndigheten	2023-2033	
Legge til rette for og bidra inn i samarbeidsarenaer for friluftsliv og reiseliv for å drøfte felles utfordringer og muligheter	KK og andre	2023-2033	
Vurdere å ta i bruk metodikken til besøksstrategien for verneområder også utenfor verneområder	KK	2023-2033	
Synliggjøre stivettreglene og at det ikke skal sykles langs vannførende renner, jamfør grunneieravtale med Statskog. Samt eventuelle andre nødvendige tiltak for bærekraftig bruk knyttet til stisykling i området.	KK		
Andre tiltak for et bærekraftig friluftsliv, deriblant endringer knyttet til turruta ved Helgevann.	KK og andre	2023-2033	

3.12. Andre tiltak

Andre tiltak knyttet til delmål i kapittel 1.4.1.			
Delmål	Hva	Hvem	Når / Stip. kost.
Opprettholde og øke deltagelsen i friluftsliv - delmål 1	I løpet av planperioden vurdere behovet for nye traseer fra boligområdene og inn i området, jamfør innspill til høringsutkastet.	Initieres av KK	Fortløpende / interne ressurser
	Avklare med Statsforvalteren merking og skilting mellom Henschensetra og Saggrenda.	Initieres av KK	2023-2033
God samhandling med andre aktører – frivillige, lag, foreninger og private og offentlige aktører – delmål 8	Åpne møter årlig	KK	2023-2033
	Årlig innsamling av status for tiltak og forslag til endringer	KK	2023-2033
Bruke friluftslivsområdene som læringsarena og aktivitetsområde – delmål 5	Synliggjøre kulturarv og naturverdier gjennom god informasjon – koblet til skjøttsplan og forvaltningsplaner.	Forvaltning, frivillige og andre.	Forløpende
	Aktiviteter for barn og unge – Identifisere konkrete tiltak og stimulere til prosjekter og tiltak.	Samarbeid med skoler, barnehager og Naturskolen. KK og frivillige.	Fortløpende

Bidra til å ivareta friluftslivets posisjon – delmål 7	Vurdere områder for statlig sikring	KK	Fortløpende / ukjent
God samhandling med andre aktører – delmål 8	Organisert samarbeid knyttet til friluftsliv	Initiertes av KK	Fortløpende / ukjent
Forhindre ulykker og sørge for sikker ferdsel – delmål 9	Sikkerhetsmessige vurderinger og tiltak knyttet til sikring av kulturminner. Nye føringer fra grunneier som påvirker turruter forutsettes operasjonalisert i drift og tilrettelegging snarest mulig, og vurdert innarbeidet i nye versjoner av turruteplanen ved revidering.	Grunneier	2023-2033
	Tiltak for sikker ferdsel omkring Jonsknuten vinterstid, jamfør sikkerhetssone på 100 meter og fare for isnedfall fra masta vinterstid. Tydelig skilting etc.	Telenor Infra og grunneier.	2023
	Vurdering av skredssikkerhet i skiløypenettet som underlag som for løypeplanlegging.	KK	2023-2033
	Eventuelle andre tiltak for sikker ferdsel	KK / andre	Fortløpende i planperioden
Delmål 1-9	Eventuelle andre tiltak	KK / andre	Fortløpende i planperioden

3.13. Vedlikehold av turruter

Alle turruter må vedlikeholdes årlig etter en fastsatt plan. Utarbeidelse av driftsplaner for ferdselsårer er et ansvar tillagt kommunen i forvaltningsplanen for Kongsberg Sølvverk kulturmiljø. Dette gjelder for fredningsområdet. I tillegg har kommunen vedlikeholdsansvar for hele området som inngår i grunneieravtalen som kommunen har med Statskog. Det er et mål at alle turruter innenfor planområdet har planer for årlig vedlikehold. Hvem som har ansvar for at disse utarbeides og følges opp følger vanligvis av grunneieravtalen for den enkelte rute, jamfør oversikten i kapittel 2.8. For enkelte ruter er ikke ansvaret formalisert enda, dette må derfor på plass først der dette mangler.

3.13.1. Hva inngår i vedlikehold?

Normalt vil det være behov for gjennomgang av turrutene minste en gang per år, og som oftest ved starten av en ny sesong. Ved gode vekstforhold kan det være behov for rydding av vegetasjon flere ganger i året. Merkehåndboka har følgende liste som viser aktuelle oppgaver ved årlig vedlikehold.

- Sjekke og vedlikeholde turutgangspunktet, inkludert informasjonstavler og skilt.
- Rydde vegetasjon slik at ryddebredden opprettholdes.
- Sjekke og vedlikeholde grøfter og renner der dette er etablert.
- Sjekke alle tilretteleggingstiltak som klopper, bruer etc.

- Sjekke tau og andre hjelpetiltak i bratte områder.
- Sjekke varder der dette et etablert.
- Sjekke og rydde eventuell vegetasjon som skjuler merking.
- Vurdere behov for nymaling av merking (normalt flere år mellom hver gang).
- Sjekke at skilt står støtt og at skilt står i riktig retning, vurdere behov for utskifting av slitte skilt.
- Sjekke at turruta er riktig vist på kart, og melde inn eventuelle feil og endringer
- Rydde søppel langs turruta.
- Sjekke og vedlikeholde rasteplasser langs turruta, som benker, bord, bålplasser og gapahuker.

Skiløyper bør normalt vedlikeholdes om høsten før ny vintersesong. I skiløyper må vegetasjonen ryddes i et bredere belte enn langs en enkel sti. I enkelte skiløyper, særlig i nærområder, er det aktuelt å klippe vegetasjonen maskinelt slik at løypene kan brukes med lite snø. Preparering kan også regnes som drift eller vedlikehold av skiløyper, men omtales ikke i Merkehåndboka.

3.13.2. Vedlikeholdsansvar og planer for vedlikehold

Hvem som har vedlikeholdsansvar og hva som ligger i dette ansvaret er vanligvis oppført i grunneieravtalen for den enkelte rute. Grunneieravtalen mellom kommunen og Statskog for ferdselsårer og friluftsliv i Gruveåsen er et godt eksempel. Avtalen er utarbeidet med utgangspunkt i eksempelavtale i Merkehåndboka. I avtalens punkt 5 «Vedlikehold» står følgende:

«Tilretteleggeren gis rett til og har ansvar for å vedlikeholde merkingen, ferdselsårer og de innretninger som er anlagt som ledd i denne. Tilretteleggeren skal da følge samme regler som i pkt.4. Tilrettelegger har ansvar for et visst oppsyn med de ferdselsårer og friluftslivstiltak som omfattes av avtalen særlig med hensyn til trefellinger, kvistbryting, bålbrekking, forsøpling o.l. som kan skade grunneiers interesser eller naturgrunnlaget. Eventuelt grovt skadeverk skal meddeles grunneier umiddelbart for videre oppfølging.»

I avtalens punkt 4 står det mer detaljert om hvilke tiltak som kan gjennomføres, som rydding av vegetasjon, ryddebredde, føringer for merking og hvilke tiltak som krever særskilt avtale. Ved utarbeidelse av vedlikeholdsplaner er grunneieravtalen og Merkehåndboka førende.

Vedlikehold		
Hva	Hvem	Når
Utarbeidelse av vedlikeholdsplan for turruter sommer – kap. 2.8.1.	De med grunneieravtale	2023-2024
Utarbeidelse av vedlikeholdsplan for labbeløyper – kap. 2.8.3.	De med grunneieravtale	2023-2024
Utarbeidelse av vedlikeholdsplan for skiløyper – kap. 2.8.2.	De med grunneieravtale	2023-2024
Utarbeidelse av vedlikeholdsplan for sykkelruter kap. 2.8.4.	De med grunneieravtale	2023-2025
Vedlikehold av turruter som fremgår av kap. 2.8.	De med grunneieravtale	Årlig

3.14. Virkemidler for friluftslivstiltak

Tiltak er forutsatt finansiert ved bruk av kommunens ordinære drifts- og investeringsbudsjett, samarbeid mellom aktører, tilskudd fra offentlige instanser, tilskudd fra stiftelser, private m.v.

Kvalifiserte tiltak for spillemiddeltilskudd vil bli innrullert i kulturanleggsplanens handlingsprogram for friluftslivstiltak slik at det kan søkes spillemiddeltilskudd.

Viken fylkeskommune har lagd en tilskuddskalender for friluftsliv, som skal være til nytte for de som ønsker å realisere gode tiltak i Viken. Kalenderen omfatter både ordninger som fylkeskommunen forvalter, samt andre. Det tas forbehold om at informasjon i den enkelte ordning kan endres av tilskuddsgiver. Tilskuddskalenderen er tilgjengelig på fylkeskommunens hjemmeside:

<https://viken.no/tjenester/tilskudd-og-stotte/idrett-og-friluftsliv/tilskuddskalender-for-friluftsliv.122665.aspx>

I tillegg finnes virkemidler knyttet til natur- og kulturarv, som kan være relevant for flere tiltak i denne planen, som Miljødirektoratets ordning for [tilskudd til verdiskaping basert på naturarv](#) og fylkeskommunens tilskuddsordning [KulturArvOpplevelser](#) som skal bidra til utvikling av opplevelser basert på kulturarv og kulturminner.

KAPITTEL 4 – TEMAKART

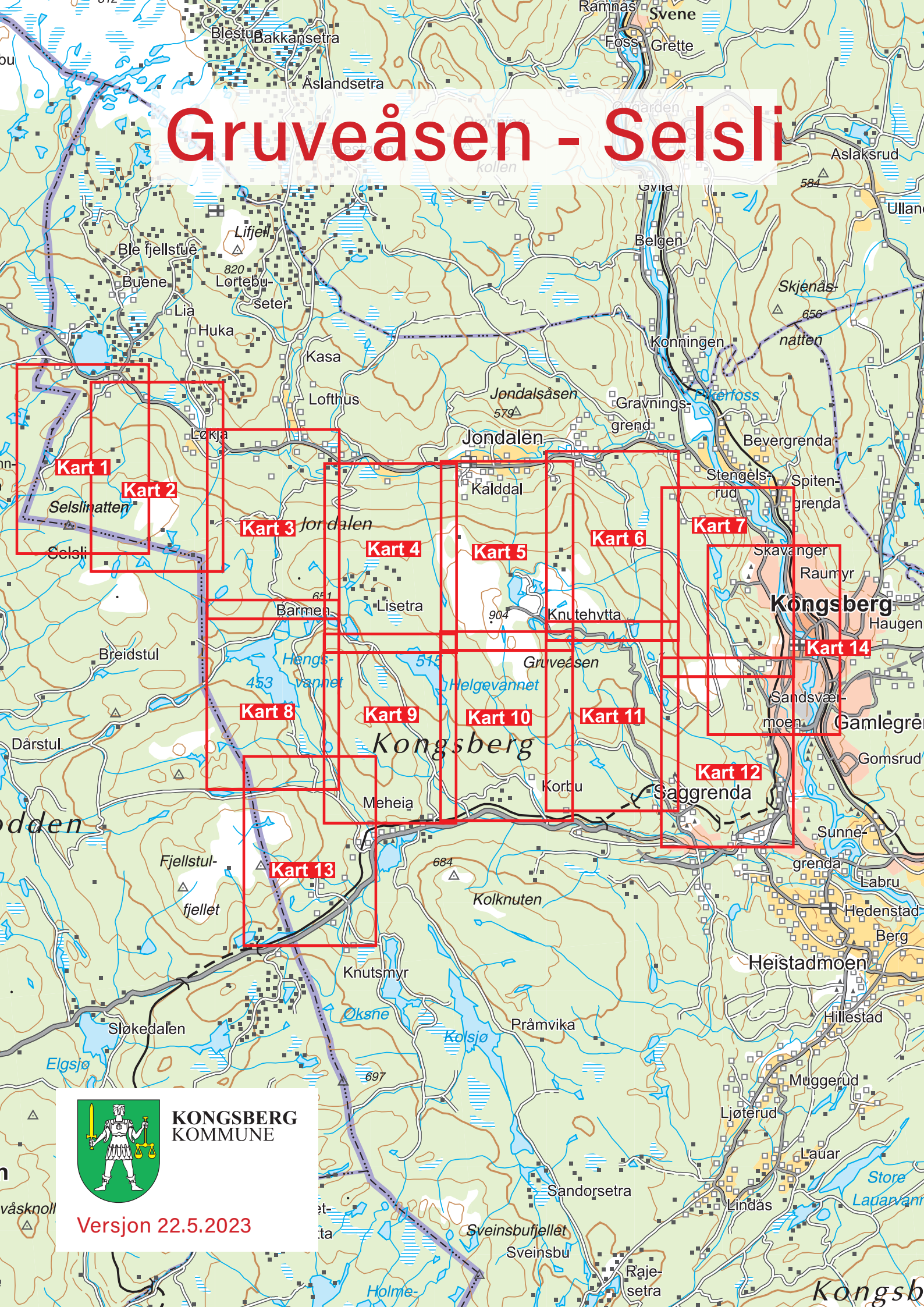
Her presenteres alle de kartlagte turrutene. Fotruter, skiløyper og labbeløyper er samlet i et felles kart. Sykkelryter har eget kart, det samme har kulturstien til Kongsberg i våre hjerter på grunn av detaljgraden.

De kartlagte turrutene finnes også i form av et digitalt kart:

[Friluftslivets ferdelsårer \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

I det digitale kartet kan en zoome.

Gruveåsen - Selsli



KONGSBERG
KOMMUNE

Versjon 22.5.2023

	Merka fotrute. Sommer. Avstand i km.		Skileikanlegg
	Kultursti.		Utsiktspunkt
	Sti. Ikke merka		Rastebenk
	Målpunkt sommer		Informasjonstavle
	Nr. på kryss eller tiltak.		Bålplass
	Skiløype. Preparert med maskin. Avstand i km.		Parkering
	Lysløype		Severdighet
	Skiløype. preparert med scooter		Busstopp
	Skiløype, ikke preparert		Tilrettelagt adeplass
	Labbeløyper, preparert		Gapahuk
	labbeløyper, ikke preparert		Kulturminne
	Målpunkt vinter		Hytte. DNT eller Statskog
	Kongsberg Sølvverk kulturmiljø		
	Naturresevat		

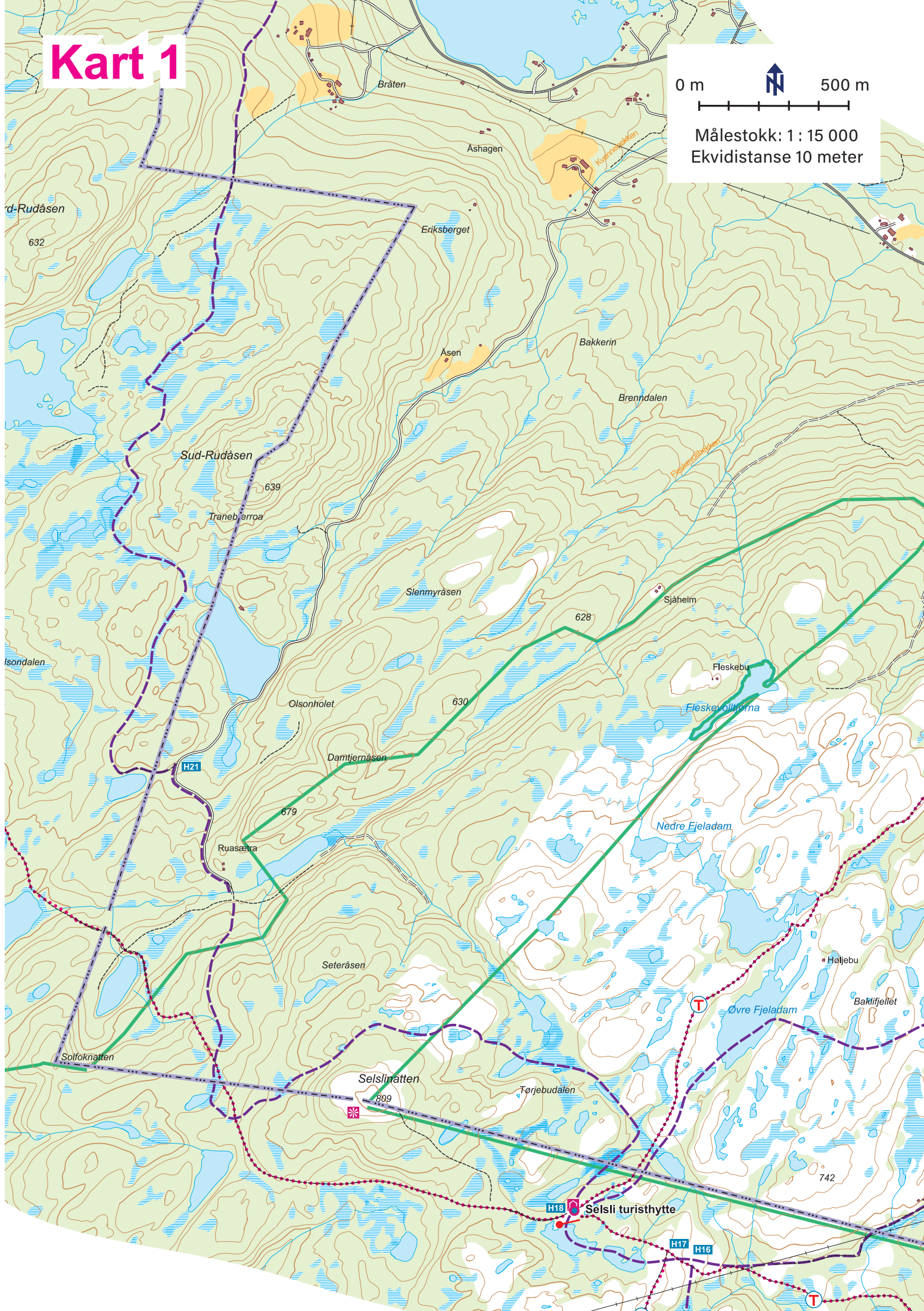
Kartgrunnlag er FKB data levert av Kongsberg kommune og data hentet turkart Meheia utgitt av Notodden o-lag og Fossøy. Informasjon om skiløyper, labbeløyper og fotruter er levert av Kongsberg Kommune

Kart 1

0 m 500 m



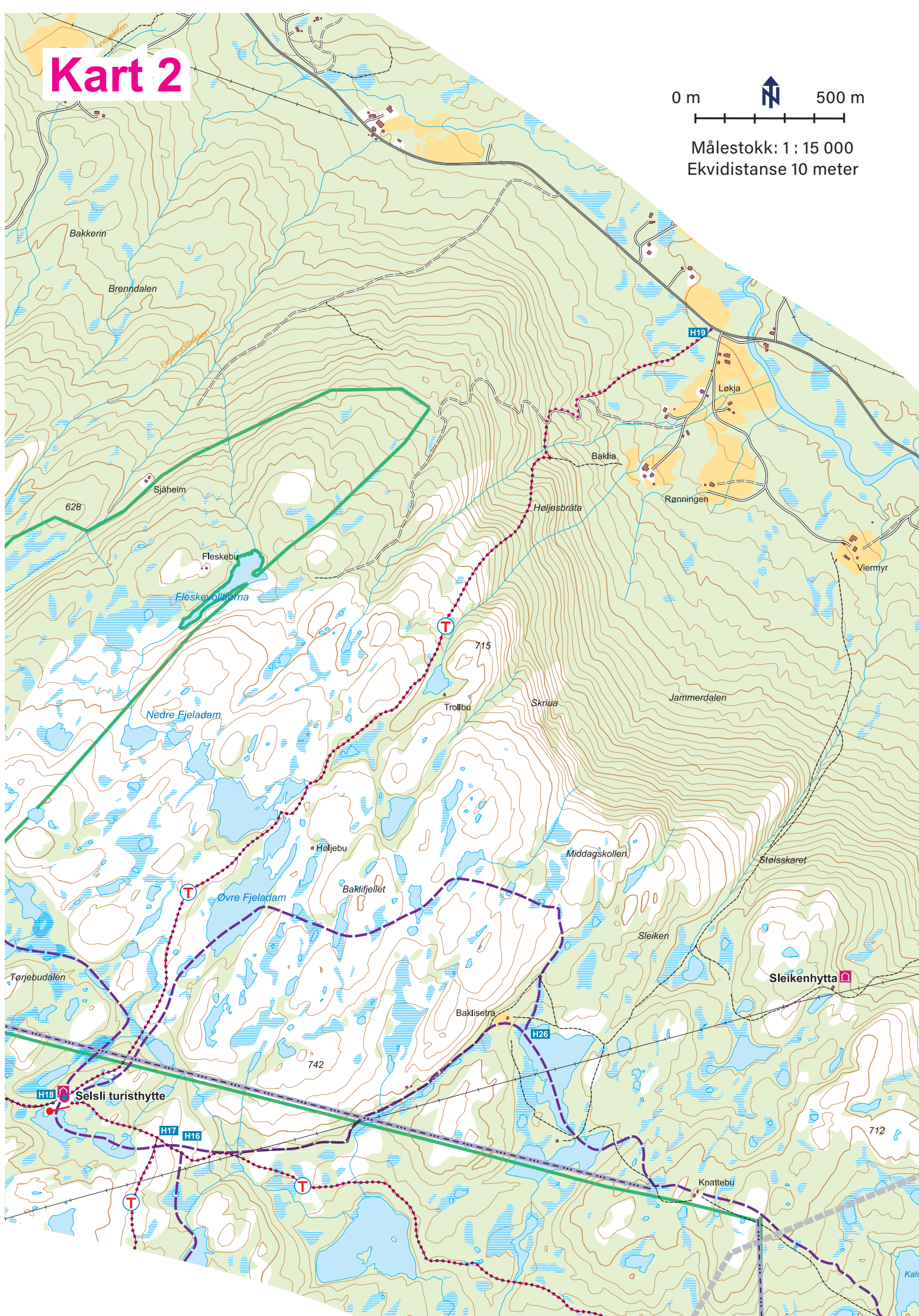
Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter



Kart 2

0 m 500 m

Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter

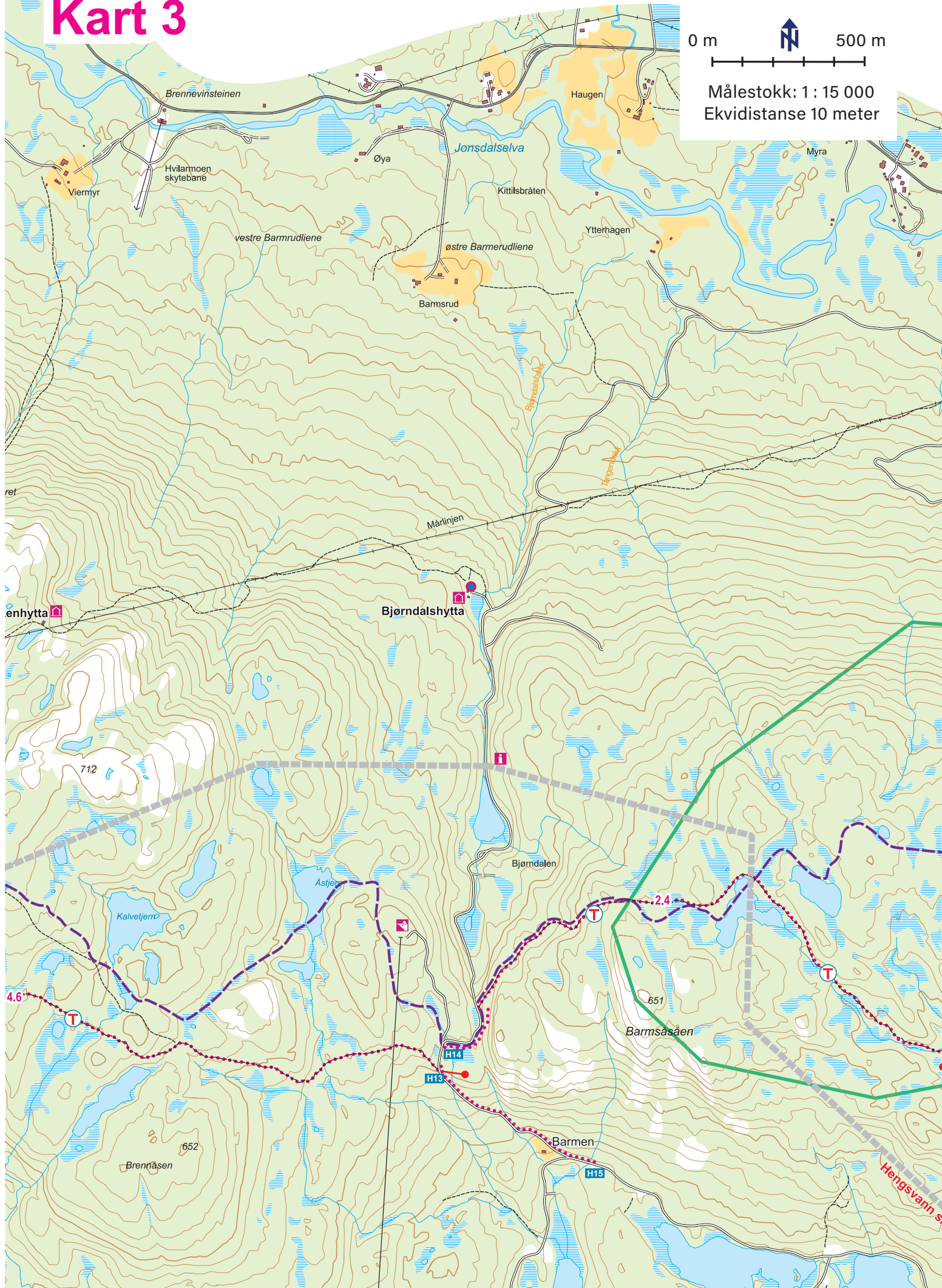


Kart 3

0 m 500 m



Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter

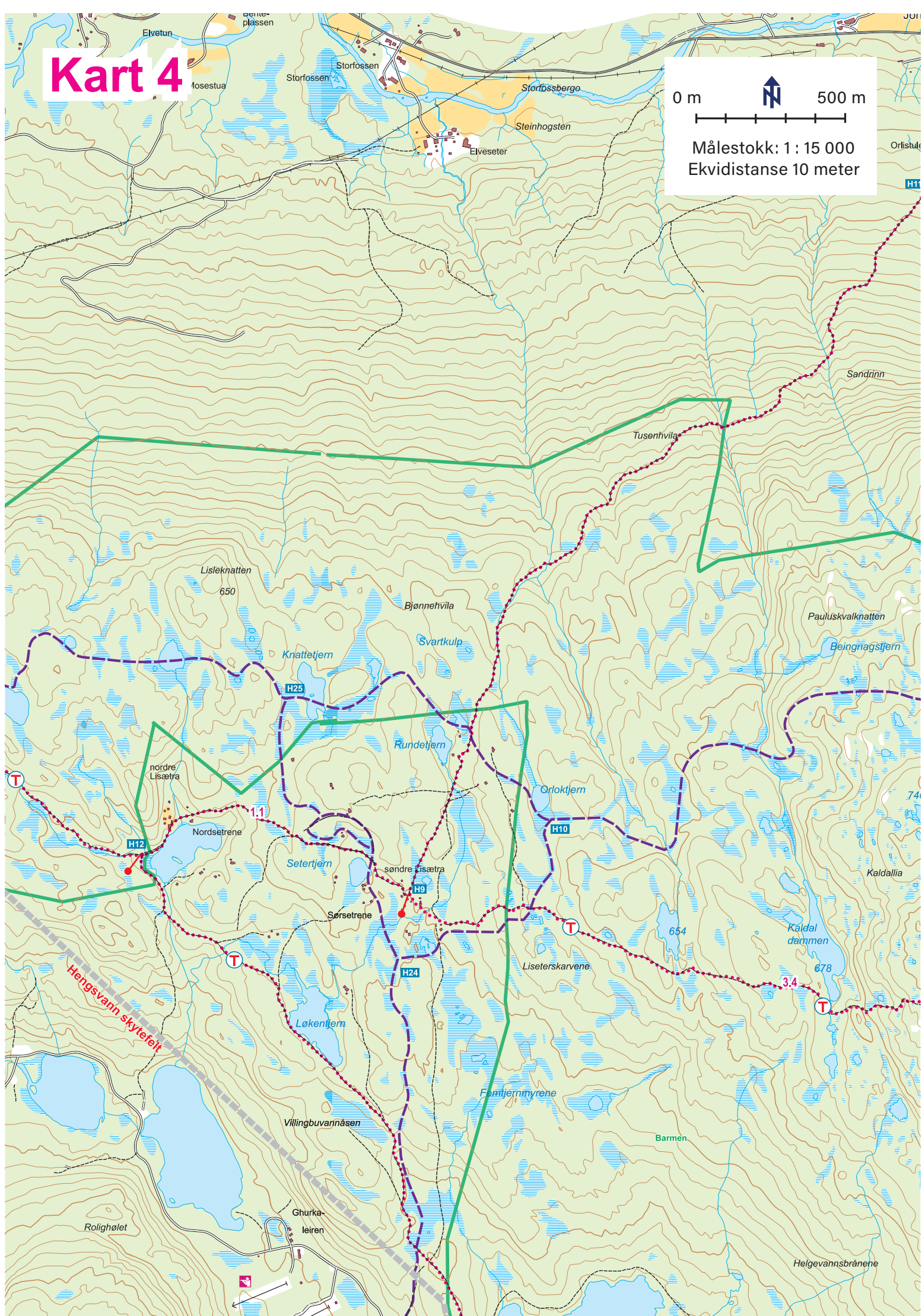


Kart 4

0 m 500 m



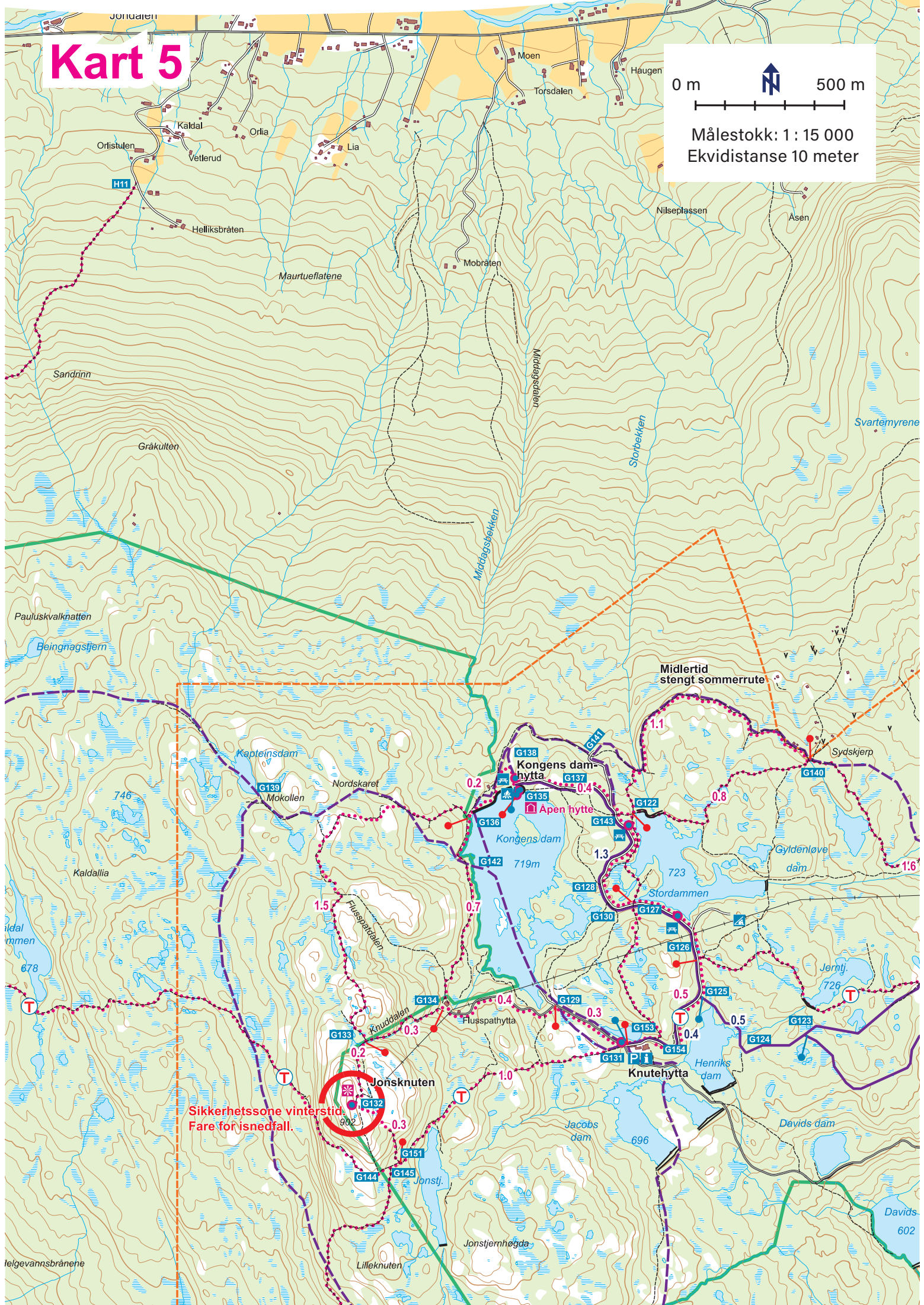
Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter



Kart 5

0 m 500 m

Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter

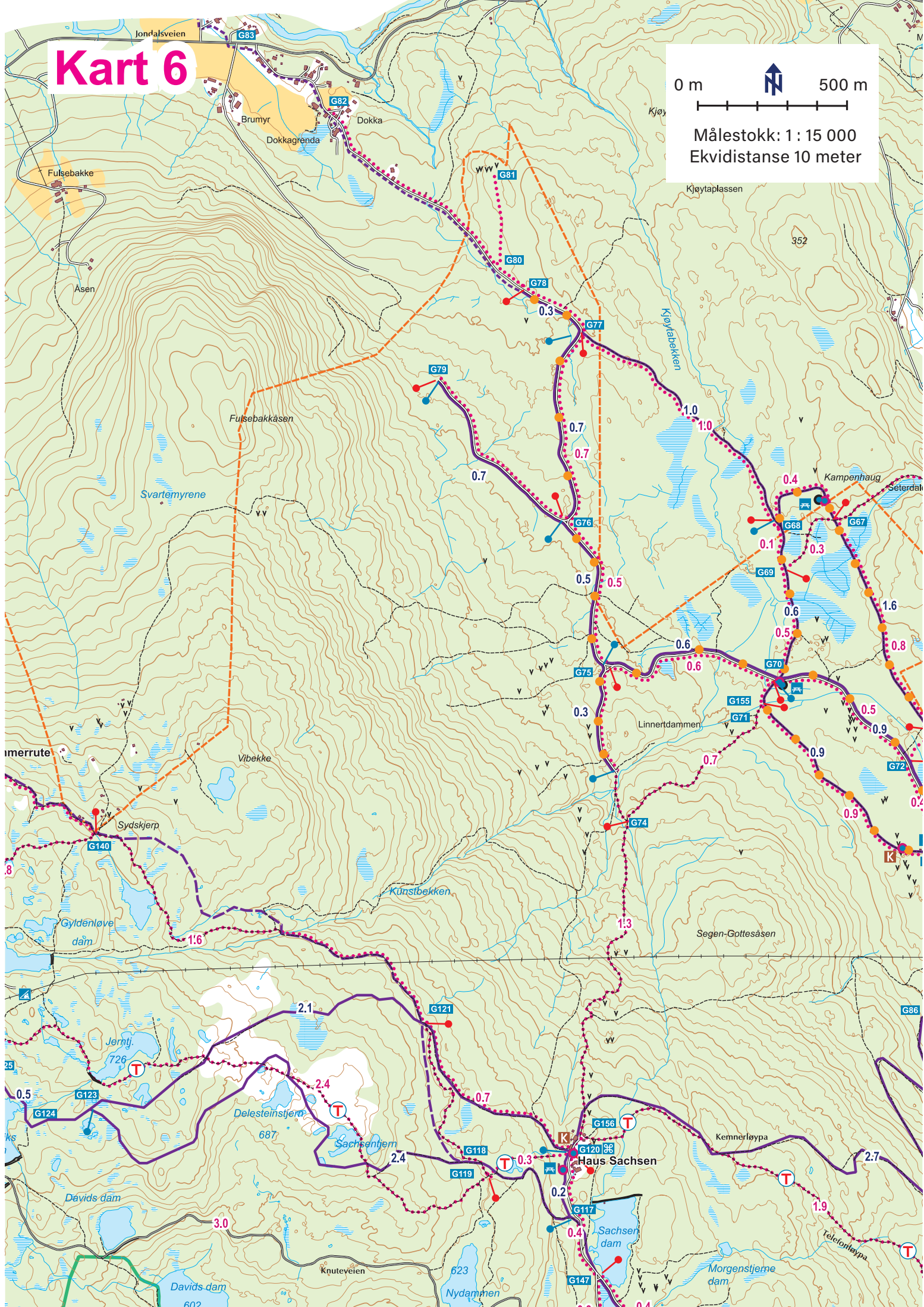


Kart 6

0 m 500 m



Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter



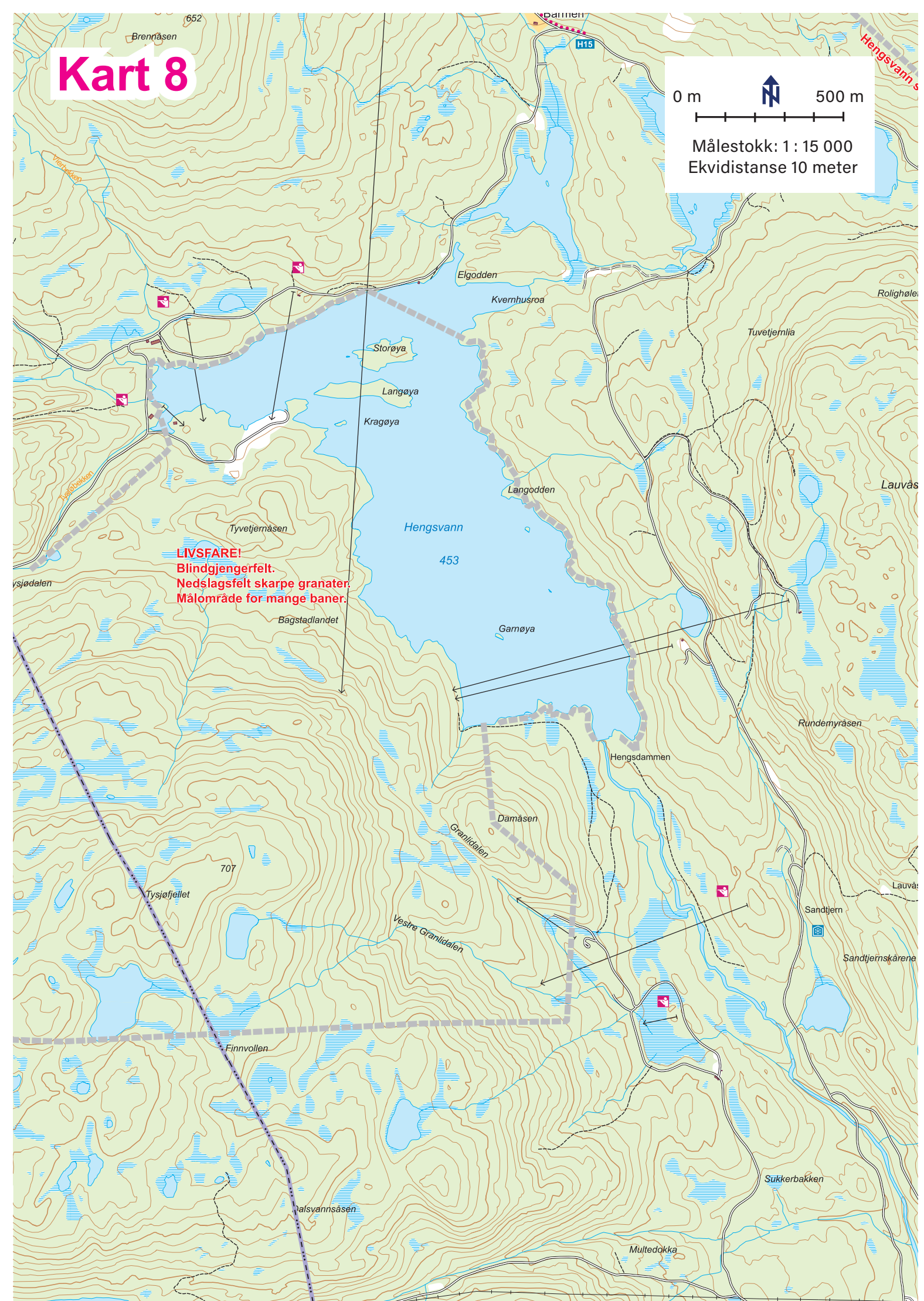
Kart 7

0 m 500 m

Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter



Kart 8



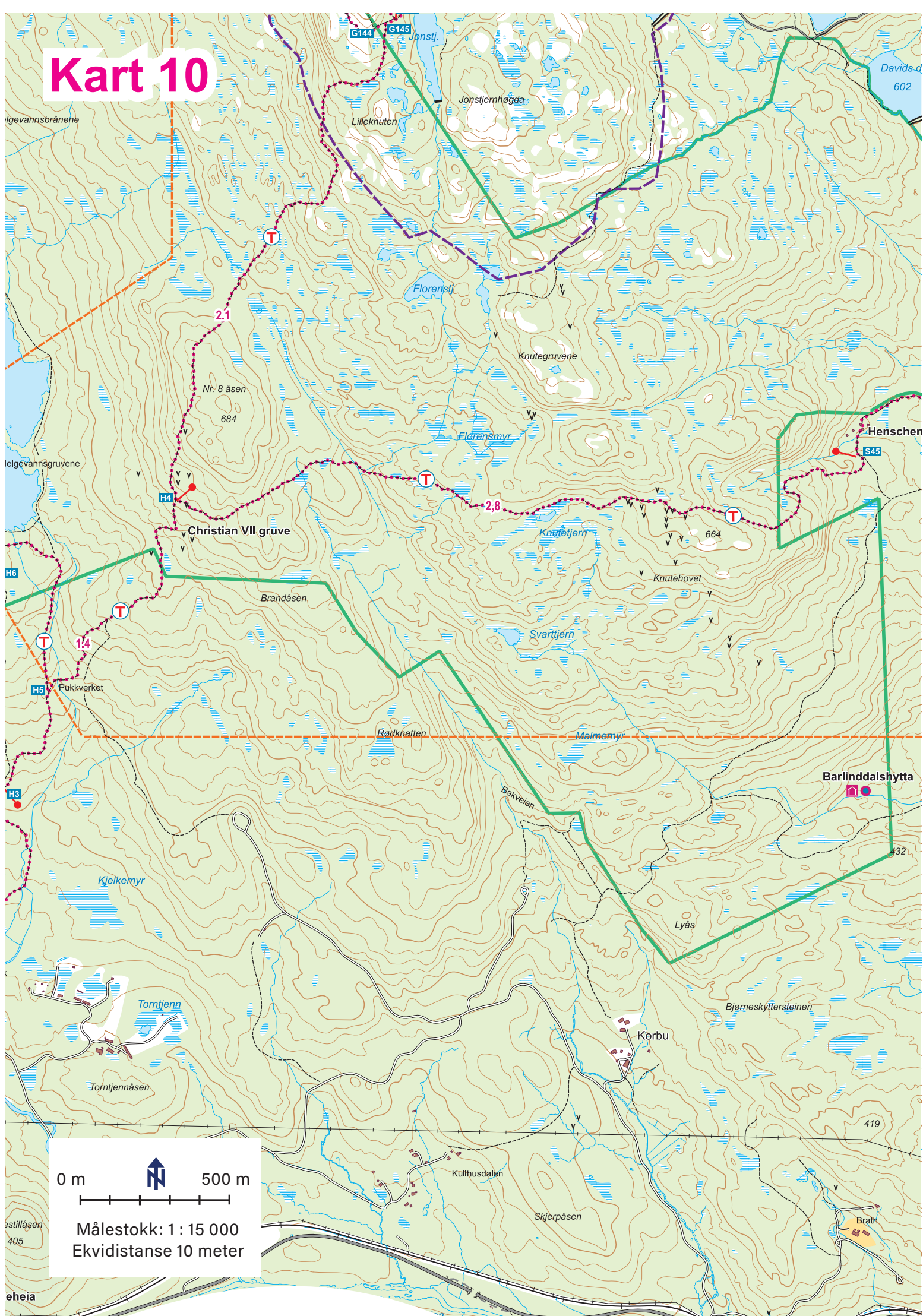
Kart 9



0 m 500 m

Målestokk: 1 : 15 000
Ekvidistanse 10 meter

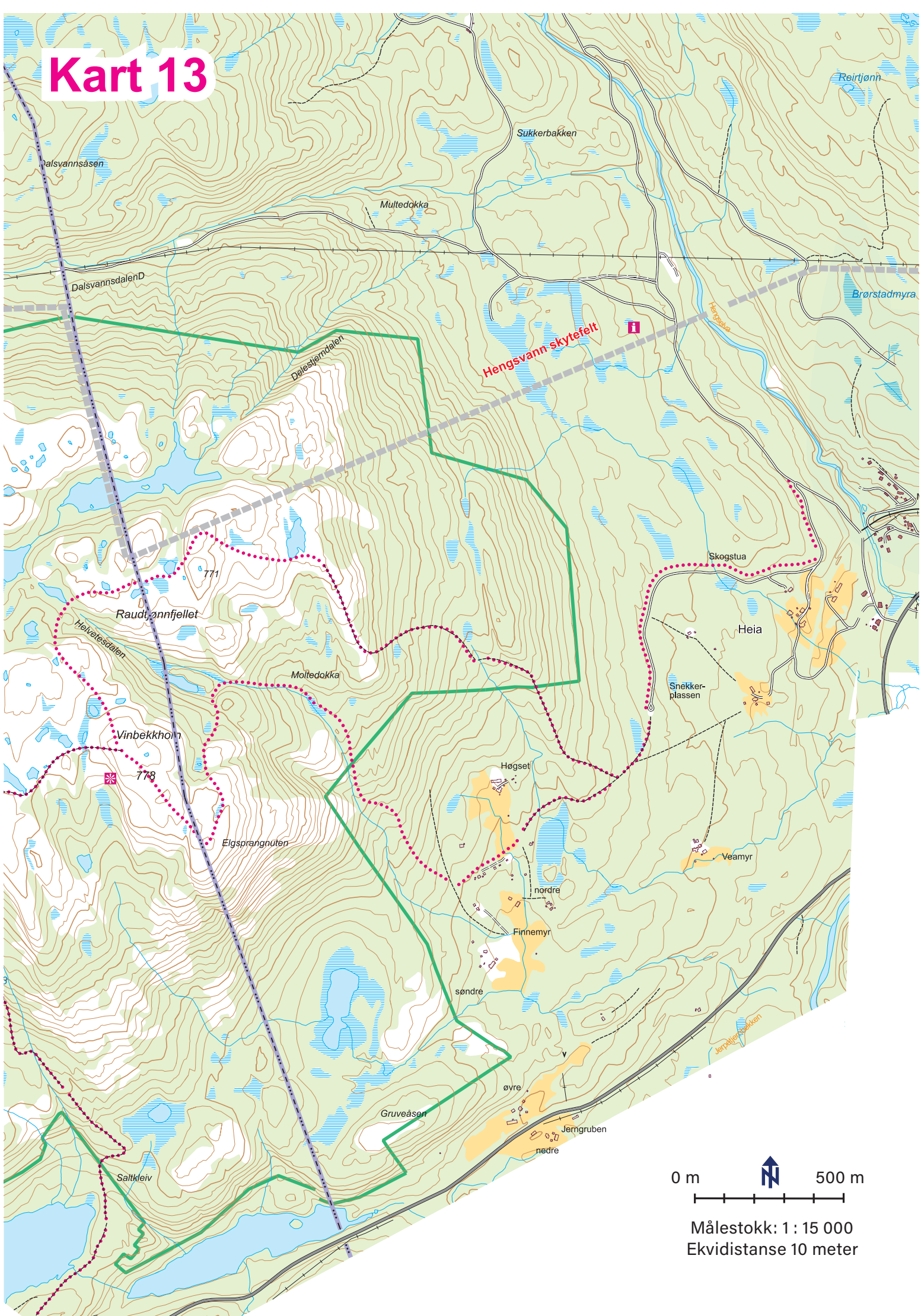
Kart 10



Kart 12



Kart 13



Kart 14



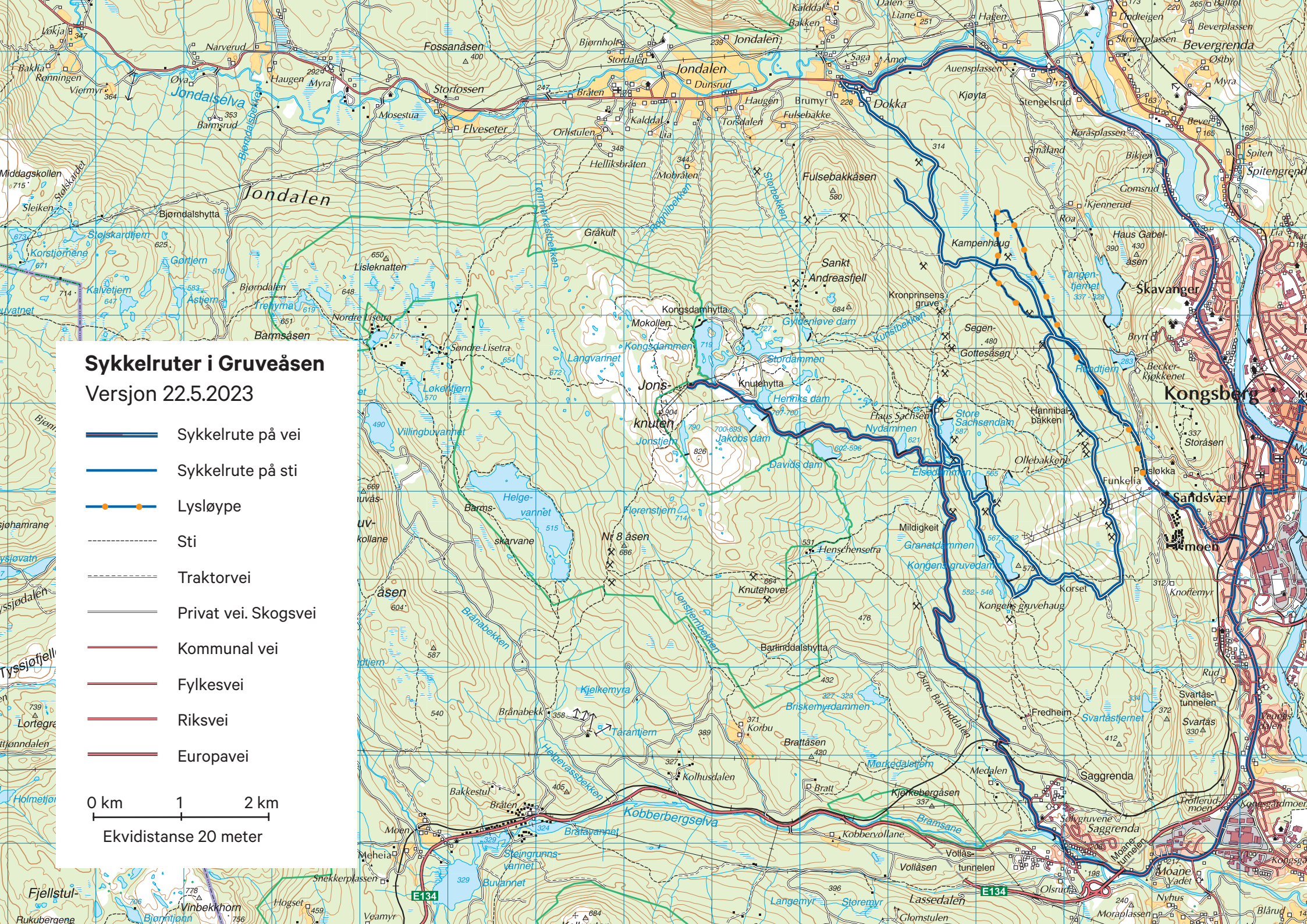
Sykkelruter i Gruveåsen

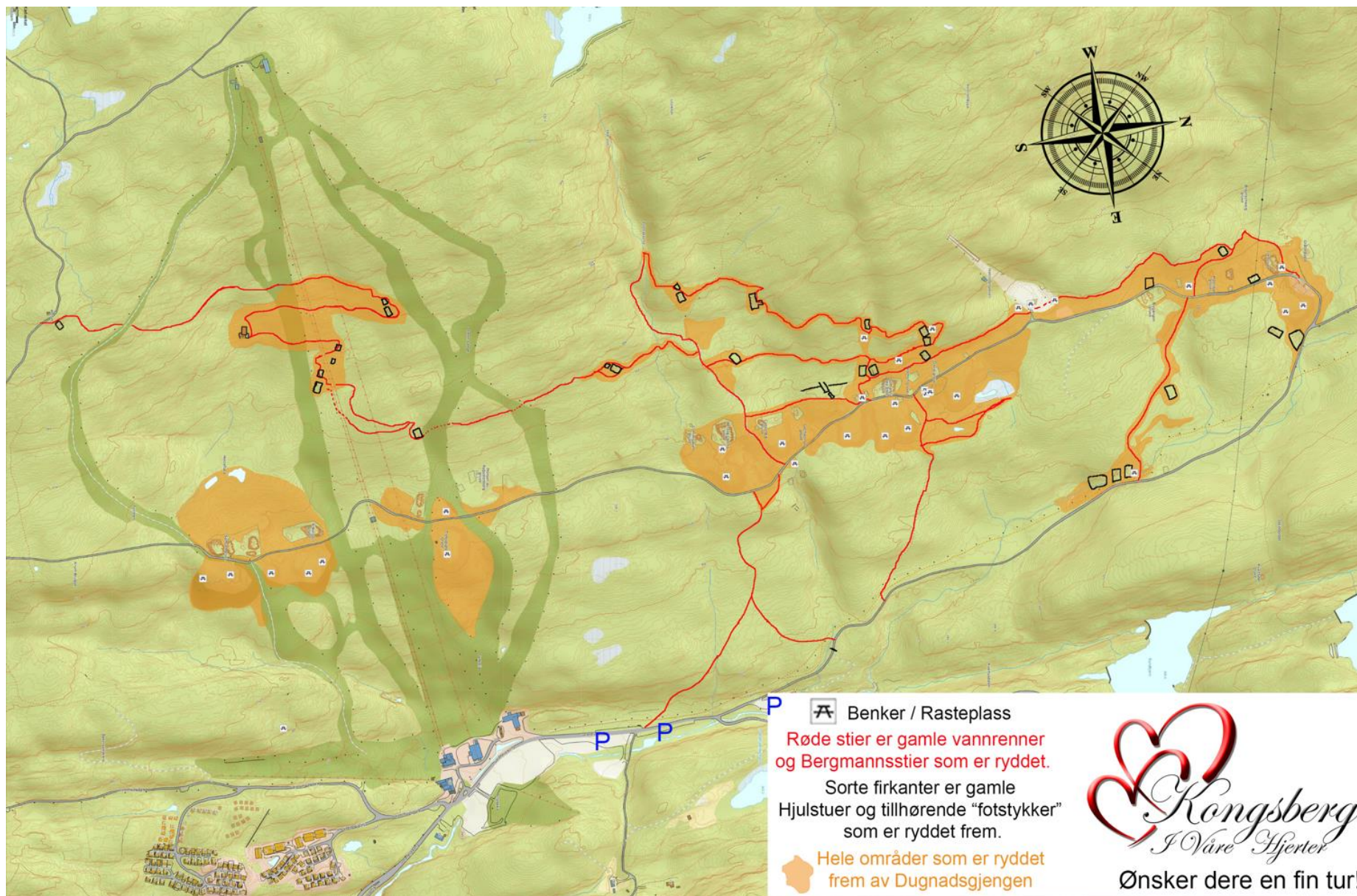
Versjon 22.5.2023

-  Sykkelrute på vei
-  Sykkelrute på sti
-  Lysløype
-  Sti
-  Traktorvei
-  Privat vei. Skogsvei
-  Kommunal vei
-  Fylkesvei
-  Riksvei
-  Europavei

0 km 1 2 km

Ekvidistanse 20 meter





LISTE OVER PLANER, NETTRESSURSER ETC.

Nasjonale planer etc. som er relevante for temaplanen.

- Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge og Friluftsrådenes Landsforbund, 2019. [Merkehåndboka. Tilrettelegging og synliggjøring av turruter.](#)
- Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge og Friluftsrådenes Landsforbund, 2019. [Skiltmanual. Tilrettelegging og synliggjøring av turruter.](#)
- Departementene 2021. [Handlingsplan. Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge \(2021-2025\).](#)
- [Forskrift om fredning av kulturmiljøet Kongsberg Sølvverk, Kongsberg kommune, Buskerud.](#) Fastsatt ved kgl.res. 15. mai 2003 med hjemmel i lov av 9. juni 1978 om kulturminner.
- [Forskrift om Verneplan for skog, vedlegg 20, Barmen naturreservat, Kongsberg kommune, Buskerud.](#) Fastsatt ved Krongprinsreg.res. 2. september 2005 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern.
- [Forvaltningsplan for Kongsberg Sølvverk kulturmiljø, Kongsberg kommune, Buskerud fylke.](#) Godkjent av Riksantikvaren 1. oktober 2018.
- Klima- og miljødepartementet, 2018. [Handlingsplan for friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet.](#)
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016. [Byrom – en idehåndbok. Hvordan utvikle byromsnettverk i byer og tettsteder. Ideer. Strategier. Eksempler.](#)
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019. [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023.](#) Vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019
- Kartverket 2021. [Veileder. Kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming av uteområder.](#)
- [Lov om forvaltning av naturens mangfold](#) av 19. juni 2019.
- [Lov om friluftslivet](#) av 1. juli 1957
- [Lov om kulturminner](#) av 9. juni 1978.
- [Meld. St. 15 \(2022-2023\). Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar.](#) Tilråding fra Helse- og omsorgsdepartementet 21. mars 2023, godkjent i statsråd samme dag (regjeringa Støre).
- [Meld. St. 16 \(2019–2020\). Nye mål i kulturmiljøpolitikken — Engasjement, bærekraft og mangfold.](#) Tilråding fra Klima- og miljødepartementet 17. april 2020, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Solberg)
- [Meld. St. 18. \(2015-2016\). Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet.](#) Tilråding fra Klima- og miljødepartementet 11. mars 2016, godkjent i statsråd samme dag (regjeringen Solberg).
- [Meld. St. 19 \(2016–2017\). Opplev Norge – unikt og eventyrlig.](#) Tilråding fra Nærings- og fiskeridepartementet 17. mars 2017, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringa Solberg).
- Miljødirektoratet 2014. Veileder M98-2013. [Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder.](#)
- Miljødirektoratet 2015. Veileder M-380. [Naturarven som verdiskaper. Tips og eksempler.](#)
- Miljødirektoratet 2015. Veileder M-415/2015. [Veileder for besøksforvaltning i norske verneområder.](#)
- Miljødirektoratet 2019 – M- 380/2015. Veileder. Naturen som verdiskaper – tips og eksempler.
- Miljødirektoratet 2019. Veileder M-1292/2019. [Plan for friluftslivets ferdselsårer.](#)
- Miljødirektoratet 2019. Veileder M-1326/2019. [Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv.](#)
- Opplysningskontoret for Terrenghus, 2020. [Veileder for terrenghusbransjen. Lover og regler for planlegging, tilrettelegging og drift av stier og anlegg.](#)
- NS 11005:2011 Universell utforming av opparbeidete uteområder – Krav og anbefalinger.

- Riksantikvaren, 2020. [Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Buskerud. Rapport.](#)

Regionale planer etc. som er relevante for temaplanen

- Buskerud fylkeskommune 2017. [Kulturminnekompasset. Regional plan for kulturminnevern i Buskerud 2017-2027](#) med vedlegget [Oversikt over verneverdige kulturmiljøer som forteller viktige deler av Buskeruds historie – Numedalslågen og Labro, Bergstaden Kongsberg og Kongsberg Sølvverk med Vinoren og Skarragruvene](#).
- Viken fylkeskommune 2021. [Felles handlingsprogram for økt fysisk aktivitet for alle. Aktiv i Viken 2021-2022](#) (forlenget ut 2023).
- Viken fylkeskommune. [Prosjektplan – Friluftslivets ferdselsårer i Viken 2019-2023](#) med [Plan for gjennomføring av Friluftslivets Ferdselsårer. Tilleggsdokument til Prosjektplan for friluftslivets Ferdselsårer i Viken.](#)

Lokale planer etc. som er relevante for temaplanen

- Kongsberg kommune, 2014. [Sykkelplan 2014-2023](#). Vedtatt av Kongsberg kommunestyre 18. juni 2014.
- Kongsberg kommune 2018. Kommuneplanens samfunnsdel - [Kommuneplan for Kongsberg 2018-2030](#).
- Kongsberg kommune, 2020. Prosjektplan for friluftslivets ferdselsårer i Kongsberg kommune. Vedtatt av Utvalg for kultur og oppvekst i sak PS 52/2020.
- Kongsberg kommune, 2020. [Reiselivsnæringens plan og tiltak. Strategi for Kongsberg som besøksmål.](#)
- Mimir, 2020. Skånsom reiselivsutvikling i Gruveåsen.
- Kongsberg kommune, 2021. [Kulturanleggsplan 2022-2025](#). Vedtatt av Kongsberg kommunestyre 8. desember 2021.
- Kongsberg kommune, 2022. [Kommuneplanens arealdel 2022-2030](#). Vedtatt av Kongsberg kommunestyre 22. juni 2022.
- Kongsberg kommune, 2023. Dyrk Kongsberg 2023-2028 – Strategi for urbant landbruk i Kongsberg kommune. Vedtatt av Utvalg for kultur og oppvekst i sak PS 9/2023.
- Kongsberg næringsforum og Mimir, 2020. [Strategi for Kongsberg som besøksmål.](#)
- NIKU oppdragsrapport 23/2022. Skjøtsels- og skiltplan for Gruveåsen og nære omgivelser. Kongsberg kommune.

Relevante nettsteder

- www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal
- www.inatur.no
- www.kongsberg.kommune.no/artikkel/park-idrett-kulturanlegg-og-friluftsliv
- www.merkehandboka.no
 - www.merkehandboka.no/merkehandboka/
 - www.merkehandboka.no/skiltmanual/
 - www.merkehandboka.no/eksempelsamlinga/
 - www.merkehandboka.no/veiledere/
 - www.merkehandboka.no/merkekurs/
 - www.merkehandboka.no/avtaler/
- www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/
- www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/
- www.mtbmaps.net/
- www.naturbase.no
- www.nots.no/stivettreglene

- www.rettikartet.no
- www.riksantikvaren.no/arbeidsomrader/verdiskaping/www.strava.com
- www.ut.no
- www.viken.no/tjenester/idrett-og-friluftsliv/friluftsliv/

Turkort innenfor området

- Bergmannsstien om Korset
- Briskemyrrunden Vandring i gamle Kongsberg by
- Fredheim rundt
- Helgevann
- Knutefjellet
- Knutehåvet
- Kongens gruve-runden
- Lågen vest – Skavanger
- Lågen Øst
- Rundetjern – Barbrokollen
- Rød runde
- Storåsrunden – Beckerkjøkkenet
- Tangentjern og Rundetjern
- Tangentjern – Haus Gabelåsen
- Svartås
- Svartåsrunden